This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

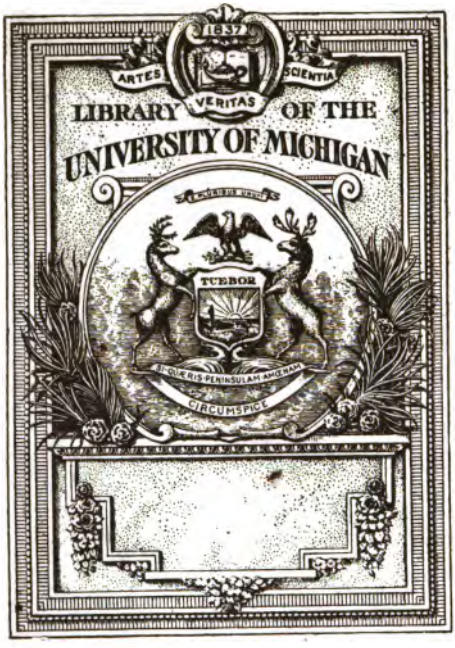
1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

DD
153
.M49
suppl.

GESCHIEDENIS

VAN

GRAAF WILLEM

VAN HOLLAND,

ROOMSCH KONING.

DOOR

Mr. JOHAN MEERMAN,

VRY HEER VAN DALEM.

AANHANG VAN HET VIERDE DEEL.

IN 'sGRAAVENHAAGE,

BY MELIS VAN DAALEN WETTERS.

MDCCXCVII.

CODEX DIPLOMATICUS.

Rec'd 7-27-33 NW

CODEX DIPLOMATICUS

OF

LYST DER OVERGEBLEEVENE HANDVESTEN EN OORSPRONKELYKE STUKKEN, TOT DE GESCHIEDENIS VAN WILLEM OF VAN ZYNEN TYD BETREKKELYK.

I.

Universis presentem paginam inspecturis Nicholaus dominus de Putte salutem & omne bonum. Quod per auditum verbum noscunt presentes, hoc per impressionem littere percipiunt absentes; hinc est quod ego tradidi laurencio et egidio filiis hellich trentmoer & heghenisse infra terminos istos bodemaer, tracmaer, striene, cortegreueninge; & hoc contulimus predictis l. &c. her ditario feodo cum officio & decimatione, ita ut libere inde possint suum facere profectum & voluntatem; contulimus etiam predictis l. &c. Jura dicte terre ad XXVIItem solidos & minus; & si quid hoc supergressum fuerit hoc emendabo supra dictam terram, homicidium & violentiam illatam mulieri; si vero rapinam vel furtum fieret in dicta terra N. emendabo tam dictis

ut judicent; quod si non possent egomet judicabo; & de nullo forefacto possum eos citare in domo nisi per consensum eorum. Si vero ipsi malefecerint, ego veniam in dictam terram iudicaturus secundum Coram Zelandie, non forefactum ab ipsis exigens. Datum anno domini m. CC. XXXVI. XI°. Kal. Martij.

Den 20 Febr. 1236. Zie ons III. D. p. 456. IV. 88, 115, 122.

Dit Stuk berust op de Hollandsche Leenkamer.

II.

Otto dei gratia trajectensis Electus, omnibus presens scriptum intuentibus salutem in domino. Scire volumus presentes & posteros, quod ghiselbertus miles de Rvet vendidit ecclesie sancti iohannis in Trajecto decem jugera in Gentebelenge sita pro certa summa pecunie, ab exactione & omni prorsus onere absoluta. Que cum a nobis teneret in feodo, ut transferri possent sine nostri preiudicio, nobis ea resignavit ad usum ecclesie, & assignavit bona sua que dicuntur amerlant & ea recepit a nobis in feodo, loco eorum que vendidit remansura. Nos igitur predicta jugera ipsi ecclesie concessimus cum iure suo, perpetuo possidenda.

Pre-

Preſentes fuerunt, Ghiſelbertus decanus; Matheus, Egidius, Henricus, Canon. Sancti iohannis. Laici vero, Giſelbertus de ameſtelle iunior, albertus de wuluen. Datum anno domini M. c o. XL. *in vigilia mathei, apud traiectum.*

Utrecht den 20 Sept. 1240. III. 440.

Dit Stuk berust in de Archieven van St. Jan te Utrecht.

III.

Gualterus permiſſione divina abbas monaſterij beate marie Middelburgenſ. ordinis premonſtr. traiectens. dijocæs. univerſis preſentes literas viſuris vel audituris facimus manifeſtum, Nos vidiſſe, legiſſe ac diligenter inſpexiſſe literas nobilis ac potentis viri nycolai quondam domini de putte, eius vero ſigillo prout prima facie apparebat ſigillatas, non raſas non cancellatas nec in aliqua ſui parte vitiatas, forma que ſequitur de verbo ad verbum continentes. Ego nycolaus de putthen pro remedio peccatorum meorum ſanctimonialibus de cathera ſancte marie in nordbeveland in elemoſinam contuli decimam tam maiorem quam minorem de foſſa iuxte usque ſtrienemonde. Item paſcua uſque ad CCC oves ſufficientia, quotiescunque eis illuc uti contigerit, conferre promiſi. Utque hec donatio ſtabilis

bilis & rata perhenniter valeat permanere, presenti scripto, sigilli mei impressione & nostrum subscriptione roborato, decrevi irrefrabiliter confirmare. Testes affuerunt nobiles viri Wilhelmus de Teylingen, Nycolaus Perfin, Jacobus Castellanus. aliique quam plures. Datum apud Gheervliet m. cc. xlj. anno domini. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum anno domini m. cc. xliij in crastino beati martini estivalis.

Geervliet 1241. III. 35, 451, 455, 460, 462.

Dit ſtuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

IV.

Ego Willehelmus Comes Hollandiæ notum facio universis presentem paginam inspecturis —— Datum Leydis anno domin. incarnacionis 1243 feria secunda post assumptionem B. Mariæ. (a)

Leyden 17 Aug. 1243. Zie de Byvoegſelen.

V.

Nos volpertus dominus de Lecka & Heynricus filius meus notum facimus omnibus presentia inspec-

(a) Ik zal hier weder ſtechts het begin en het ſlot der reeds uitgegevene Handvesten des Konings

ſpecturis, quod nos contulimus pro redemptione anime noſtre fratribus teutonice domus quinquagesima libras holland. Unde eis aſſignavi ſingulis annis quinque libras Holland. in patterſtale in feſto beati laurentij recipiendas quousque eiſdem predictam ſummam pecunie perſoluero; tali condicione interpoſita cum ſumma pecunie ipſis perſoluta fuerit, quod ipſi emant in dyoceſi traiectenſi ſive in comitia Holl. hereditatem valentem quinquaginta libras, quam nobis & poſteris noſtris ſepedicti fratres ſancte gertrudis in traiecto erunt aſſignaturi. Datum anno domini M. cc. xliij. dominica poſt clementis, teſtibus preposito Godefrido Xantenſi, Th. Caſtellano in leyden, domina M. uxore mea, domino Gilberto de crempen & domino daniele de Merewede & G. de vene quam pluribus.

Den 29. Nov. 1243. III. 252, 450, 451, 453.

Dit Stuk berust in de Archieven van het Duitſche Huis te Utrecht.

V I.

Vniverſis preſentia viſuris vel audituris Nicholaus Dominus de Putte ſalutem & noscere veritatem. Noveritis quod nos anno Domini m. cc. nonages. quarto in octavis beati martinj, hiemalis-literas venerabilis viri, noſtri avi videlicet Domini

Ni-

Nicolai militis domini quondam de putte, non cancellatas non abolitas nec in ulla parte ſui viciatas ſigillis nobilium virorum domini Wilhelmi Comitis hollandie principis illustris, Domini N. perſin militis & cum ſuo proprio roboratas vidimus in hec verba:

In nomine domini Amen. Ego Nicholaus de putte notum facio univerſis preſentia viſuris, quod contuli in allodium quod erfleen vulgo dicitur, dilectis hominibus meis nicholao & iohanni filiis Wilhelmi oboli & eius ſucceſſoribus proximis ſive maſculis ſive dominabus terram que corendyk dicitur nordalf beninghe weſthalf moerman, hinc uſque ad gramina Everockers, zudhalf dorenloet, ooſthalf Wydele & omnem piſcaturam, ad medium predictarum aquarum, & omnibus utenſilibus ſuis cum decima & officio & dimiditatem decimarum frugum veteris terre in ſpikeniſſe ſicud iam eſt diviſa, & tantum terre de ytdich quod poſſint aggerare aggerem ſuum, ſicut & aliis hominibus meis conceſſi. Inſuper indulſi eisdem N. & J. & eorum ſucceſſoribus, ſi contingeret ipſos vel eorum coadiutos homicidium perpetrare, quod abſit, ipſi perſoluerent michi de forefacto decem libras puriorum denariorum, & non amplius exigerem ab eis, & interfectus ſecundum ſuam nobilitatem ſolvetur; ſi vero per alios infra terminos predictos accideret homicidium, dicti fratres vel eorum ſucceſſores deberent illud in-

iudicare; si autem non possent iudicare & idem iudicium homicidij transferrent ad me judicandum, omne forefactum erit meum. Do etiam eisdem fratribus & eorum successoribus judicandi omnia preter excepta, & do eis bannum superiorem & inferiorem de predictis criminibus nisi, que sunt exempta. Ego vero tutor successorum eorum esse non debeo nec mei successores, sed ipsorum proximus ex parte gladii; si vero sepedicti fratres venirent mansuri in terra quam contuli eis sive eorum successoribus, ipsi sicud alij nobiles viri mei michi servirent in expeditione mea. Si non, subditi eorum in dicta terra manentes secundum posse suum michi seruient in expeditione mea. Do etiam eisdem fratribus & eorum successoribus dictam terram vendendi cuilibet cui voluerint, nisi contra me habeat capitales inimicitias uel fuerit homo feodalis, & tunc optinebunt aliquam partem pro qua michi ad homagium tenebuntur. Si vero Ego vel mei successores predictam terram vellent emere, pro tanto rehaberent in emptione quanto alter deberet appretiare. Et ut premissa robur habeant firmitatis, ea cum bona deliberatione & consensu Johannis filii mei, qui est heres meus, sigilli mei impressione roboraui, et petiui dominum Willelmum comitem Hollandie & dominum N. Persin ut sigilla eorum vna mecum apponere dignarentur. Datum apud Gheervliet in domo mea, An-

no domini m. cc. xlv. feria ſecunda poſt dominicam inuocavit, qui fuit proxima poſt cathedram petri: preſentibus hiis domino Wilhelmo de Wychvliet, Th. & Petr. de ſpikeniſſe & heſſelleet, hugh. & Joh. de maerlent & magiſtro paulo qui hanc conuentionem propria manu conſcripſit.

Nos vero Nycolaus antedictus dimidietatem predictarum terrarum concedimus ſucceſſoribus ſeu heredibus Nicholai filii Wilhelmi oboli antedicti in eadem conuentione & jurisdictione prout in litera noſtri aui antedicti ſuper hoc confecta ſpecialiter eſt expreſſum, & reliquam vero dimidietatem penes nos perſonaliter reſeruamus. In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum preſentibus literis duximus apponendum. Datum anno & die predictis.

Geervliet den 6 Maart 1245. III 31, 36, 37, 273, 432, 434, 438, 453, 456, 457, 459, 463, IV 115, 122, 131.

Dit ſtuk berust op de Holl. Leenkamer.

VII.

Wilhelmus Dei gratia Comes Hollandie honorabilibus viris & dilectis ſuis Univerſis Civibus in Lubeke conſtitutis ſalutem & omne bonum cum promotionis aucmento. —— Datum Trajecti, anno

anno Domini 1245 *in Octavo Nativitatis St. Joannis Baptistæ.*

Utrecht den 1 July 1245. Zie de Byvoegselen.

VIII.

Universis presens scriptum visuris Johannes miles nobilis, dominus de hueſden salutem & noscere veritatem. Nouerint universi presens scriptum visuri, quod omnia bona que goeswinus dictus cocus Burgens. de Baschoducis in geffene possidet, eadem bona de me J. predicto in feudum tenere dinoscitur Brabantinum: Cuius rei testes ydonei sunt domini Robertus & Henricus & Wilhelmus milites fratres mei; Dominus etiam Daniel & dominus henricus milites & fratres de morewich. In cuius rei testimonio certiori paginam presentem sigilli mei et burgensium de buscoduch munimine contuli roboratam. Dat. Anno gratie millesimo cc. xlvj. in festo penthecostes.

Den 27 Mey 1246. III. 449, 453.

Dit Stuk is my door den Hr. Prof. KLUIT medegedeeld.

IX.

Ego nicholaus dominus de putte notum fieri

volo vniversis, quod de feodo quod olenta filia quondam domini gherardi bloten & hugho maritus eius in mosa qua vlaerdinghen a me tenent in feodo conveni in hunc modum cum eisdem, ita quod soluam eis annuatim xxv. libras Hollandens. tertiam partem in estiualibus nundinis de vlaerdinghen, tertiam partem in nundinis de Voorschoten & tertiam partem in nundinis de Valkenburch; & insuper annuatim ante pascha duos salmones; & super hiis ut dictum est legitime soluendis debeo annuatim ante magnam quadragesimam ponere eis fideiussores cum bis sufficiant; alioquin ipse hugho uel quicunque maritus ipsius olente fuerit, proximo die post magnam quadragesimam ipsam piscariam aggredict & omnes prouentus ipsius libere percipiet donec xxv. libras & duos salmones inde habuerit. In cujus rei memoriam presentem pagīnam conscribi & sigilli appensione feci roborari. Datum anno domini m. cc. xlvj. mense Junij.

Juny 1246. III, 38, 457. IV. 272.

Dit Stuk berust op de Holl. Leenkamer.

X.

Vniversis presentia visuris Aleydis uxor quondam domini Johannis de auennis, florentius eius-

dem

dem filius & brita Domicella de putte ſalutem & noſcere veritatem; nouerint uniuerſi, nos litteras Domini Nycolay de putte, militis & patris predicte domicelle brite vidiſſe in hec verba in ſua prima figura cum integro ſigillo ſuo non cancellatas, non abolitas neque aliqua ſui parte vitiatas. Ego N. dominus de putten notum facio tam preſentibus quam futuris quod Henr. de hor'de tenet a me in recto feodo tres partes cuiusdam terre dicte ſuydord ſite inter ſcolylet & beninge & hugo de geest quartam partem; ſed de tribus partibus terre predicte H. uxor ſua ad triginta ſol. Holl. annuatim in dotalitium obtinebit. Item prefatus H. eodem modo tenet a me duas partes cuiusdam terre ſite inter ſcolulet & weſterlike & alardus filius Johannis tertiam partem: ſed poſt obitum ſepedicti H. Symon conſanguineus ſuus illaſtres partes a me in recto feodo obtinebit. Item ſepedictus H. tenet a me eodem modo quartam partem decime in Drincwairde, & ex illa quarta parte decime hugo de geest ſuperprenotatus quintam partem obtinet, & alardus filius Johannis ſextam partem obtinet, ſed poſt obitum ſepedicti H. henricus conſanguineus eius decimam in drincwaerde, que ipſi H. prenotato modo contingit habere, & decem virgas terre ſite in Stobbinc a me in recto obtinebit feodo. Vt res iſta ſtabilis & inconvulſa permaneat preſens cyrogra-

phum ſigilli mei munimine roborati. Datum anno domin milleſimo cc. quadrageſimo ſexto, in vigilia beati lamberti martiris atque pontificis.

Den 16 Sept. 1246. III. 208, 425, 427, 449, 457. IV. 237.

Dit Stuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

XI.

P. S. *Georgii ad velum aureum Diac. Card. apoſtolice ſedis Legato, ſalutem &c.*

Cum ſicut ven. Frater noſter Epiſcopus Bamberg. propoſuit coram nobis, idem ad inſtantiam clare memorie Henrici Regis Rom. Nobili Viro Duci Moravie, & quibusdam aliis nobilibus de partibus illis ſe fidejuſſorie obligarit, nos Carisſimo in Chriſto filio noſtro Wilhelmo Regi Rom. Illuſtri dirigimus ſcripta noſtra, ut modis quibus poterit, quod idem Epiſcopus a fidejuſſione hujusmodi liberetur, det opem & operam efficacem. Quocirca mandamus quatenus habens eundem Epiſcopum pro Apoſtolice ſedis & noſtra reverentia favorabiliter commendatum, eundem Regem ad id moneas attentius & inducas, deſque ad hoc ſecun

dum

dum datam tibi a Deo prudentiam operam efficacem: ita quod sollicitudinem tuam proinde dignis in Domino laudibus commendemus. Datum Lugduni VI. *Idus Novembris Anno* V.

In eodem modo Carissimo in Christo filio Wilhelmo Regi Rom Illustri (*usque* obligarit) *Celsitudinem tuam rogamus attentius & hortamur quatenus habens eundem Episcopum &c.* (*usque* commendatum) *quod a fidejussione hujusmodi liberetur, des modis quibus poteris opem & operam efficacem, ita quod magnificentiam tuam proinde dignis &c.* (*usque in finem*).

Lyons 8 Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze brieven van Innocentius IV. berusten in 't Pausselyk Archief.

XII.

. . . . *Archiepiscopo Pruscie Apostolice sedis Legato.*

Ex parte Carissimi in Christo filii nostri . . . Regis Rom. Illustris fuit nobis cum instantia supplicatum,

plicatum, ut cum de Comitatu Hollandie ad eum jure hereditario pertinente multi Friſones receperint ad terre ſancte ſubſidium ſignum Crucis, eis in auxilium Regis crucem hujusmodi commutare, ac illam eis peccatorum ſuorum veniam ac ſi transfretaſſent perſonaliter largiri de benignitate ſolita curaremus. Quocirca mandamus quatenus ſuper hoc quod tibi oretenus diximus, de conſilio dil. filii noſtri P. Sancti Georgii ad vel. aur Diac. Card. Apoſtolice ſedis Legati, & ipſius Regis, vel alterius eorundem ordines & diſponas. Datum Lugduni XV. Kal. Decembris Anno V.

Lyons 17 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XIII.

. . . . . *Regi Romanorum Illuſtri.*

Celſitudinis tue votis libenter annuimus, & petitiones tuas quantum cum Deo poſſumus favorabiliter exaudimus. Tuis itaque ſupplicationibus inclinati Capellanis, Notariis tuis & Clericis preſentium auctoritate concedimus, ut quandiu in ſervitio tuo permanſerint, beneficiorum

riorum ſuorum proventus integre cotidianis exceptis diſtributionibus percipere valeant, ac ſi perſonaliter in Eccleſiis, in quibus eadem beneficia obtinent, reſide ent, non obſtante contraria conſuetudine, ſeu ſtatuto juramento, vel confirmatione ſedis Apoſtolice, aut quavis firmitate alia roborato, vel quacunque indulgentia ſedis ejusdem per quam hujusmodi gratia retardari vel impediri valeat, & de qua ſpecialem oporteat fieri in preſentibus mentionem. Nulli ergo &c. Datum ut ſupra.

Lyons 17 Nov. 1247. III. 373 en de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XIV.

Predicatoribus in Frixia conſtitutis.

Ex parte Cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Regis Roman. Illuſtris &c. (ut ſupra in literis Archiepiſcopo Pruſſiæ uſque curaremus.) *Quocirca mandamus quatenus ſuper hoc & aliis ad crucis negotium pertinentibus de conſilio dilecti filii noſtri, P. ſancti Georgii*

ad velum aureum Diac. Card. Legati ſedis apoſtolice procedatis. Datum ut ſupra.

Lyons 17 of 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XV.

P. S. *Georgii ad velum aureum Diac. Card. &c.*

Nemo ſane mentis ignorat, quod cum F quondam Imperator membrum Diaboli Sathane miniſter & infelix premuntius antichriſti ad deſtructionem Orthodoxe fidei, conculcationem nobilium & aliorum fidelium & omnimodam Eccleſie deletionem aſpiret, plus expediat, & acceptius eſt Deo noſtro & Domino Jheſu Chriſto, in cujus injuriam talia preſumere non formidat, ut contra ſue iniquitatis perfidiam Cariſſimo in Christo filio noſtro . . Regi Rom. Illuſtri ſuccuratur ad preſens, quam etiam terre ſancte: cum illi terre cujus templum idem iniquus coinquinari fecit à Sarracenorum ſpurcitia tanquam cum eis dampnabiliter ſentiens, hinc ſuccurri valeat, & fideles Chriſti nullum inde ſperare poſſent

poſſent auxilium quantacumque neceſſitas imminereť. Quocirca mandamus contra predictum F. crucem predices, & facias per Theutoniam predicari, eamque ſignum crucis ob hoc aſſumentibus peccatorum ſuorum indulgentiam largiaris, quam inſtanti negotio quod ſuccurſu feſtino indiget videris expedire. Datum Lugduni XIII. *Kal. Decembris Anno* V.

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XVI.

Eidem.

Cum inſtanti negotio quod pre manibus agitur multum expediat, ut inter fideles Imperii pax & concordia reformetur, mandamus quatenus ad reformationem pacis inter Ven. Fratrem noſtrum . . . Archiepiscopum Maguntin. & nobilem virum Ducem Brabantie interponas, de conſilio Cariſſ. in Chriſto filii noſtri . . . Regis Rom. Illuſtris, cujus intereſt efficaciter partes tuas, ita quod tuum

studium & sollicitudinem possimus proinde non immerito commendare. Datum ut supra.

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in 't Pausselyk Archiev.

XVII.

Eidem.

Cum instanti negotio &c. (*ut supra usque* pacis) *inter venerabilem Fratrem nostrum.... Colonienſ. Archipiscopum, & nobilem virum Galaranum fratrem nobilis viri . . . Comitis Juliacenſis interponas de consilio &c.* (*ut supra*).

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XVIII.

Eidem.

Cum in Imperio multi ad diversa exequenda pia opera receperint, ut acceperint signum cru-

cis

cis, quia succurri ad presens Carissimo in Christo filio nostro . . . Regi Rom. Illustri contra Frederiticam perfidiam ad destructionem fidei anhelantem opus piissimum reputamus, commutandi eorumdem crucesignatorum vota in prefati Regis auxilium, illis dumtaxat exceptis, qui crucem pro terre sancte subsidio receperunt, plenam tibi concedimus auctoritate presentium facultatem. Datum ut supra.

Lyons 19. Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

XIX.

Civibus Maguntin.

A nostra & apostolice sedis nunquam excidet, quanta pro ea pertuleritis, & constans devotio, quam in negotio Ecclesie, prout experimento didicimus, habuistis hactenus & habetis: super quo vobis gratiarum, quas possumus, referimus actiones. Licet autem de vestra simus inconcussa firmitate securi, ut tamen nostrum in exhortatione officium exequamur, nichil quantum in nobis est de contin-

gentibus omittamus: Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, ac in remissionem vobis injungentes peccatorum, quatenus continuantes in persona Carissimi in Christo filii nostri . . . Regis Rom. Illustris solitam prefate sedis devotionem, & constantiam consuetam, sic eidem Regi viriliter assistatis, quod proinde vobis divinum, apostolicum, & Regium favorem ac laudem hominum comparantes, de die in diem virtuosiores per effectum probemini, & in tanto negotio fortiores. Datum ut supra.

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XX.

Archiepiscopo Maguntin.

Cum inter te, & dilectum filium nobilem virum . . . Ducem Brabantie occasione cuiusdam terre dissentionis materia ut accepimus sit exorta, Fraternitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, mandantes quatenus pro nostra & apostolice sedis reverentia super

ſuper hoc facias quod dilect. fil. noſter P. S. Georgii ad vel. aur. Diac. Card. apoſtolice ſedis Legatus duxerit ordinandum, nec te reddas pro honore Eccleſie difficilem in hac parte. Datum ut ſupra.

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de By-voegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXI.

Archiepiſcopo Maguntin. & eius ſuffraganeis.

Studium et ſollicitudinem, quam in creatione Cariſſimi in Chriſto filii noſtri . . Regis Roman. Illuſtris habuiſſe noſcimini, dignis in Domino laudibus commendantes gratiarum vobis quas poſſumus referimus actiones. Quia vero quanto maius eſt inceptum negotium, tanto ad felicem eius conſumationem auxilio indiget potiori, Fraternitatem veſtram rogamus, monemus, et hortamur attente in remiſſionem vobis peccaminum imponentes, quatenus conſiderato prudenter quod non eſt in tam arduo negotio dormiendum, ad ea que ipſi negotio expedire vi-

videritis, dantes opem et operam, secundum prudentiam a Domino vobis datam, eidem Regi viriliter et potenter assistatis constantia consueta.

Datum Lugduni XIII. *Kal. Decembris Anno* V.

In eodem modo . . Archiepiscopo Colonien. . et ejus suffraganeis.
In eodem modo . . Archiepiscopo Treveren. et ejus suffraganeis.
In eodem modo . . Archiepiscopo Bremen. et ejus suffraganeis.
In eodem modo . . Episcopo Herbipolen.
In eodem modo . . Episcopo Argentinen.
In eodem modo . . Episcopo Monasterien.
In eodem modo . . Electo Spiren.
In eodem modo . . Duci Brabantiæ.
In eodem modo . . Comiti Guelren.
In eodem modo . . Comiti de Los.

Lyons 19 Nov. 1247. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausselyk Archiev.

XXII.

XXII.

P. ad velum aureum Diac. Card. &c.

Cum ſicut accepimus premiſeris dil. fil. nobili viro Duci Brabantie ac Lotharingie facere promittere omnes prelatos Alamannie per patentes litteras eorumdem, quod aſſiſtant ei tanquam ſocii ſociis & amici amicis viriliter & patenter in negotio Eccleſie contra F. quondam Rom. Imperatorem, & filios, & adjutores, & fautores eorum: nos attendentes, quod hujuſmodi promiſſio digna eſt proſecutione favoris, quodque iidem ipſorum viribus conflatis in unum cauſam Eccleſie que nunc agitur, cum non ſit propria ſed communis, poterunt intrepide proſequi, & inimicorum impetum minime formidare, mandamus quatenus dictos Prelatos ad id moneas efficaciter & inducas, & ſi neceſſe fuerit auctoritate noſtra, ſublato appellationis impedimento, prout videris expedire compellas. Datum Lugduni XII. *Kal. Decembr., Anno* V.

Lyons 20 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XXIII.

Eidem.

Volentes Cariſſimo in Chriſto filio noſtro . . Regi Rom Illuſtri ab omnibus de Imperio devote ac humiliter obediri, mandamus quatenus univerſos & ſingulos cuiuscumque ordinis vel profeſſionis extiterint, quod ipſius Regis mandatis ſalubribus firmiter obediant & intendant, diſtrictione qua convenit, appellatione poſpoſita, non obſtante quavis apoſtolicæ ſedis indulgentia, compellere non poſponas. Datum Lugduni XII. Kal. Decembris Anno V.

Lyons 20 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXIV.

Principibus, Ducibus, Marchionibus, & aliorum Principum nobilium nunciis apud Aquisgran. in proxima Cur. congregandis.

Scire vos credimus, quod Cariſſimus in Chriſto filius noſter . . Rex Roman. Illuſtris cujus perſona non tam digna quam digniſſima ad tantam dignitatem dinoſcitur non miſterio hominis ſed potius divino miſterio quaſi ex inſperato ad Imperii faſtigium eſt aſſumptus, ex quo tanto potius debem

debent omnes maxime devoti Ecclesie & fideles Imperii exultare, ac in ipsius auxilium prompta magnanimitate consurgere, quanto id inspiratione vel potius dispositione divina non ambigitur esse factum. Quia vero ex hoc principibus Alamannie non est dubium accreviſſe, cum F. quondam Imperatoris reprobata progenies niteretur sibi quasi ex successione Imperium vendicare. Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, ac in remissionem vobis injungimus peccatorum quatenus predicto Regi potenter & viriliter assistentes, exhibeatis eidem contra prefatum F. Dei & Ecclesie ac Imperii manifestum adversarium, consilium & auxilium oportuna, ita quod apud Deum & homines possitis proinde non immerito commendari, & nos, qui ejusdem Regis participamur successibus & in ipsius prosperis prosperamur, ad vestra & vestrorum obligemur comoda & honores. Datum Lugduni XII. *Kalen. Decembris Anno* V.

Lyons 20 Nov. 1247. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XXV.

Civibus Aquen. ſpiritum conſilii ſanioris.

Scire vos credimus &c. (*ut supra in litteris: Principibus etc. usque* assumptus); *ex quo debent omnes, & vos maxime utpote sibi eiusque generi vicinniores gaudere, ac in ipsius auxilium &c.* (*usque* esse factum.) *Quocirca Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, mandantes quatenus considerato prudenter, quod idem Rex per se ac suos, quibus circumdati estis, vos & terram vestram favorabiliter venebit in libertate gratia & honore, ab obsequio & dampnata devotione Fr., ab imperiali & regali dignitate deposi. ti & anathematis mucrone ligati, protinus ac penitus recedentes, eidem Regi assistatis viriliter ac potenter, ita quod apud Deum & homines possitis proinde non immerito commendari, & prefatus Rex ad vestra honores & comoda fortius obligetur, nosque devotionem vestram dignis prosequamur actionibus gratiarum. Datum ut supra.*

Lyons 20 Nov. 1247. . . . . Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

XXVI.

P. S. *Georgii ad vel. aur. Diac. Card. etc.*

Cam

Cum dilecta in Christo filia nobilis Mulier . . . Ducissa Austriæ super contrahendo matrimonio nostrum requisierit beneplacitum voluntatis, nos cupientes eam tali matrimonialiter copulari, qui et ea sit aptus, et Ecclesiæ Romanæ devotus, mandamus quatenus ad contrahendum inter ipsam et Carissimum in Christo filium nostrum . . . . Illustrem Regem Rom. sive alium aptum sibi et nobis devotum matrimonium des opem et operam efficacem. Datum Lugduni XII. *Kalen. Februarii Anno* V.

Lyons 21 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXVII.

. . . Procuratori Ecclesiæ Salzeburgen.

Cum sicut accepimus dil. in Christo filia nob. Mulier Ducissa Austriæ zelo fideï et devotionis accensa et feminæ cogitationi masculinum animum inferens, inimicis Ecclesiæ opponere se intendat, devotionem tuam rogamus, monemus et hortamur attente, mandantes quatenus ei in hac ei ac in ju-

re ſuo exhibeas te favorabilem, et aſſiſtas viriliter et potenter; ad hec volumus et mandamus, ut caſtra et loca tue provincie ac dioc., quorum habitatores ſe Fr. quondam Imperatori contra Eccleſiam juramenti vinculo aſtrinxerunt, ſupponas eccleſiaſtico interdicto, contra ipſos habitatores alias tam ſpiritualiter quam temporaliter proceſſurus. Datum Lugduni X. K. Ilen. Februarii anno V.

Lyons 23 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXVIII.

Epiſcopo Omolucenſi.

Cum ſicus accepimus etc. (Deeze Brief is woordelyk gelyk de voorige: doch in plaats van *tue Provincie ac dioc.* ſtaat hier: *Ducatus auſtrie.*)

In eodem modo Epiſcopo Selxowen.

Lyons 23 of 28 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausſelyk Archiev.

XXIX.

XXIX.

Nob. Mulieri Duciſſe Auſtrie.

Quia perſonam tuam ſincera diligimus in Domino caritate, tui honoris augmentum ferventer appetimus, & petitionibus tuis, que tuum reſpiciunt comodum libenter exauditionis januam aperimus. Hinc eſt quod cum cla. me. Dux Auſtrie patruus tuus, ſicut ex parte tua nobis extitit intimatum, multa tibi tam in honoribus & juribus, quam aliis bonis mobilibus & immobilibus ad eum ſpectantibus, prout ex imperiali ſibi conceſſione licebat, in ſua diſpoſitione duxerit relinquenda, nos tuis ſupplicationibus inclinati, quod per eundem Ducem provide factum eſt in hac parte auctoritate apoſtolica confirmamus & præſentis ſcripti communimus: ſupplentes defectum, ſi quis forſan ex omiſſione alicujus debite vel conſuete ſollempnitatis in eadem diſpoſitione extitit, de plenitudine poteſtatis. Nulli ergo &c. Datum Lugduni V. Kalen. Februarii Anno V.

Lyons 28 Jan 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XXX.

XXX.

P. Sti Georgii ad vel. aur. Diac. Card. Apost. ſedis Legato.

Cum ſicut ex parte dilecte in Chriſto filie nobilis mulieris... Duciſſe Auſtrie fuit propoſitum coram nobis, Magiſter & Fratres, ac Frater Raſco Hospital. domus S. Marie Theutonicorum in Auſtria in Starthenbeh & in Cententrin, ac quedam alia caſtra Theſaurum & alia bona mobilia & immobilia, que ad eam ex conceſſione facta ſibi a . . . quondam Duce Auſtrie patruo ſuo ex indulto eidem Duci privilegii Imperial. ſpectant, detinere dicantur, mandamus quatenus dictos Magiſtrum & Fratres ut predicta omnia ipſi Duciſſe reſtituant integre, ac de dampnis que occaſione huiuſmodi Duciſſa eadem ſe incurriſſe aſſerit ſatisfaciant ut tenentur, per te vel per alios monitione premiſſa per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remota compellas. Quod ſi nec ſic prefati Magiſter & Fratres curaverint reſtituere ſupradicta, ſi expedire videris Cariſſimum in Chriſto filium noſtrum . . Illuſtrem Regem Boemie attentius moneas, ut ſuper hiis de redditibus, quos iidem Magiſter et Fratres obtinent

in

in Regno ſuo ſatisfieri faciat nobili memorate. Datum Lugduni V. Kalen. Februarii Anno V.

Lyons 28 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXI.

. . . Prepoſito & Capitulo Neweburgen.

Cum ſicut accepimus dilecta in Chriſto filia nobilis Mulier Duciſſa Auſtrie in caſtro de Obalenberch, quod ad Eccleſiam veſtram ſpectare dicitur, propter ipſius munitionem ſe receperit & maneat in eodem. Univerſitatem veſtram rogamus, monemus & hortamur attente, diſtricte precipiendo mandantes, quatenus nullam permutationem de ipſo caſtro cum aliquo alio preterquam cum ipſa, que parata eſt ſicut aſſerit pro eo vobis equivalens aſſignare concambium, facere preſumatis. Datum ut ſupra.

Lyons 28 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXII.

Illuſtri Regi Ungarie.

Cum ſicut accepimus &c. (*ut in litteris Procuratori Eccleſ. Salzeb. uſque* intendat) *Serenitatem Regiam rogamus, monemus, & hortamur attente, quatenus dictam nobilem habens pro noſtra, & apoſtolice ſedis reverentia propenſius commendatam, eidem neceſſitatis tempore cum ab ea requiſitus fueris tam in jure ſuo, quam contra ipſos inimicos aſſiſtas, ita quod ipſa preces noſtras ſibi apud te ſentiat profuiſſe, noſque ſinceritatis tue zelum merito commendemus. Datum Lugduni V Kalen. Februarii Anno V. In eodem modo Illuſtri Regi Boemie.*

Lyons 28 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausſelyk Archiev.

XXXIII.

Nobili Viro Corrado Comiti de Handelr.

Gratum gerimus & acceptum devotionem tuam dignis in Domino laudibus commendantes, ac proſe-

quen-

quentes actionibus gratiarum, quod ſicut dilecta in Chriſto filia nobilis mulier . . . Duciſſa Auſtrie accepimus intimante in proſecutione ſuorum jurium, & precipue contra inimicos Eccleſie aſtitiſti ei viriliter & aſſiſtis. Ut igitur quod ſuper hoc laudabiliter feciſſe dinoſceris per te ipſum noſtris excitatus monitionibus laudabilius proſequaris, nobilitatem tuam monemus & hortamur attente in remiſſionem tibi peccaminum injungentes, quatenus eidem Duciſſe in ſuis juribus & preſertim contra fautores F. quondam Imperatoris, quibus zelo fidei & devotionis accenſa ſe proponit opponere, aſſiſtas, & auxiliaris viriliter & patenter, ita quod ipſa &c. (ut ſupra in proxima).

Lyons 28 Jan. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXIV.

Conrado dicto Judeman de Turego militi cruceſignato Conſtant. dioc.

Ex parte tua nobis exhibita petitio continebat, quod cum Conradus filius Fr. quondam Imperatoris

vis occasione cujusdam excessus, quem tu in quem nullam jurisdictionem habebat commisisse dicebaris, te duxerit proscribendum, & carissimus in Christo filius noster G. Rex Rom. Illustris proscriptionem illam per quam impediebatur executio tui veti tanquam a non suo judice factam decreverit nullam esse, prout in literis confectis exinde dicitur plenius continetur: nos devotionis tue precibus benignum impartientes assensum, quod per predictum Regem super hoc factum est ratum & gratum habentes, auctoritate apostolica confirmamus & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. Datum Lugdini II. Non. Februarii Anno V.

Lyons 4 Febr. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XXXV.

. . . Prepoſito Eccleſie de Riva Premonſtraten. Ord. Conſtantien. dioc.

Dilectus filius Conradus dictus Judeman de Turego miles crucesignatus sua nobis petitio monstravit, quod cum Conradus filius Fr. quondam Imperatoris

ratoris occaſione cujusdam exceſſus commiſſi ab eo ipſum in quem nullam jurisdictionem habebat temeritate propria duxerit proſcribendum & Cariſſimus in Chriſto filius noſter G. Rom. Rex Illuſtris proſcriptionem illam tanquam a non ſuo judice factam decreverit nullam eſſe, prout in litteris confectis exinde plenius dicitur contineri. Egelolfus de Aſele miles pater Ite mulieris uxoris militis ſupradicti Conſtantien. dioc. occaſione hujusmodi predictam Itam uxorem ſuam quasdam domos, vineas, poſſeſſiones & res alias ad dotem ſpectantes ejusdem ad manus ſuas recipiens, uxorem & bona prèfata per violentiam detinet & ſibi reddere contradicit, mandamus quatenus, ſi eſt ita, dictum Egelolphum moneas & efficaciter procures inducere, ut predictam uxorem, nec non domos, poſſeſſiones, vineas, & alias res ipſius quos conſtiterit temere occupaſſe, cum fructibus inde perceptis a tempore occupationis hujusmodi restituere non omittas, ipſum ad hoc ſi neceſſe fuerit monitione premiſſa per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita veritate cognita compellendo. Teſtes autem &c. Datum ut ſupra.

Lyons 4 Febr. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXVI.

Prepoſito Eccleſie Novicaſtri Lauſanen. dioc.

Dilectus filius nobilis vir Corradus advocatus Friburch nobis expoſuit conquerendo, quod nobilis vir , . . Dominus de Valbeeſten, & quidam alii Laici Baſilien. & Conſtantien. dioc. ſuper terris debitis, & rebus aliis iniuriantur eidem. Unde cum in partibus illis nequeat ſuper hiis ſicut aſſerit coram ſeculari judice conſequi juſtitie complementum, eo quod gens partium earumdem Cariſſimo in Chriſto filio noſtro Regi Rom. Illuſtri, ad quem ſpectat ipſius patrie dominium, adverſetur perſecutori Eccleſie adherendo, humiliter ſupplicavit ſuper hoc ſibi ſedis apoſtolice remedio ſubveniri. Ne vero iniuriatores predicti de ſua malitia reportent comodum in hac parte, aut contingat hac de cauſa jus prefati nobilis deperire, mandamus quatenus partibus coram auditis &c. Datum Lugduni IV. *Id. Febr. Anno* V.

Lyons 10 Febr. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XXXVII.

XXXVII.

. . . . *Epiſcopo Curonie.*

Licet terre ſancte negotium ſit quam maxime cordi noſtro, cauſa tamen generalis Eccleſie tanto propenſior nos cura ſollicitat, quanto majus ex ea, niſi quod abſit ſuccedat proſpere, periculum imminet, cum ad ſubverſionem tam fidei, quam Eccleſie perſecutor Dei & hominum, tenebrarum angelus, continuatis calide fraudis & doli machinis, ad id ſe totum totaliter immolans elaboret. Cum igitur Cariſſimus in Chriſto filius noſter . . . Rex Rom. Illuſtris cauſam ipſam aſſumpſerit, eique debetur merito, cum eſſe debeat advocatus Eccleſie ac defenſor, nec ad eam proſequendam ſufficere valeat per ſe ipſum, nos attendentes, quod cauſa iſta non eſt propria, ſed communis, & ad omnes pertinet Chriſtianos, ac volentes eidem Regi modis quibus poſſumus ſubvenire, mandamus quatenus per totum Imperium ſecundum quod dilectus fil. noſter P. S. Georgii ad velum aureum Diac. Card. apoſtolice ſedis Legatus tibi duxerit iniungendum, in ſuccurſum ejusdem Regis prædices & predicari facias verbum crucis. Illam eis qui crucem ad ſuccurrendum predicto Regi aſſumpſerint auctoritate noſtra peccatorum ſuorum veniam largiturus, que conce-

ditur

ditur cruceſignatis transfretantibus in ſubſidium terre ſancte. Datum Lugduni X. Kalen. Martii. Anno V.

Lyons 20 Febr. 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXVIII.

. . . Epiſcopo Argentin.

Intellecto pridem, quod cives Baſilien. ſub certa forma redire vellent ad mandatum Eccleſie, et Cariſſ. in Chriſto filii noſtri . . Regis Rom. Illuſtris tibi direxiſſe dicimur noſtras litteras inter alia continentes ut dilectum fil. B. Prepoſitum Grandivallen. quandiu ven. Frater noſter . . . Baſilien. Epiſcopus eſſet impotens, aut negligens vel remiſſus predictis civibus in defenſorem, aut capitaneum auctoritate noſtra concedens ipſis ex parte noſtra promitteres, quod eos ſi juxta tenorem litterarum ipſarum redirent ad mandatum Eccleſie, et in ejus devotione perſiſterent ſuper eo quod domum ejusd. Epiſcopi deſtruxerunt, ſervari faceremus in-

indempnes, nec permitteremus eos super hoc ab eodem Episcopo vel aliquo alio molestari. Sane nunquam propter hoc nostre intentionis extitit, nec existit, quod idem Prepositus prefati Episcopi esset in aliquo coadjutor, maxime cum ipse super hiis que spectant ad honorem Dei, & exaltationem Ecclesie ita patenter sollicitus & efficax sit inventus, quod ei non competit alicujus coadjutoris auxilium quamdiu ad executionem cure sibi credite sufficit per se ipsum. Propter hoc autem digne volumus, & Fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus, si dictus Episcopus quocumque modo ad executionem hujusmodi sufficiens habeatur, ipsum de iminentibus sibi negotiis pro sua disponeret voluntate permittas, & affectu sincero juxta morem super illis cum oportunum fuerit assistas eidem. Ceterum si idem Episcopus est per Dei gratiam prout asseritur ita convalescentie restitutus, ut prefatis civibus esse possit capitaneus & defensor, disponas cum preposito memorato, quod de hujusmodi defensione, ac de aliis, que spectant ad ipsum Episcopum se de cetero nullatenus intromittat. Contradictores autem si qui fuerint vel rebelles per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellas, nullis litteris obstantibus a sede apostolica impetratis, vel etiam impetrandis, que de presentibus plenam non fece-

vius mentionem. Datum Lugduni VIIII. *Kal. Aprilis Anno* V.

Lyons 24 Maart 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XXXIX.

. . . . *Epiſcopo Baſilien.*

Cordi ſemper habuimus & habemus tuam honorare perſonam, que indefeſſo ſpiritu ad hoc intenta fuiſſe dinoſcitur, ut honor Dei & Eccleſie hoſtium utriuſque depreſſa ſuperbia magnifice augeretur. De hoc ſiquidem plenitudo poteſt haberi fiducie, quod inventionis noſtre nunquam extitit, nec exiſtit, ut aliquid noſtri auctoritate mandati fieret, quod honori tuo, vel Eccleſie tue profectibus derogaret. Ut autem hoc pateat per effectum, ecce venerabili Fratri noſtro Epiſcopo Argentin. dirigimus Apoſtolicas litteras continentes, ſicut earum tenor tibi plenius declarabit, ut ſi quocumque modo ad executionem cure tibi credite ſufficiens habearis,

bearis, te super imminentibus tibi negotiis pro tua disponere voluntate permittat, & affectu sincero juxta tenorem tibi super illis cum fuerit oportunum existat, ac etiam si es per Dei gratiam, prous asseritur, ita convalescentie restitutus, ut prefatis civibus esse possis capitaneus & defensor, disponat eum . . . Preposito Grandivallen., quod de hujusmodi defensione, ac aliis, que ad te spectant se de cetero nullatenus intromittat. Contradictores &c. Cum itaque Frat. venerabilis ex hujusmodi mandato percipias; quolis circa te sit nostre sinceritatis voluntatis, digne volumus, & Fraternitatem tuam attente rogamus, quatenus resumptis solite virtutis affectibus in causa Dei & Ecclesie de ipsius plena gratia & stabili favore confisus, ita vigeas, quod apud homines augmentum clari nominis, & tandem erga Dei clementiam perhennis glorie premium consequaris. Datum Lugduni VII. Kal. Aprilis, Anno V.

Lyons 26 Maart 1248. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XL.

P. S. *Georgii ad velum aureum Diac. Card. apoſtol. ſedis Legato.*

Ex litteris Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Illuſtris Regis Rom. accepimus, quod cum . . . Pet. Nicolaus de ſtribeſe laici vaſalli ſui, quem ſpeciali affectu complectitur, Wrowelinam mulierem de ſacro fonte levarit, ipſe impedimenti hujusmodi prorſus ignarus, in Eccleſie facie contraxit matrimonium cum eadem. Quare dictus Rex affectuoſe petebat a nobis, ut cum eis, quod non obſtante impedimento predicto in matrimonio ſic contracto poſſint libere permanere, diſpenſare de benignitate ſedis apoſtolice curaremus, ac prolem ſuſceptam ex ipſis faceremus legitimam nuntiari. Nos itaque dicti Regis precibus annuentes, mandamus quatenus inquiſita ſuper hoc & cognita veritate, ſi rem inveneris ita eſſe, ſuper hoc auctoritate noſtra provideas ſicut videris expedire. Datum Lugduni VI. Idus Aprilis, Anno V.

Lyons 8 April 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLI.

Eidem.

Carissimus in Christo filius noster W. Rex Rom. Illustris per litteras speciales petivit a nobis, ut cum sit necessarium in Theotonie partibus Ecclesie negotium magnifice promoveri, vota Frisonum crucesignatorum pro terre sancte subsidio in subventionem predicti negotii commutemus. Nos autem de tua circumspectione confisi, presentium tibi auctoritate committimus, quatenus consideratis circumstantiis universis, crucesignatos hujusmodi usque ad numerum, quem videris expedire, a voto crucis absolvas, ita quod ipsi usque ad terminum, quem eis duxeris prefigendum, predicto Regi super ipsius promotione negotii utiliter & diligenter assistant, concessa eis propter hoc peccatorum venia, que Ierosolimam euntibus indulgetur. Datum ut supra.

Lyons 8 April 1248. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XLII.

. . . . Episcopo Osnaburgen.

Sincere devotionis affectus, quem tu Frater Episcope, ac . . . . Abbas Monasterii Corbeien. & nobilis vir Otto de Benethem consanguineus Carissimi in Christo filii nostri . . . Rom. Regis Illustris, Otto de Tenelxeburg & Henricus de Aldenburg Comites ad personam nostram & Romanam Ecclesiam geritis nos inducit, ut vestris precibus quantum cum Deo possumus annuamus. Hinc est, quod nos tuis & ipsorum supplicationibus inclinati, mandamus quatenus dilecto filio Fromoldo Canonico Ecclesie sancti Iohannis Osnaburgen., de quo nobis laudabile testimonium perhibetur, in Osnaburg Civitate vel dioc. auctoritate nostra de beneficio Ecclesiastico competenti parrochiali, vel alio quam cito se facultas obtulerit, provideas, vel facias provideri. Non obstan. quod idem Canonicus alias beneficiatus existit, vel si in Ecclesia, in qua sibi providendum duxeris certus sit Canonicorum numerus institutus, juramento, seu quacumque firmitate vallat., vel si in ea pro aliis direximus scripta nostra quibus &c., aut si ejusdem Ecclesie Canonicis sit indultum a sede apostolica, quod ad receptionem alicujus minime teneantur, vel quod per litteras apostolicas interdici, seu suspendi aut excommuni-

communicari non poſſint, non facientes de indulgentia hujusmodi mentionem, ſive qualibet alia per quam hujusmodi gratia impediri valeat vel differri. Contradictores &c. Datum Lugduni V. Idus Aprilis Anno V.

Lyons 9 April 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLIII.

Innoteſcant tam preſentes quam poſteri hec preſentia viſuri & audituri. quod ego dominus heynricus de vorne & zelandie caſtellanus feodum quod dominus hugho de naeldwyc conſanguineus meus a me tenet poſt obitum prefati domini hughonis de naeldwyc liberorum ſuorum ſuperſtiti cuiuscunque fuerit ſexus contuli iure feodali poſſidendum; vnde ne de hoc facto aliqua poſſit oriri calumpnia prefato domino hughoni & ſuis pueris hoc præſens ſcriptum contuli in munimen ſigilli mei appenſione roboratum. Datum

tum in oeſtvorne anno domini m. cc. xlviij. in vigilia apoſtolorum filippi & jacobi.

Oostvoorn 30 April 1248. III. 429, 454, 461.

Dit Stuk berust op de Holl. Leenkamer (*a*).

XLIV.

Conradus dei gratia ſancte Colonienſ. eccleſie archiepiſcopus, ſacri imperij per ytaliam archicancellar. Dilectis in Chriſto . . abbatibus . . Archidiaconis . . Prepoſitis . . Decanis . . Paſtoribus, nec non & vniuerſis Eccleſiarum rectoribus in Dyoc. Traiectenſ. conſtitutis ſalutem in domino. Quoniam ut ait apoſtolus. Omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti recepturi prout in corpore geſſimus ſive bonum fuerit ſive malum oportet nos diem meſſionis extreme miſericordie operibus preuenire, ac eternorum intuitu ſeminare in terris, quod reddente domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in celis. Cum igitur dilecti in chriſto . . fratres Domus Theutonice apud Traiectum, & de Domo Scalun, propriis facultatibus

(*a*) Men vindt het vertaald in de *Beſchryv. van den Briel*, p. 2.

tatibus commode non ualeant ſuſtentari niſi fidelium elemoſinis adiuuentur & Dominus Papa benefactoribus eorumdem & cauſa deuotionis uenientibus ad eoſdem, & ſuas elemoſinas largientibus, ſcilicet in feſto Natiuitatis beati Johannis bapt. ad Domum aput Traiectum contulit integre unum annum. ac etiam in feſto beati Nicolay confeſſoris ad Domum que Schalun dicitur uenientibus vnum annum. Nos etiam de omnipotentis dei miſericordia & beati petri, necnon & omnium ſanctorum meritis & precibus confidentes, omnibus qui dictas domus cauſa deuotionis ſicut predictum eſt uiſitauerit vnum annum in prefatis feſtis & ſingulis diebus xl. dies de iniunctis ſibi penitentijs. peccata oblita, uota fracta. ſi ad ea redierint. offenſas patrum & matrum ſine manuum iniectione uiolenta miſericorditer relaxamus. Datum Colonie anno domini, m. cc. xl. octauo. menſe Maij.

Keulen. Mey 1248. III. 219, 368.

Dit Stuk berust in de Archieven van het Duitſche Huis te Utrecht.

XLV.

. . . P. S. Georgii ad velum aureum Diac. Card. Apoſtolice ſedis Legato.

Cum dilectus filius Thomas de Bellomanſo Capellanus noſter prepoſitus Remen. ad ſuccurendum Cariſſimo in Chriſto filio noſtro . . . Regi Roman. Illuſtri potenter & viriliter ſicut aſſerit ſe accingat, nos volentes ei ob hoc gratiam facere ſpecialem, mandamus quatenus eidem auctoritate noſtra concedas, ut per triennium exiſtens in obſequiis ejusdem Regis contra F. quondam Imperatorem & Fautorem ipſius proventus prebendarum & dignitatum, ac beneficiorum ſuorum integre ſicut cruceſignati proficiſcentes in ſubſidium terre ſancte percipere valeat, ac ſi in eccleſiis, in quibus ea obtinet perſonaliter reſideret. Datum Lugduni XII. *Kalen. Junii Anno* V.

Lyons 21 Mey 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLVI.

XLVI.

Eidem.

Cum dilectus filius Thomas &c. (ut in proxima, usque Remen.) *in subsidium Ecclesie, & Carissimi in Christo filii nostri . . Regis Rom. illustris proponat accedere sicut asserit cum Clericis, militibus, Armigeris, & servientibus viriliter & potenter, nos eius propositum in Domino commendantes, mandamus quatenus eum, & alios, qui cum eo in subsidium prefatum accesserint, predictum propositum per triennium adimplentes eisdem indulgentiis, privilegiis, libertatibus, & immunitatibus nostra facias auctoritate gaudere, quibus gaudent euntes in subsidium terre sancte. Contradictores &c. Datum ut supra.*

Lyons 21 Mey 1248. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

XLV.

. . . P. S. Georgii ad velum aureum Diac. Card. Apoſtolice ſedis Legato.

Cum dilectus filius Thomas de Bellomanſo Capellanus noſter prepoſitus Remen. ad ſuccurendum Cariſſimo in Chriſto filio noſtro . . . Regi Roman. Illuſtri potenter & viriliter ſicut aſſerit ſe accingat, nos volentes ei ob hoc gratiam facere ſpecialem, mandamus quatenus eidem auctoritate noſtra concedas, ut per triennium exiſtens in obſequiis ejus dem Regis contra F. quondam Imperatorem & Fautorem ipſius proventus prebendarum & dignitatum, ac beneficiorum ſuorum integre ſicut cruceſignati proficiſcentes in ſubſidium terre ſancte percipere valeat, ac ſi in eccleſiis, in quibus ea obtinet perſonaliter reſideret. Datum Lugduni XII. *Kalen. Junii Anno* V.

Lyons 21 Mey 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLVI.

XLVI.

Eidem.

Cum dilectus filius Thomas &c. (ut in proxima, usque Remen.) *in ſubſidium Eccleſie, & Cariſſimi in Chriſto filii noſtri . . Regis Rom. illuſtris proponat accedere ſicut aſſerit cum Clericis, militibus, Armigeris, & ſervientibus viriliter & potenter, nos eius propoſitum in Domino commendantes, mandamus quatenus eum, & alios, qui cum eo in ſubſidium prefatum acceſſerint, predictum propoſitum per triennium adimplentes eisdem indulgentiis, privilegiis, libertatibus, & immunitatibus noſtra facias auctoritate gaudere, quibus gaudent euntes in ſubſidium terre ſancte. Contradictores &c. Datum ut ſupra.*

Lyons 21 Mey 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLVII.

Eidem.

Cum dilectus filius Magiſter Gilbertus de Auchuel Atrebaten. Canonicus Clericus dilecti filii Th. de Bellomanſo Capellani noſtri prepoſiti Remen. una cum eodem prepoſito in ſubſidium Eccleſie & Cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Rom. Illuſtris perſonaliter ſicut aſſerit ire proponat, nos ejus propoſitum in Domino commendantes, ac volentes ei ob hoc graciam facere ſpecialem, mandamus quatenus eidem Canonico preſatum propoſitum adimplenti auctoritate noſtra concedas, ut gaudeat eisdem privilegiis, indulgentiis, & immunitatibus, quibus gaudent euntes in ſubſidium Terre ſancte, & hiis que Capitulum Atrebaten. concanonicis ſuis transfretantibus in terre ſancte ſuccurſum dinoſcitur conceſſiſſe. Datum ut ſupra.

Lyons 21 Mey 1248. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XLVIII.

XLVIII.

Universis presentem paginam inspecturis: Prepositus & totum capitulum ecclesie sancte Marie in traiecto salutem in omnium salutarj. Ne gestarum rerum in tempore remotione temporum fiat oblivio tantum est & prouidum rem gestam scripti memorie commendare; Hinc est ergo quod ad noticiam singulorum non solum presentium sed & etiam futurorum volumus pervenire, quod nos vrgente ineuitabilj & necessaria redemptione crucis accepte a legato fratribus domus teutoniæ prope ecclesiam sancte Gertrudis extra muros traiectien. vendidimus quemdam mansum iacentem inter bona dominj theodorici dicti capellani scabinj ex vna parte, & inter bona huberti filij theoderici fratris dominj Huberti quondam scabinj traiectien. ex altera, tenus longitudine. latitudine. fine. & limite obseruatis hactenus ab antiquo sine contradictione qualibet imperpetuum possidendum libere & quiete; renunciato coram judicio juridictionis in qua iacet dictus mansus omnj jure proprietatis quod habuimus in eodem; vt autem hec renunciatio proprietatis dictj mansi sub uenditionis titulo perpetrata in perpetuum rata permaneat & inconuulsa

LI.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus universis Imperii fidelibus suis gratiam suam & omne bonum. —— Datum apud Werdam X Kal. Jan. Anno Dom 1248, in Anno vero regni nostri primo, indictione sexta.

Keizersweerd 23 Dec. 1248. Zie de Byvoegselen.

LII.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, dilecto Principi suo venerabili Episcopo Sedunensi gratiam suam & omne bonum. —— Datum in Castris apud Engellein anno Domini 1249. XI. *Kalend. Martii, Indict.* VII, *Regni nostri Anno* I.

Leger voor Ingelheim 19 Febr. 1249. Zie de Byvoegselen.

LIII.

In nomine sanctæ & individuae Trinitatis. Ego Willelmus, Dei gratia Rom. Rex

&

& ſemper Auguſtus. — Datum in Caſtris apud Engelheim. Anno Dom. 1247. XI. *Kal. Martii Indictione* VII. (hier by is een I. te veel, by het Jaargetal een te weinig) *Regni noſtri Anno* I.

Leger voor Ingelheim 19 Febr. 1249. Zie de Byvoegſelen.

LIV.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex & ſemper Auguſtus. Univerſis Romani Imperii fidelibus, hanc literam inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. — Datum in Caſtris apud Ingelheim tertio Idus Martii, Indictione VI.

Leger voor Ingelheim 13 Maart 1249. Zie de Byvoegſelen.

LV.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus dilectis fidelibus ſuis univerſis paribus, nobilibus, Caſtellanis, hominibus cenſualibus ac aliis hominibus omnibus, cujuſcunque

conditionis fuerint, Comitatui & castro Namur cen-si attinentibus, gratiam suam & omne bonum. — Datum apud Maguntiam Anno Domini 1248. V. *Cal. Maji Indict.* VI.

Mayntz 27 April 1249. Zie de Byvoegſelen.

LVI.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus. Universis Imperii fidelibus ad quos presentes littere pervenerint, gratiam suam & omne bonum. — Actum apud Nassowe Anno Domini 1249. VII. *Idus Maji. Indictione* VI.

Nasſau 9 Mey 1249. Zie de Byvoegſelen.

LVII.

. . . . . *ium inspectoribus innotescat. quod ego Henricus de Lecka miles fratribus . . . . . nice in trajecto quinquaginta libras Holland, pro animi patris mei Domini Volperti . . . . orie remedie & salute in elemosinam erogavi. assignando sibi apud piscinam potterstale quinque libras dicte monete*

monete ſingulis annis in feſto ſancti Laurentiĳ recipiendam quoad uſque cum predictis quinquaginta libris redemere dictas quinque libras anue penſionis in piſcina potterſtale aſſignatas. de quibus vero quinquaginta libris prenotatis poſtquam dictis fratribus fuerint perſolute ipſi ement hereditatem valentem quinquaginta libras vel in Comicia Holandenſ. vel in dyoceſi traiectenſ. proqua hereditate ipſis habita patris mei memoria ſimiliter mea perpetue pocior habeatur. jn cujus rei robur & teſtimonium predictis fratribus contuli preſens ſcriptum ſigilli mei munime roboratum actum & datum traiecti anno domini m. cc. xlix. in vigilia beati Laurentii Martyris.

Den 9 August 1249. III. 150.

Dit Stuk berust onder de Archieven van het Duitſche Huis te Utrecht.

LVIII.

Heynricus miles dominus de voeren & caſtellanus zelandie vniuerſis preſentes literas inſpecturis ſalutem. Nouerint vniuerſi tam preſentes quam futuri quod nos contulimus jn feodum hereditarium jacobo de perneſſe & heredibus ſuis vſque in perpetuum perticat quas appellamus ſtale apud

mateneſſe & a portu de perneſſe in merwede uſque ad ſtoenreloe. Ita ut nullus alius a predicto portu uſque ſtoenreloe perticas excepto ipſo jacobo ſiue homine ex parte ſua figere aut collocare preſumat, volentes dictum j. uel eius ſucceſſores quicquid emolumenti uel lucri ab ipſis perticis poterit prouenire libere & pacifice poſſidere. tali interpoſita conditione. quod ipſo iacobo decedente ſiue eius heredibus, ab illo ad quem dictum feodum per formorturam fuerit deuolutum, nobis aut heredibus noſtris ſeu aliquibus alijs, qui hoc ex parte noſtra de iure habere debuerint quadraginta ſolidi Holl. cauſa recongnitionis noſtri dominij que vvlgariter herewade nuncupatur in qualibet formortura ſemel tantummodo perſoluentur Hec autem conceſſio facta eſt apud middelburg Anno domini m. cc. xl. nmo. menſe januario in preſentia illuſtriſſimi principis, domini Wilhelmi Regis Roman. In cuius rei teſtimonium & munimen preſentem paginam ſigillo noſtro & ſigillis fratrum noſtrorum domini hugonis domini theoderici & domini aelberti Nec non & ſigillis domini hugonis de naeldwik & domini wilhelmi de brederode feeimus rabborari.

Middelburg January 1250.

Dit Stuk berust in de Hollandsche Leenkamer (a).

(a) Men vindt het vertaald in de *Beschryv. v. d. Briel* welke vertaaling wy telkens aangehaald hebben.

LIX.

LIX.

Omnibus sanctæ Matris Ecclesiæ filijs præsentes litteras visuris, Symon Miles de Haerlem salutem in Christo Jesu perpetuo duraturam; Noverit universitas tam præsentium quam futurorum, quod terram quam Theodericus filius Domini Alaerdi Doue dicti quondam possedit, dilecto nostro Jacobo de Hilchebrocke oppidano in Haerlem sub titulo feodali contulimus habendam et perpetuo possidendam, tali tamen sub interposita conditionis forma; si præfatum Jacobum universæ carnis viam subire contigerit, senior filius dicti Jacobi eandem terram jure feodali obtinebit, si autem filius defuerit, ad seniorem filiam sub modo jam dicto prænominata terra revolvetur, & sic de puero ad puerum ipsius Jacobi dictam terram sub jure feodali judicavi revolvendam; si vero senior filius vel filia saepe dicti ad quem vel ad quam terra prædicta revolutu fuerit, filios vel filias generaverit, ad ipsos filios vel filias sicuti dictum est de pueris saepe nominati Jacobi de puero ad puerum prælibatam terram sub dicto modo decimus revolvendam. Præterea si filius vel filia terram dictam possidens sine fructu puerorum obierit ab hijs pueris saepedicti Jacobi de uno puero alio terram ipsam protestamur possidendam, & sic de puero ad puerum per-

petua præcipimus veniendam Insuper & suæ Uxori sæpe dicti Jacobi dimidietatem terræ prænominatæ quamdiu vixerit concessimus habendam & libere perfruendam. Et ne talis donatio nostra ab aliquo in posterum infirmari præsens scriptum sigilli nostri munimine dignum duximus confirmandum. Datum apud Harlem Anno Domini m. cc. l. In vigilia beatæ Agnetis,

Haerlem 20 January 1250. III. 430, 447.

Dit Stuk berust op de Hollandsche Leenkamer.

LX.

Nob. vir. Ottoni Comiti Gelren.

Ut super perceptione fructuum decimarum quas te ac antecessores tuos a tempore, cuius memoria non existit, asseris percepisse, tue conscientie quam remordentem habere diceris satisfiat, promerente tue devotionis affectu quod ipsarum decimarum fructus libere possis percipere, dummodo receptos vel eorum partem & recipiendos expendas Ca. in Christo fil. vostro W. Il. Regi Ro. in negotio Ecclesie assistende

tendo auctoritate tibi pref. indulg. Nulli ergo &c. Datum Lugduni X V. *Kal. Aug. Anno* VIII.

Lyons 18 July 1250. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

L X I.

Nos Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus univerſis Imperii fidelibus hanc litteram inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum in Caſtris apud Oppenheim, Anno Domini 1250. XII. *Calend. Aug. Indictione octava.*

Leger voor Oppenheim 21 July 1250. Zie de Byvoegſelen.

L X I I.

Conrado Clerico Nepoti nob. vir. Dapiferi Eccleſie Maguni.

Cum

Cum ſicut accepimus in maguntina Eccleſia proprio motu Capituli eccleſie receptus ſis in Can. & in frat. nos obtentu Car. in Chriſto fil. noſtri W. Reg. Ro. Il. nobis pro te ſuper hoc per ſuas literas ſupplicantis receptione hujus ratam & gratam habentes, ipſam prout alias eſt canonica auctoritate apoſtolica concedimus & pres. ſcripti patrocinio communimus, defectum ſi quis in eo fuiſſe dinoſcitur in receptione predicta quod nulla ibi tunc prebenda vacabat ſupplentes de plenitudine poteſtatis non obſt. quod tales receptiones per Legatos ſedis apoſtolice in partibus alamanie revocate dicuntur, vel ſi dicti Legati contra receptos hujuſmodi ſive receptores ipſorum aliquas propter hoc ſententias protulerunt. Nulli ergo &c. Datum Lugduni VI. *Kal. Decembris Anno* VIII. *Datus eſt ei ſuper hoc conſervator . . . Abbas de Crunowe Treveren. Dioc.*

Lyons 26 Nov. 1250. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXIII.

LXIII.

Henricus dei gratia Ecclesie Traiectens. Electus. & G. maior eiusdem ecclesie prepositus. Omnibus presentia visuris salutem in domino. Noverint universi. quod nos Preceptori & fratribus domus Theutonice Sancte Marie Traiectens. liberam concessimus facultatem edificandi infra muros Traiectens. iuxta ecclesiam beati Nicolai. ipsamque ecclesiam cum suis proventibus in subsidium terre sancte integraliter contulimus eisdem iure perpetuo possidendam & per ipsorum fratres sacerdotes deseruiendam. de qua singulis annis vj. libras Traiectens. Preposito maioris ecclesie qui pro tempore fuerit in perpetuum exhibebunt talibus juribus quodalibus que consueverunt eidem preposito de ipsa ecclesia exhiberi. Et ne quis hanc nostram liberam donationem occasione quacunque valeat infringere predictis Preceptori & fratribus presentem paginam sigillorum nostrorum munimine dedimus roboratam. Actum anno domini. m. cc. Quinquagesimo in crastino beati Andree apostoli.

Den 1 Dec. 1250. IV. 217.

Dit Stuk berust in de Archieven van het D. Huis te Utrecht.

LXIV.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio . . Electo Traiectens. salutem & apostolicam benedictionem. Exhibita nobis dilecte in christo filie. Abbatisse Monasterij de Rimsburc ordinis sancti Benedicti tue dioc. petitio continebat. quod nonnulle Moniales & conuerse dicti Monasterij pro uiolenta iniectione manuum in se ipsas & quedam etiam pro detentione proprij ac etiam pro denegata ei & Abbatissis que ipsi Monasterio prefuerunt pro tempore obedientia seu conspirationis offensa in excommunicationis laqueum i neiderunt & quedam ingressum habuerunt in ipsum Monasterium per uitium Simonie. Quare super hijs earum prouideri saluti a nobis humiliter postulauit de tua igitur circumspectione plenam in domino fiduciam obtinentes, discretioni tue presentium auctoritate concedimus ut easdem excomunicatas per te uel per alium hac uice absoluas ab excomunicationum huiusmodi sententijs iuxta formam ecclesie uise nostra. iniungens eis quod de iure fuerit iniungendum. Proprium autem si quod habens Moniales & conuerse predicte in manibus abbatisse ipsius facias resignari in utilitatem dicti Monasterij conuertendum. Processurus circa illas que prefatum Monasterium sunt ingresse mediante uitio Symonie secundum

dum ſtatutum Concilij generalis. Datum Lugdun. iij. non. Decembr. Pontificatus noſtri anno Octauo.;

Lyons 3 Dec. 1250. III. 236.

Dit Stük berust in de Rynsburgſche Archieven.

LXV.

Spiren. Epiſcopo.

Ne perturbatores negotii eccleſie ac Imperii in partibus Alamanie de ignorantia hujus negotii ſe valeant excuſare ut expedit providere volentes, mandamus quatenus loca omnia ipſarum partium quocumque nomine cenſeantur, quorum domini ac Incole F. quondam Imperatori vel C. nato ſuo aut ipſorum fautoribus favere ac adherere preſumunt vel cum eis ſub treuguarum pretextu, vel ſpecie federis ſocialis pactiones vel conventiones contrahunt in diſpendium negotii quod ad preſens per Ca. in Chriſto fil. n. W. Regem Romanor. Ill. alioſque ſibi in communione fidelium adherentes contra prefatum F. perſecutorem eccleſie promovetur per te vel per alios auctoritate noſtra ſupponas vel ſupponi facias publico eccleſiaſtico interdicto, talium perſonis nomi-

natim excommunicationis vinculo innodatis, ita quod tandiu careant omnibus ecclesiasticis sacramentis, donec ad mandatum ecclesie revertantur & ne aliquos predicto F. vel ipsius fautoribus aliqua impietatis colligatio teneat aliquatenus obligatos, eos auctoritate nostra decernas ad quod jus, fedus treuguarum sive societatis vel conventionis seu pactionis cum illis initum in predicti Regis & negotii detrimentum aliquo juramenti vel fidei vinculo non teneri. quin potius illos denunties ab hiis penitus absolutos. Non obstan. aliquibus indulgentiis apostolicis quibuscumque personis aut locis concessis vel etiam concedendis sub quacumque forma & expressione verborum, cum nostre intentionis non fuerit, nec existat, per tales indulgentias ipsi negotio aliquatenus derogare. Datum Lugduni Non: Decembris Anno VIII.

Lyons 5 Dec. 1250. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

LXV.

Fratri Johanni de Diss de Ordine fratr. Minorum Leodien. Dioc.

Ex

Ex parte Car. in Christo fil. N. W. Romanor. Regis Ill. nobis extitit supplicatum ut cum Waltero Armigero Laico qui eidem Regi fideliter in Regni deservit negotio nunc instante quod cum uxore sua in matrimonio quod quarto coniuncti consanguinitatis gradu ad invicem contraxerunt remanere valeant impedimento consanguinitatis huiusm. non obstante dispensare de benignitate sedis Apostolice curaremus. Cum igitur quoslibet dicto Regi in eodem negotio assistentes prosequi favore ac gratia cupiamus, circumspectioni tue de qua plenam in domino habemus fiduciam auctoritate pref. duximus committendum, quatenus si est ita & dictus Rex id petierit cum eisdem Waltero & Uxore auctoritate nostra dispenses super matrimonio sic contracto. Datum Lugduni V. Id. Januar. anno VIII.

Lyons 9 Jan. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

LXVI.

Nicolao dicto Scarso Scriptori noſtro Canon. Cameracen.

Sicut Ca. in Chriſto fil. noſtro W. Rege Ro. Ill. accepimus intimante: dil. fil. Dominicus de Caleno clericus ſuus grata ſibi & fidelia iamdiu impendit obſequia & exhibet inceſſanter nos igitur propter hoc ipſum dignum ſed. ap. gratia reputantes mandamus quatenus in Regno Alamannie de prebendali vel alio eccleſiaſtico beneficio competenti etiam ſi curam animarum quamcito ſe fa. ob. per te vel per alium eidem Clerico providere procures. non obſt. ſi eccleſia in qua ſibi provideri contigerit, & collegiata fuerit certum habeat canonic. numerum juramento vel confirmatione ſed. apoſtolice aut quacumque alia firmitate vallata, vel ſi direximus ſcripta noſtra ibidem pro aliis quoad aſſecutionem aliarum prebendarum nolumus prejudicium generari, aut ſi aliquibus ſit ab eadem ſede conceſſum, quod ad receptionem vel proviſionem cujuſquam compelli ſeu excommunicari interdici nequeant vel ſuſpendi, vel quavis indulg. cujus tenor de verbo ad verbum ſit preſentibus inſerendus, vel de numero fieri debeat mentio receptorum, vel quelibet alias per quam hujus gratia impediri valeat vel differri. aut quod

idem

idem Clericus alias beneficiatus exiſtit. Contradictores &c. Datum Lugd. II. *Non febr. Anno* VIII.

Lyons 4 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXVIII.

De Eberach & de Bilhilihuſen. Abbatibus Ciſt. Ord. Herbipolen. Dioc.

Ad noſtram noveritis audientiam perveniſſe, quod cum paucis elapſis temporibus Car. in Chriſto fil. noſter W. Romanor. Rex Ill. Oppenhem & Gerlinhuſen & Breghelz caſtra rebellium Imperii obſidere nonnulli ex veſtrorum Monaſteriorum Conventibus monachi & Converſi qui eiusdem Regis & eidem Aſſiſtentium obſequiis deputati obſidionâ hujusmodi affuerunt, urgente victualium inedia carnes edere ſunt coacti contra veſtri ordinis inſtituta. Quia igitur quod per inhibitionem hujusmodi ordinis illicitum fuerat neceſſitas & etiam ut dicitur eius qui ſuperior ibi erat auctoritas licitum

rum reddiderunt discretionem vestram hortandam duximus & monendam dist. precipiendo mandantes quatenus nullam ipsis invitis occasione hujusm. penam sive penitentiam infligatis. Dat. Lugduni Non. Feb. Anno VIII.

Lyons 5 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

LXIX.

Ducisse Austrie.

Progenitorum tuorum monumenta suadent ut in sinceritate fidei ergo Deum eius ecclesiam sacri cultus obsequio venereris, & nos gaudemus in domino quod sicut accepimus non degeneras in hoc a claritate parentum. set eos laudabili morum similitudine imitaris. hausimus & nos quoque a predecess. nostrorum exemplis sincere caritatis affectum ad instar eorum te ad domum tuam puerne dilectionis visceribus continentes, ac suorum zelatricis profectum incrementa. Hinc itaque nos nis cura sollicitat, ut inter multos urgentium negotiorum turbines quibus nostre occupationis insistentia fatigatur, bono-

bonorum tuorum non immemores que tue ſunt honorificentie cogitemus. Attendentes igitur quod tibi ac ſubditis tuis utiliter expedit inter difficultates quas tibi citata preſertim mundi malignitas ingerit viri ſolatio non carere quem fidum tui cuſtodem habeas & contra adverſantia protectorem. Nob. tuam rogamus attente, ac ſano conſilio ſuademus quatenus cum aliquo qui tuo connubio congruat matrimonium contrahas dil. fil. magiſtri Jacobi Archidiaconi Laudunen Capellani noſtri exhibitori preſentium in hac parte conſilio acquieſcens in dil. fil. florent. de Ollandia Ca. in Chriſto fil. n. W. Regis Romanor. Ill. German. virum utique ſicut accepimus tam forma quam moribus tuo connubio congruentem dirigas vota tua ipſum recipiens in maritum ut tibi in domino per commercium honeſtatis accreſcens & coherens in ſpiritus unione tuum fiat caput in Chriſtum & in gubernatione Rei domeſtice adjutorium ſalutare. Datum Lugduni XII. *Kal. martii Anno* VIII.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

LXX.

Duci Saxonie.

Optantes toto deſiderio te ad devotionem matris eccleſie advocare nec non & Ca. in Chriſto fil. noſtro W. Regi Romanor. Ill. ad Imperialis culminis faſtigium Deo propitio in proximo ſublimando indiſſolubili vinculo counire quo ſecum cor-unum & anima eadem cenſearis Nob. tuam rogamus, monemus, & hortamur attente, ac ſano tibi conſillo ſuademus quatenus nob. mulier. natam tuam dotatam magnifice prout ſponſam decet ad Imperialis culminis faſtigium aſſumendam eidem Regi velis tradere in uxorem ut & tu glorieris te natam propriam imperialis celſitudinis feciſſe conſortem, ac idem Rex per eam utpote per individuam corporis ſui patrem habere ſe gaudeat te parentem. quod utique ſicut indubitata fide ſperamus tam tibi quam ſibi proveniet dante Domino ad profectum. Datum Lugd. XII. *Kal. Martii Anno* VIII.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXI

LXXII.

Duci Saxonie.

Optantes toto desiderio te ad devotionem matris ecclesie advocare nec non & Ca. in Christo fil. n. W. Regi Romanor. Ill. ad Imperialis culminis fastigium deo propitio in proximo sublimando indissolubili vinculo counire quo sectum cor unum & anima eadem censearis No. tuam rogamus monemus & horiamur attente, ac sano tibi consilio suademus quatenus no. mulierem natam clare me. Regis Datie neptem tuam eidem Regi studeas nuptiali federe copulare ut per hoc tibi vinculo amoris indissolubiliter alligatus habeat te per indubitatam confidentiam in omnibus Regni negotiis veluti patrem quod ubique tam tibi quam sibi ad utilitatis commodum & magnificentie gloriam procul dubio credimus profuturum. Dat. ut supra.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

LXXII.

. . . Archiepiſcopo Colonien.

Non eſt preter ſpem quam de tue fraternitatis ſinceritate concepimus etſi novam congratulationis materiam nobis attulerit quod ſicut Ca. in Chriſto fil. n. W. Rex Romanor. Ill. ſignificare curavit & ven. f. noſter Epiſcopus Alanen. nobis retulit viva voce in negotio eccleſie ac Regis ejusd. eam hoc preſertim anno profecutionis diligentiam habuiſti, qui te provavit fidelem ejusd. negotii zelatorem: ſuper quo ſollicitudinem tuam dignis proſequimur laudibus & actionibus gratiarum. Sane licet abundans ſit ſollicitare ſollicitum & vigilem excitare, quia tamen de medio vite preſentis F. quondam Imperatore ſublato verum ex hoc ſuborta facilitas ad effectum promovet dictum negotium proſequentes mandamus quatenus oportunitatis domino auxiliante proviſam non patiaris inutiliter preterire, ſed ſic cooperari ſtudeas ſucceſſuum caſibus qui ex ſuperna diſpoſitione concurrunt dicto Regi velut tue provectionis alumpno per indefeſſam ſollertiam aſſiſtendo, quod idem Rex te ſui recognoſcat precipuum promotorem, ac ſe Ap. tuis aſcribat titulis ſecutire proſperitatis augmentum. &

exinde

exinde interius te contineat in viſceribus caritatis tue ſuper hoc devotionis obſequia libro illabilis memorie mandatura. Volumus inſuper & mandamus ut omni occaſione poſtpoſita ad nos perſonaliter venire procures: ſuper premiſſis & aliis nobiſcum utiliter Deo propitio tractaturus. Dat. ut ſupra.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

LXXIII.

Magiſtro Jacobo Archid. Laudunen. Capellano noſtro.

Cum ve. f. n. Epiſcopus Albanen. multa bona & laudabilia teſtimonia de te retulerit coram nobis & fratribus noſtris noſque diligentiam tuam didicerimus pluries per effectum tuam ex hoc ſollicitudinem commendamus: volentes te propter hoc in quantum cum deo poterimus ſpeciali gratia proſequi & favore quam in commiſſis tibi negotiis & per tuam induſtriam pru-

denter promotis dinoſceris ineurriſſe. Verum quia per te tanquam per probatum virum volumus ejusdem eccleſie negotia promoveri; diſ. tuam rogamus & hortamur attente, mandantes quatenus aſſumpto tecum fratre Theoderico Magistro domus Theutonicorum Pruſcie qui linquam novit theutonicam accedas ad Duces, Marchiones & Comites Imperii revoces eos ad devotionem eccleſie & ad preſtandum homagium Ca. in Chriſto fil. n. W. Regi Romanor. Ill. efficaciter inducere ſatagas iuxta prudentiam a domino tibi datam nec expaveſcas onera eccleſie Rom. ſubire, que te virum induſtrium comprobarunt ac filium in devotione ſedis apoſtolice generoſum. Dat. ut ſupra.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXIV.

Archiepiſcopis & Epiſcopis & aliis eccleſiarum Prelatis Regnum Alamanie preſentes literas inſpecturis.

Cum

Cum dil. fil. magiſtrum Jacobum Capellanum noſtrum Archid. Laudunen. latorem pre. de ipſius confiſi prudentia pro negotiis eccleſie in Regno promovendis Alamanie deſtinemus, Uni. Veſtram rogamus monemus & hortamur attente, mandantes quatenus ipſum tanquam ſpecialem apoſtolice ſedis nuncium prout convenit honorantes eidem pro ſe familia & evectoribus ſuis ſufficienter neceſſaria miniſtretis ita quod devotionem veſtram inde merito commendemus. Datum ut ſupra.

Lyons 18 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXV.

Duci Saxonie.

Corde noſtro in illa olim credulitate firmato, quod ſicut genere nobilis, ſic & virtute conſpicuus habereris, ac in mente ſollicitus, quod ad Dei honorem eſſes eccleſie in oportunitate devo-

devotus. delectabile nobis fuit te in domino ſincera caritate diligere, ac illa promovere promptis affectibus que tuis votis accedere videbamus. hujusmodi autem ſpecialis affectio durat in nobis & omnia ſuſcipit incrementa ſub illius occurſu fiducie quod tu qui olim in nubilo ſtuduiſti per affectum eſſe lucis filius. haberi velis ad opus eccleſie in hoc ſereno tempore magnifica & efficaci devotione preclarus. maxime cum dextera domini faciente virtutem ſublatus ſit de medio eccleſie perſecutor. cui quaſi de quadam neceſſitate pro eo videbaris aſtringi, quod de filia tua ſponſalia contraxeris cum eodem Licet ſibi pro ſuis culpis ab eccleſie communione preciſo nulla propter hoc affectio deberetur, ſed eſſet penitus una cum predicta tua filia poſtponendus, eo quod ſecundum doctrinam in evangelica veritate traditam conditor & Redemptor noſter ſit preferendus omnibus patre ac matre fratribus, ſororibus & filiis pro ſui nominis gloria derelictis. Quid ad iſta benedicta fili aperte intelligis & manifeſte cognoſcis, quod multa hinc inde olim concurrerunt obſtacula, ne Chriſtiana Religio debite pacis ſolatio foveretur, & ne ſancta Romana Eccleſia fidelium mater per divinam providentiam inſtituta poſſet juxta morem & votum illis intendere. que ad divinum honorem facerent

&

& ad ſalutem gentium devotorum Altiſſimo redundarent. Quia vero per Dei gratiam ceſſantibus tenebris jam orbi terre plenitudo lucis advenit ita ut catholicis Principibus & tibi precipue ſit facillimum quod te habeat Eccleſia pugilem & indevotorum ac Rebellium magnificum depreſſorem. nobilitatem tuam affectuoſe rogandam duximus & monendam in Remiſſionem tuorum peccatorum injungentes; quatenus duce ſalutis Angelo te ducem egregium & famoſum ad illa dirigens per que tua mater Eccleſia exultationis plenitudine perfundatur. Carissimo in Chriſto filio noſtro W Regi Romanor. Illuſtri ſublimando in proximo ad faſtigium Imperialis honoris te nulla interpoſita tarditate reddas omni devotione placitum & preſtes eidem fidelitatis debite juramentum ita ſibi paenter & potenter aſſiſtens quod ipſe tui favoris fultus auxilio in hiis que ſunt ad honorem Eccleſie ac tranquillum ſtatum Imperii poſſit triumphaliter Deo propitio proſperare & exinde proveniat quod ipſe circa te ac tuos ſemper habere gaudeat benevolentiam ſpecialem & eccleſia cui precipuus honor ſuper hoc impenditur tibi exinde ad condigne gratiarum premia teneatur. Nec aliquid ſuper hiis pretextu Corradi vel alterius natorum ipſius frid. conſurgat obſtaculum cum ipſi nullum jus habeant in Imperio, cujus non ſucceſſione, ſed electione dignitas obtinetur. ut autem ſuper hiis plenius & clarius ſummam intentio-

nis noſtre percipias, dilect. filium Magiſtrum Jacobum Archidiaconum Laudunen. Capellanum noſtrum & fratrem Therricum preceptorem hoſpitalis ſancte marie Theuthonicorum in Pruſcia viros utique diſcretos & providos. ac nobis pro ſue divotionis meritis gratos plurimum & aceeptos ad tuam preſentiam deſtinamus. Quibus ſuper premiſſis fidem plenam adhibeas & exprimas nobis per ipſorum prudentiam quod in tua voluntate geritur, & in deſiderio continetur. habita certa fiducia quod in hiis que ſecundum deum tibi eſſe votiva ſenſerimus. Nos liberales & promptos cum paterna benignitate reddemus. Datum Lugduni XI. *Kal. Mar. Anno* VIII.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXVI.

Marchioni Miſnen.

Dudum habuit in votis eccleſia quod inter ſublimes perſonas Theutonie ſe potentia & nobilitas

eor-

conſpicuum in hiis que ad ipſius honorem ac devotorum ejus comodum redundarent, inveniret cum pia facilitate devotum. ſed forſan id pro eo provenire non potuit quia quondam perſecutori eccleſie frid. quaſi de quadam neceſſitate teneharis aſtrictus cum ipſe filiam ſuam in domo tua locaverit ut filio tuo matrimoniali federe jungeretur. Certe verum tanti nominis & virtutis ſicut tu eſſe diceris & videris id impedire non debuit quin conditori ac redemptori tuo te gratum & acceptum redderes aſſiſtendo viriliter neceſſitatibus eccleſie quam ipſe creator omnium inſtituit & virtute ſui pretioſi ſanguinis conſecraverit. Qui ad iſta vir provide vir intelligens & famoſe cum dictus frid. ſicut divine voluntati placuit iam de medio ſit ſublatus adeſt tibi libera & plena facultas ut quod olim circa reverentiam matris eccleſie emiſiſti per tante devotionis effectum redimas ſicut decet tui nominis claritatem. Nec aliquid ſuper hoc parare debet obſtaculum matrimonium memoratum quod cum olim pro etatis defectu nequiveris nec poſſit hiis temporibus conſumari ut vir ſicut probate circumſpectionis intelligis quid de ipſo tibi poſſit accreſcere comodi vel honoris. Rogamus itaque nob. tuam affectione qua poſſumus in remiſſionem tuorum peccat. injungentes quatenus pro illius honore qui te in multis extulit & multipliciter in proſperis ampliavit animum tuum ad illa dirigens per que dic-

ta ecclesia gaudii plenitudine perfundatur. Ca. in Christo fil. n. &c. (ut supra in proxima).

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

LXXVII.

Duci Bavarie spiritum consilii sanioris.

Dudum &c. (ut supra usque non potuit) *quia quondam persecutor ecclesie F. tibi pre aliis ipsum timentibus erat illa de causa specialiter metuendus quam tu prout creditur cum suspiriis sepe recogitas & multi etiam in mente sua non sine quadam horribilitate revolvunt. Cum autem merentium consolator dominus multorum imbutus lacrimis & lamentis tirampnum illum de medio substulerit, & populo Christiano materiam dederit multe tranquillitatis & pacis; tibique plenam paraverit libertatem qui robur tue potentie in virtutum exercitio magnifice valeas experiri. Nob. tuam omnis*

qua

qua possumus affectione rogamus in remiss. vuorum peccat. mandantes quatenus in divinis beneplacitis exequendis tuam reverenter inclinando cervicem ad devotionem sanctæ Rom. ecclesiæ matris tuæ promptis affectibus revertaris. & Ca. in Christo fil. nostro W. &c. (*ut supra usque* prosperari) *nec impedimentum aliquod super hiis pretextu Corradi aut alterius natorum supradicti fr. proveniat cum ipsi vel alter eorum nullum jus habeant &c.* (*ut supra usque* obtinetur.) *Ut autem super hiis plenius & clarius summam intentionis nostræ percipias dil. fil. fratrem Henr. de ord. predic. penitentiarium n. virum utique discretum & providum ac nobis pro sue devotionis meritis gratum plurim. & acceptum ad tuam presentiam destinamus. cui super premissis fidem plenam adhibeas, & ita vigili mente perficias quod pie tibi suggessimus in hac parte ut dictus Rex circa te ac tuos semper habere gaudeat benivolentiam specialem & ecclesiæ cui precipuus super hoc honor impenditur tibi exinde ad gratiosa favoris premia teneatur. Aloquin per eandem ecclesiam quantum ipsa per se ac omnes devotos ejus poterit nec non per eundem Regem contra te spiritualiter & temporaliter procedetur, ita qui tandem dextera divina triumphante cum multa spiritus anxietate percipies quod inconsultum & periculosum extiterit exaltantis Muris ecclesiæ amplexus felicissimos effugisse. & hac postposita te illis ingessisse*

tenebris, in quibus & ruina temporalis haberi dinoscitur. & perditionis eterne materia continetur. Datum ut supra.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

LXXVIII.

Dutisse Bawarie.

Credimus quod Regis eterni benignitas illum tibi dederit intellectum, ut clare percipias & agnoscas quod & temporalis prosperitas per ipsum acquiritur & eterna felicitas per eius gratiam obtinetur. vigilantibus in vanum & sua perdentibus consilia seu labores, qui sine ipso vivere gestiunt vel absque sue protectionis auxilio posse subsistere meditantur. Si autem filia benedictionis & gratie mentem tuam virtutum dominus luce talis intelligentie illustravit, nulla de causa in illum debes inclinare consensum quod nobilis vir. Dux Bawarie maritus tuus diutius divine

divine oculos majeſtatis offendit ſancte matris eccleſie poſtponendo reverentiam & illis contra ipſam parando auxilium vel favorem, qui ſi recte conſideras deberent ab eo non amabiles ſed horribiles reputari. Rogamus itaque nobilitatem tuam in domino in remiſſ. tuorum peccat. mandantes quatenus predictum virum tuum pro divini honore nominis ſicut efficacius potueris exhortaris ut piis monitis que ſibi per ſcripta noſtra direximus ſine alicujus dilationis ac difficultatis obſtaculo acquieſcat redeundo ad devotionem eccleſie propriis affectibus & Ca. in Chriſto fil. n. W. Reg. Rom. Ill. ſublimando in proximo ad faſtigium Imperialis honoris, favorem exhibendo magnificum ac preſtando fidelitatis debite juramentum ita quod ipſa eccleſia & idem Rex ſibi unanimiter ad fructuoſi favoris premia teneantur. & tu exinde coronam perennis glorie merearis multis evitatis diſpendiis que ſpecialiter ipſi Duci & tibi etiam imminere poterunt ſi quod abſit idem Dux ad Deum & eccleſiam converti negligat vel per devia erroris conſueti diſcurrere non deſiſtat. Dat. ut ſupra.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pauſelyk Archiev.

LXXIX.

LXXIX.

Duci de Brunswic.

Fidelium mater ecclesia dudum in votis habuit quod inter Nobiles & sublimes personas &c. (ut supra in littera Marchioni Misnen. usque non potuit *). quia quondam perfectior ecclesie fr. meuendus tibi sicut et multis aliis occurrebat. Quia vero divina providentia faciente ipso sublato de medio plena undique libertas occurrit, ut quod olim in mente latuit devotorum nunc ad honorem Dei et ecclesie per effectum operum eluceſcat. Nob. tuam omni qua possumus affectione rogamus in rem. ruorum peccat. mandantes quatenus duce salutis angelo, te ducem egregium et famosum ad illa dirigens per que sancta mater ecclesia exultationis plenitudine perfundatur. Ca. in Christo fil. n. VV. Il. Regi Ro. sublimando in proximo ad fastigium Imperialis honoris in quem liberaliter et laudabiliter sicut decuit a sue promotionis initio consensisti nulla tarditate studeas interposita sincera et efficaci devotione placere ac prestes eidem fidelitatis debite iuramentum et ita sibi patenter ac potenter assistas quod ipse tui favoris fultus auxilio etc. (ut in littera Duci saxonie).*

In eodem modo . . . Marchioni Brandenburgen. Doch in plaats van *quatenus duce salutis angelo*

ngelo te ducem egregium & famosum ad illa dirigens &c. staat hier slechts : *quatenus animum tuum ad illa dirigens.*

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausselyk Archiev.

LXXX.

Ducisse de Brunswic.

Multa corda fidelium, qui olim dies suos in amaritudine nimia deducebant pietas Altissimi desiderabili iocunditate replevit. Illum de medio tollens hominem, qui diversis mundi partibus gravem induxerat tempestatem scilicet f. quondam Imperatorem cujus & suorum ingenio impediri non potuit, quin tu circa sanctam Rom. Ecclesiam Matrem tuam pro divini honore nominis devota magnifice habearis, pia mente recogitans quod tam clara & solemnia merita tibi essent perhempnem gloriam paritura. Quia vero tibi angelum tum divine benedictionis & humane laudis acquiritur, si puritas tue devotionis & fidei semper de bono in melius proficere videatur. Nob. tuam rogandam duximus & moniendam in remissionem tuorum peccatorum

injungentes, quatenus dil. fil. Nob. virum Ducem de Brunswic virum tuum, cui litteras speciales dirigimus ut Deo & eccleſie per' ſincere devotionis ſtudium ſe de cetero reddat acceptum, nec non duces Marchiones, ac Nobiles alios tibi conſanguinitate vel affinitate conjunctos inducas & induci facias diligenter, ut in eo cor noſtrum ſine mora letifi-cent, quod etiam ſed. apoſtolice per omnia ſint devoti & Ca. in Chriſto fil. n. W. Regi Rom. Ill. &c. (*ut ſupra uſque* aſſiſtant). *ita quod ipſe propter hoc circa illos ſemper affectum habeat benevolentie ſpecialis: & eccleſia cui precipuus hac in parte honor impenditur. eis exinde ad gratioſe favoris premia teneatur: Ceterum filia benedictionis & gratie ut ſuper hiis plenius & clarius ſummam noſtre intentionis agnoſcat dil. fil. Jacobum Archidiaconum Laudun. Capellanum noſtrum & fratrem Theodoricum &c.* (*ut ſupra in littera Ducis Saxonie uſque* acceptos) *ad predicti Ducis & tuam preſentiam deſtinamus, quibus ſuper premiſſis &c.* (*ut ſupra in eadem uſque in finem*). *Datum ut ſupra.*

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

LXXXI.

LXXXI.

Conſiliariis et populo Warmacien.

Fidelium et Infidelium intellexit Univerſitas nationum quod quondam f. Imperator pro ſuis nephandis exceſſibus fuit ab unitate matris eccleſie ſegregatus et corona deſtitutus Imperii quam aſſecutus fuerat de ipſius gratia preminenti. Cum autem vobis inter alios de hiis non ſolum notitia competens ſed plena provenerit certitudo, contigit erroris vitio, vel neceſſitate timoris quod vos contra Deum et eccleſiam adheſiſtis eidem et libertatem eccleſiaſticam in multis graviter perturbaſtis. Quia vero miſericors et miſerator Dominus illum de medio ſubſtulit finem imponendo ſuppliciis quibus plurimos de numero fidelium affligebat, et jam nulla ſunt vobis obſtacula quia de malitie tenebris ad lucem innocentie tranſeatis. Univerſitatem veſtram affectuoſe rogandam duximus et monendam mandantes, ac in remiſſionem peccatorum injungentes quatenus ad devotionem ſancte matris eccleſie liberis et promptis affectibus redeatis firmam habituri fiduciam quod eum cauſa formidinis que de ipſius f. tirampnide imminebat vos reddat de preterita contumacia excuſatos, pietas eccleſie que ſemper gremium habet expoſitum pro receptione benivola p. mum filiorum vos in amplexus ſuos affectu materno recipiat, et

gratioſi favoris affluentia confoveat Ca. in Chriſto fil a. W. Ill. Rom. Reg. qui ad Imperialis honoris faſtigium eſt ſublimandus in proximo, vos nihilominus in ſuam gratiam cum benignitate pleniſſima reſumpturo. Super hac autem converſione felici vos non impediat inconſulte voluntatis arbitrium. nec iniqua ſuggeſtio aliquorum cum Corradus ejusdem f. filius nunquam Rex extiterit nec potuerit vicem vel officium pro illo gerere quem a regimine conſtat Imperii auctoritate divina in Lugdun. Concil. cedidiſſe ita quod dictus C. vel alter natus eiusdem f. nullum jus habet in Imperio cujus non ſucceſſione ſed electione dignitas obtinetur. ecce dil. nobis in Chriſto clare vobis expreſſimus affectum apoſtolice pietatis. Unanimiter itaque ac letanter ad complendum ſuper converſione veſtra noſtram vel divinam potius voluntatem omni tarditate poſtpoſita feſtinetis. dicto Regi parantes fidelitatis debite juramentum quia ſi quod abſit aliquam ſuper hoc repugnantiam duxeritis opponendam eccleſia confiſa de divini virtute ſubſidii contra Vos per ſe ac devotos ſuos ſic procedere una cum Rege predicto conabitur quod per experientiam operis cognoſcetis fuiſſe cautiſſimum quod piis vocibus ipſius eccleſie humilis obedientie dediſſetis auditum. Datum &c.

In eodem modo Conſiliariis & populo Spiren.

In eodem modo Conſil. & populo de Oppenhem.

In

In eodem modo Conſiliariis & populo de Frankeeford.

In eodem modo Conſiliar. & pop. de Gelnhuſen.

In eodem modo Univerſis Conſiliariis & populo Civitatum, Oppidorum & villarum Alamaniæ ad quos &c.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausſelyk Archiev.

LXXXII.

Conſiliariis Civitatum Oppidorum & Villarum Alamanie ad quos littere &c.

Noſtri cordis affectum, quem vobis et populis per litteras ſpeciales exprimimus, veſtra de facili videre poteſt induſtria ſi tamen faciente virtutum domino ſit in vobis ratio luminoſa. Rogamus vos itaque attentione qua poſſumus et obſecramus in Domino mandantes ac in remiſſionem peccatorum

injungentes quatenus pro divini honore nominis omnem curam et diligentiam apponatis, quod predictus populus ad ſinum ſancte matris eccleſie omni tarditate poſtpoſita revertatur. et Ca. in Chriſto fil. n. W. Ill. Regi Rom. ſublimando in proximo ad Imperialis honoris faſtigium preſtet fidelitatis debite juramentum, ac eidem in omnibus patenter faveant, et potenter aſſiſtant. ita quod predicta eccleſia vobis et ipſis propter hoc ad gratioſi favoris premia teneatur et idem Rex circa vos proceſſu temporis habere poſſit affectum benevolentie ſpecialis. alias autem vobis graviter eſt timendum, quod et Deus cujus in hac parte agi cauſa dinoſcitur, in vos pro tanta culpa ſecundum ſue potentie magnitudinem ulciſcetur. et ipſius eccleſia que habet in votis devotos ex altare filios, vos pro veſtra obſtinata duritia una cum dicto Rege reddet a ſua gratia penitus alienos. Datum ut ſupra.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXXIII.

LXXXIII.

Conſiliariis Spiren.

Neſeri cordis affectum, quem vobis et populo Spiren. per literas ſpeciales etc. (ut ſupra in ſimem).

In eodem modo Conſiliariis de Oppenhen.
In eodem modo Conſiliariis de Frankefordia.
In eodem modo Conſiliariis de Gelnhuſen.
In eodem modo Conſiliariis de Vredemberg.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausſelyk Archiev.

LXXXIV.

Epiſcopo Conſtantien.

De puritate tue fidei ac de probata circumſpectione confiſi preſentium tibi auctoritate committimus, ut quicumque nobiles aut alii vel Univerſitates

tes Caſtrorum et Oppidorum ſeu villarum tue Dioc: ad mandatum eccleſie redire voluerint, illos recipias, et eis abſolutionis beneficium juxta formam eccleſie largiaris, prius tamen ab ipſis ſufficienti et idonea cautione recepta, quòd in devotione ſed. apoſtolice perſeverent. et Ca. in Chriſto fil. noſtro Regi Romanor. Ill. ſublimando in proximo ad Imperialis honoris faſtigium debite fidelitatis exhibeant juramentum. et eidem tanquam ſuo Regi patenter faveant et potenter aſſiſtant. Dat. ut ſupra.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXXV.

Nob. Viro Gotifrido de Hoenlach.

Frequenti relatu percepimus, quam grandem tibi dominus dedit induſtriam qui in amore et timore divini nominis deleciaris reſpuendo vitia et amplectendo virtutes ac etiam piis locis et perſonis eccleſiaſticis

fiaſticis oportuni preſidium parando faveris. Audivimus etiam quod olim te libenter devotum reddidiſſes eccleſie ſi hoc abſque tua infamia potuiſſet & jactura multiplici perveniſſe. Cum autem plenius miſeratione dominus quondam f. Imperatore ſublato de medio tibi ſicut & aliis fidelibus tempus iudulxerit oportunum. in quo tue devotionis affectum omni abdicata formidine potes circa ſanctam Rom. Ecc. per effectum operis publicare. Nob. tuam affectuoſe rogandam duximus & monendam in rem. tuorum peccat. injungentes quatenus animum tuum ad illa dirigens per que dicta eccleſia gaudii plenitudine perfundatur &c. (ut in littera Ducj Saxonie).

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

LXXXVI.

. . . Epiſcopo Guerinen.

Cum ve. f. n. Caminen. Epiſcopus nobis per

ſuas literas ſupplicarit ut ceſſionem ipſius pro certis cauſis quas in eiſdem expreſſit literis recipere curaremus, & nos tibi demus noſtris literis in mandatis, ut ceſſionem ipſam recipiens vice noſtra Capitulo Caminen. eccleſie auctoritate noſtra precipias ut infra competentem terminum quem eis prefixeris de paſtore idoneo & Apoſtolice ſed. ac Car. in Chriſto fil. n. W Ro. Il. devoto cum tuo conſilio & aſſenſu eidem Eccleſie ſtudeant canonice providere. alioquin tu ex tunc ipſi eccleſie perſonam idoneam & Regi devotam eidem preficias eadem auctoritate in epiſcopum & paſtorem mandamus quatenus eidem Capitulo de dilecto fil. Hermanno nepote nob. viri Ducis de Bruneswic cujus ſollicitudine induſtria & potentia eadem eccleſia ſalubriter & proſpere auctore domino poterit gubernari. quod de ipſo eccleſie provideant memorate ſi prefatus Rex eum acceptaverit tuam conſilium tribuas & aſſenſum quod ſi de illo ſibi infra terminum quem eis prefixeris non providerint tu ex tunc eundem H. auctoritate apoſtolica ipſi eccleſie in Epiſcopum prefficere non omittas. faciens ſibi ab eodem Capitulo & omnibus ejusdem eccleſie ſubditis obedientiam & reverentiam debitam exhiberi. Contradictores &c privilegio quolibet ſeu indulgentia ſedis apoſtolice non obſtante. Quia enim

Imperii

Imperii Romani negotium precipue insidet cordi nostro propter quod ad illius promotionem vigilanter intendimus modos & vias invenire studentes, quibus prospere dirigi valeat & optatum suscipere incrementum, ideo volumus & precipimus, ut nequaquam ad eiusdem H. promotionem procedas, nisi prius habeas ejusdem Regis in hac parte consensum. Illos namque in ecclesiarum prelatos prefici cupimus qui dictum negotium velint & valeant efficaciter promovere. Datum Lugduni XI. Kal. Mar. Anno VIII.

Lyons 19 Febr. 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

LXXXVII.

Magistro Jacobo Archid. Laudunen. Capellano nostro.

Experientia docente percepimus quod ex in. divini. timore nominis studiosius, & animarum

ſalutem omni virtute diligis, ac libenter illa procuras & promoveas que redundant ad robur eccleſiaſtice libertatis. Cum itaque premiſſa experientia cauſam nobis dederit quod te ad nob. viri Ducis Bavarie & quorumdam Nobilium ac aliorum de Alamania preſentiam deſtinamus diſcret. tue auctoritate preſentium duximus committendam quatenus ſi forte aliqua de Univerſitatibus Civitatum ſeu Caſtrorum aut Villarum partium earumdem que in devotione Sed. Apoſtolice non exiſtunt juxta & ſalubria noſtra monita quod abſit ad gremium ſancte matris eccleſie non redierit reverenter & Ca. in Chriſto fil. n. W. Il. Rom. Regi ſublimando in proximo ad Imperialis honoris faſtigium ſe oppoſitam reddiderit aut rebellem tu contra ipſam & illos etiam quia tam pium negotium impedire vel turbare preſumpſerint per te ac etiam quoſcumque Religioſos, & clericos ſeculares ad hoc idoneos. quos ſuper hiis intendere tibi volumus et mandamus ſpirituali et temporali diſtrictione procedas ſicut videris expedire. non obſtan. ſi aliquibus a ſed. Ap. ſit indultum, quod ſuſpendi vel interdici aut excommunicari non poſſint ſine ſpeciali mandato ſed. ejusdem faciente plenam et expreſſam de indulto hujus mentionem. Illos autem ex nobiliibus et aliis ac Univerſitatibus ſupradictis

qui

qui ad mandatum eccleſie redire voluerint affectu benigno recipias, & eis abſolutionis beneficium iuxta formam eccleſie largiaris. & relaxes etiam interdictum in loca hujuſmodi promulgatum prius tamen ab ipſis ſufficienti & idonea cautione recepta, qui in devotione ſed. apoſtolice perſeverent & predicto Regi debite fidelitatis exhibeant iuramentum, ac eidem patenter faveant & potenter aſſiſtant. Dat. Lugduni X. *Kal. Martii. an.* VIII.

In eodem modo fratri Henrico de Ord. Predicat. penitentiario noſtro &c. (*uſque* prefumpſerint) *per te ac fratres tui ordinis & etiam clericos ſeculares &c.* (*uſque in finem*).

Lyons 20 Febr. 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

DXXXVIII.

Nob. Vir. Philippo de Wall & Eſten ſpiritum conſilii ſanioris.

Veridico relatu percepimus quod tibi domi-

nus magnam dedit induſtriam & quod in amore ac timore divini nominis delectaris contemnendo vitia & amplectendo virtutes ac etiam piis locis & perſonis eccleſiaſticis oportuni preſidium preſtando favoris. Cum autem plenus miſeratione dominus quondam f. Imperatore ſublato de medio tibi ſicut & aliis fidelibus tempus indulxerit oportunum in quo pie devotionis affectum omni abdicata formidine potes circa ſanctam Ro. eccleſiam matrem tuam per effectum operis publicare. Nob. tuam affectuoſe rogandam duximus & monendam in rem. tuorum peccatorum injungentes quatenus animum ad illa dirigens per que dicta eccleſia gaudii plenitudine perfundatur Ca. in Chriſto fil n. W. Il. Regi Rom. ſublimando in proximo ad faſtigium Imperialis honoris nulla interpoſita tarditate te reddas omni devotione placitum et preſtes eidem fidelitatis debite juramentum. ita ſibi patenter et potenter aſſiſtens, quod ipſe tui favoris auxilio in hiis que ſunt ad honorem eccleſie, ac tranquillum ſtatum Imperii poſſit triumphaliter deo proſperari exinde proveniat quod ipſe circa te ac tuos ſemper habere gaudeat benivolentiam ſpecialem, et eccleſia cui precipuus ſuper hoc honor impenditur tibi exinde ad condigna gratiarum premia teneatur nec aliquod ſuper hiis pretextu Corradi aut alt-

alterius natorum ipsius f. consurgat obstaculum, cum ipsi nullum jus habeant in Imperio, cujus non successione set electione dignitas obtinetur. Ut autem super hiis plenius et clarius summam intentionis nostre percipias dil. fil. fratrem Henr. de Ord. predicat penit. nostrum virum utique discretum et providum ac nobis pro sue devotionis meritis gratum plurim. et acceptum ad tuam presentiam destinamus. cui super premissis fidem plenam adhibeas et exprimas nobis per eius prudentiam quod in tua voluntate geritur, et in desiderio continetur. habita certa fiducia quod in hiis que secundum deum tibi esse votiva senserimus nos liberales et promptos cum paterna benignitate reddemus. Dat. Lugd. II. non mar. Anno VIII.

In eod. modo nob. vi. Guerardo de Erbestein.

In eod. modo Henr. Comiti Trsuto.

In eod. modo Nob. vi. Philippo de Hohenuels.

Lyons 6 Maart 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brieven van Innocentius IV. berusten in het Pausselyk Archiev.

LXXXIX.

LXXXIX.

Abbati ſancti Galli.

Quia Rom. Eccleſie, que tamquam pia mater non claudit redeuntibus gremium ſed peccatoris querens reditum porrigit tabulam penitentie naufragis licet immeriti preſedentes cupimus ad devotionem ipſius eccleſie oberrantes ab ea, qua decet, ſollicitudine revocare: diſcretioni tue de qua gerimus in domino plenam fiduciam pres. auctoritate concedimus, ut quoslibet tam clericos quam laicos quorumcumque locorum de Alamania qui Cariſſimo in Chriſto filio noſtro W. Regi Roman. Ill. adherentes et preſtantes tibi ejuſdem Regis nomine fidelitatis debite juramentum te in defenſorem ſuum duxerint eligendum poſſis, ab excommunicationum ſententiis quas adherendo quondam f. qui ſe tunc pro Imperatore gerebat incurriſſe noſcuntur, abſolvere juxta formam eccleſie vice noſtra et relaxare interdicti ſententias, ſi que in eorum terras fuerunt hac occaſione prolate, ac diſpenſare cum eisdem Clericis ſuper irregularitate ſi quam exinde forſitan contraxerunt prout ſecundum Deum videris expedire. recepta prius a predictis de ſtando ſuper hiis mandatis ſufficienti et idonea cautione liceat quoque tibi corpora mortuorum hominum eorundem

loco-

locorum extra cimiteria eccleſie occaſione hujuſmodi tumulata eccleſiaſtice tradere ſepulture, ac ſi ſepulta fuerunt ibidem in eis permittere remanere, dummodo manifeſta ſigna penitentie preceſſerint in mortuis prenotatis. Quod ſi alique perſone vel loca Ve. f. n. Epiſcopum Conſtantien. ac te pariter ut premiſſum eſt in defenſores & Capitaneos duxerint eligendos una cum ipſo circa perſonas & loca eadem hujuſmodi conceſſionis miniſterium exequaris. Contradictores &c. Datum Lügdüni IIII. *Id. Mart: Anno* VIII.

Lyons 12 Maart 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XC.

Nobilibus Suavie Eccl. Rom. devotis.

Venientem ad Sed. Apoſt. nob. vir. Comitem de Gürtemberch nuntium veſtrum ſolita benignitate

recepimus, & que coram nobis ex parte ueſtra propoſuit pleno concepimus intellectu. Metuit quidem fidei ac ſinceritatis veſtre conſtantia eum apud nos invenire favorem, ut audiamus libenter quemvis veſtra nobis deſideria exponentem, & prout res expoſtulat exauditionis congrue ſtudio proſequamur. Gaudemus autem in domino & dignis duximus nobilitatem veſtram laudum preconiis attollendam, quod devotionis quam hactenus ad ſanctam habuistis eccleſiam fervore creſcente in negotio catholice libertatis, ac veſtre contra utriuſque adverſarios viriliter ſtatis & inſiſtitis indefeſſa conſtantia, quemadmodum accepto memorato nobili fideliter refetente. Hinc eſt quod Apoſtolica Sedes laudabili zelo virtutis invicte congratulans profectibus veſtris intendit attentius & ſollertius uobis excogitat preſidia oportuna. Ecce namque Ca. in Chriſto fil. n. W. Regi Rom. Ill. ſcripta noſtra dirigimus eum prout convenit inducere, ut in manu forti, & brachio virtutis excelſe deliberatione feſtina & celeri conſilio ſe ad partes Suevie ſtudeat in veſtram auxilium ſe conferre. partes adverſas in robore virtutis regie contriturus. Nos quoque in ipſius Regis ac fidelium utile patrocinium idoneum & fidelem curabimus deſtinare legatum, qui ſpiritus noſtri zelo repletus imminens negotium proſequetur ex animo ſtudioſus & efficax in commiſſis. Verum ut interim nihil omittamus ex his, que manifeſte

de-

depoſcit utilitas dil. fil. fratrem Henr. Ordinis prod. penit. noſtrum virum utique providum & diſcretum ad partes veſtras diſponimus tranſmittendum predicationis crucis officium contra C. natum quondam f. tunc ſe pro Imperatore gerentis ac fautores ipſius hoſtes eccleſie atque veſtros nec non & poteſtatem procedendi circa fautores hujus ſub congrua forma ſibi a vobis exhibenda commiſſuri. eidem prout dicto negotio indicabimus expedire. Verum ne corda veſtra ulla de ſucceſſu adverſariorum ambiguitate vacillent, ac per hoc veſtri vigoris inſtantia in aliquo remittatur, ſcire vos volumus procul dubio & tenere quod memorati f. ſoboles cum non ſolum ſit de paterne perfidie hereditaria imitatione ſuſpecta, verum etiam iam dubia traducte ab avis & proavis ſeve triampnidis emulatrix ex aliqua permiſſione vel gratia ſed. Apoſtolice quam in membris ſibi adherentibus diutina perſecutione vexavit ſtirps illa viperea ad honorem Romano. Reg. vel Imperii ſeu principatum Suevie a quo meruere illius generationis ſuperſtites tam ex delicto paterno quam proprio fieri alieni aliquo tempore non conſurget. Abſit enim quod hec mutabilitas poſſit in juſtiſſimo prolate animadverſionis judicio reperiri, aut nos ſuperbum vetuſte pravitatis rehedificande parietem, quem ſeveritas divina deiecit, iniuſtam prevaricationis calumpniam ſecundum Apoſtolum incidamus propter quod conſtantes eſtote filii dilecti

nobis in domino, ac in defenſione mutua donec hoſtilis coram vobis fatiſcat adverſitas unanimiter cohererc oportuno ſemper Apoſtolice protectionis patrocinio confovendi. Datum Lugduni II. *Kal. Aprilis Anno* VIII.

Lyons 31 Maart 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

XCI.

Electo Leodien.

Illos fore dignos apoſtolice ſedis gratia pro quibus Ca. in Chriſto fil. n. W. Rex Ro. Ill, apud nos humiliter interpellat, ipſius obtentu mandamus quatenus magiſtrum Symonem de tranſitu Leodien. Clericum in aliqua eccleſiarum Civitatis vel dioc. Leodien. parte vel per al. recipi fac. in can. & in f. eique de prebenda ſi qua vacat ibidem ad preſens, vel quam primum ad id ſe fa. ob. provideas

deas vel facias provideri. non obſt. certo can. numero iuramento vel confirmat. ſed. ipſius ſeu qualibet al. fir. val. aut ſi direximus ibidem ſcripta noſtra pro aliis quibus nolumus &c. (*uſque* generari) *ſive auctoritate legatorum apoſtolicorum vel ſpontanea voluntate Capituli ſuns in ipſa eccleſia recepti. quibus eundem magiſtrum volumus prout fuerit de jure preferri: ſive quod ipſe alius beneficiatus exiſtit aut alibi ſcripſimus pro eodem aut ſi dictum Cap. ſeu dignitas perſona vel locus ex ipſius ſedis indulto excommunicari vel interdici, ſeu ſuſpendi, aut cujuſquam nequeat receptione vel provis. compelli ſeu quavis apoſtolica indulgentia cujuscumque tenoris exiſtat, de qua plenam vel expreſſam fieri oporteat mentionem precip. mand. vel perquam hujus gratia impediri valeat, vel differri. Contradictores &c. Nos inſuper decernimus . . & mand. ſiquid ſuper hoc contra mandatum noſtrum & proviſionem tuam fuerit in ipſius Mag. diſpendium attemptatum. Datum Mediolani* VIIII. *Kal. Auguſti anno* VIIII.

Milan 24 July 1251. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

XCII.

Henrico tit. S. Sabine presb. Card. Apost. sed. Leg.

Ex parte dil. fil. Nob. viri Guerardi dicti Radolfi Domini de Nucella Tornacen. dioc. fuit a nobis humiliter supplicatum ut cum in contracto matrimonio cum . . Uxore sua que sibi in quarto Consanguinitatis linea est conjuncta licite remanere valeat dispensare secum de benignitate Sed. Apost. curaremus. Cum igitur per celebrationem divortii si fieret inter eos graves possent ut asseritur inimicitie suscitari que per jam contractum matrimonium sunt sopite, & idem nobilis Ro. Eccl. sit devotus & in recompensationem hujus gratie Ca. in Christo fil. n. W. Regi Rom. Il. in negotio ecclesie ac Imperii se offerat ut dicitur utiliter serviturum propter quod meretur gratiam & favorem presentium tibi auctoritate committimus, ut cum ipso super impedimento consanguinitatis predicte dispenses prout secundum Deum tua discretio viderit expedire. Datum Mediol. V. Kal. Augusti anno IX.

Milan 28 July 1251. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

XCII.

XCIII.

Guilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus univerſis Imperii fidelibus preſentem paginam inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. meritis ſacræ Religionis inducimur, ut loca religioſa, & perſonas Eccleſiaſticas benigni gratia jugiter proſequentes, ipſorum paci, tranquillitati, ne jurgiorum concutiantur procellis, in poſterum conſuluimus. Hinc eſt quod nos dilectarum in Chriſto Abbatiſſæ & Conventus monaſterii in Ruræmunda Ciſtercienſis Ordinis Leodienſis Diœceſis, precibus inclinati, monaſterium ipſum & perſonas ibidem commorantes cum ſuis pertinentiis, terris poſſeſſionibus, redditibus paſcuis nemoribus, piſcariis, legatis ſibi ex teſtamento & aliis bonis mobilibus & immobilibus, quæ titulo emptionis, donationis, conceſſionis, permutationis, locationis ſeu legationis vel quocunque alio juſto titulo, nunc obtinent, aut in futurum juſtis modis poterunt adipiſci, ſub noſtra protectione, & imperii liberalitate regia duximus admittenda, & ut poſſeſſiones & alia bona mobilia & immobilia, exceptis feodalibus, que perſonas ſuorum ad eorum monaſterium e ſæculo fugientium & profeſſionem facientium in eodem ſi remanſiſſent in ſeculo ratione ſucceſſionis vel quocunque alio juſto titulo contigiſſent, petere percipere

ac

ac retinere libere valeant, presenti edicto eis duximus concedendum. Universis & singulis authoritate regia sub interminatione gratiæ nostræ districtius inhibentes ut nullus contra hanc nostram concessionem & protectionem venire audeat vel ei ausu temerario contradicere. Si quis vero hoc facere præsumpserit, gravem celsitudinis nostræ offensam se noverit incursurum: insuper in reatus sui pœnam triginta marcas auri solvat, medietatem nostræ Cameræ reliquas injuriam passis, prout est hactenus in Imperio consuetum, in cujus rei testimonium præsentes litteras exinde conscribere, & sigillo Maj. nostræ jussimus communiri. Datum Erbestein secunda Kalend. Augusti indictione nona anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, Regni vero nostri anno tertio.

Erbestein 31 July 1251.

Dit Stuk, 't welk my de Hr. BARON VAN SPAEN TOT HARDESTEIN heeft medegedeeld, berust in de Abdy van het Munster te Ruremonde.

XCIV.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus Universis Imperii fidelibus hanc literam

teram inſpecturis, Gratiam ſuam & omne bonum — Datum in Caſtris apud Erbenheim Anno Domini 1251. VIII. *Idus Novembr. Indictione* X.

Leger by Erbenheim 6 Nov. 1251.
Zie de Byvoegſelen.

XCV.

Epiſcopo Meten.

Ut dil. fil. Symonem Can. argentinen. natum quondam Ludowici domini de Lichtheinberc advocati Argentinen. gratioſa benivolentia proſequamur fides & devotio quam dil. fil. nob. vir Henricus Dominus de Lichtheinberc Advocatus Argentien. frater ipſius ad nos & Rom. Eccl. habet nec non Ca. in Chriſto fil. n. W. Regis Roman. Ill. & dil. fil. Electi Maguntin. precamina nos hortantur. Cum ſicut igitur iidem Rex & Electus nobis exponere curaverunt vel f. n. Epiſcopo Argentinen. noſtris dediſſemus literis in mandatis, ut eidem Symoni de aliqua prelatura vel dignitate in Argentinen. Civitat. vel dioc. proviſeret Anſelmus de fleresteim Can. ſpiren. prepoſituram eccleſie Surbugen. Argentinen. Dioc. predicto Symoni de jure debitam ſibi conferri auctoritate quarumdam litterarum poſtmodum obtentarum a ſe Apoſtolica procuravit. Verum cum pater & fratres ipſius A ſe potenter & patenter opponant eccleſie negotio generali C.

gratum & examinaverimus ejus fidei puritatem, pro tot meritis quæ concurrunt in ipso, conceſſimus eidem & Eccleſiæ Spirenſi ſibi commiſſæ, ſuiſque ſucceſſoribus liberaliter & benigne villas noſtras Haſelach & Behelen Spirenſ. Dioeceſis cum omnibus pertinentiis earundem tam diu tenendi & uſu fruendi, donec ſibi vel Eccleſiæ memoratæ per Nos vel aliquem ſucceſſorum noſtrorum Quingentæ Marcæ argenti plenarie fuerint perſolutæ. Cui noſtræ conceſſioni interfuerunt teſtes ſubſcripti. Abbas ſancti Trudonis, Conradus Præpoſitus Eccleſiæ S. Widonis. Spirens. E. Præpoſitus Foldenſis, A. Comes de Waldecke. A. Dominus de Weſemar. H. Comes de Solmeſſe, & plures alii fide digni.

Et nos in teſtimonium & evidentiam pleniorem præſens ſcriptum ſigillo noſtro ſibi dedimus roboratum. Datum in Bruneswic XIII. *Kal. Aprilis. Indict: decima.*

Brunswyk 20 Maart 1252.

Dit Stuk is my uit het oorſpronkelyke door den Hr. LAMEY medegedeeld.

XCVII.

XCVIII.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Univerſis ſacri Imperii fidelibus preſentem paginam inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum Brunſwich VII. *Kl. Aprilis. Indictione* X. *Anno Domini* 1252.

Brunswyk 26 Maart 1252. Zie de Byvoegſelen.

XCIX.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus (het is byna niet te denken, dat het van den gewoonen ſtyl des Konings zoo afwykende woord van *Imperator* ook in het oorſpronkelyke geſtaan hebbe, vooral in zulk een' weinig beduidenden Brief.) *Univerſis ſancti Imperii Fidelibus præſentem paginam inſpecturis gratiam ſuam omne bonum. —— Datum Brunſwich ſeptima Calendas Maji Indictione decima Anno Domini* 1252. *regni vero noſtri Anno quarto.*

Brunswyk 25 April 1252. Zie de Byvoegſelen.

C.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus universis sacri Imperii fidelibus presentes literas inspecturis gratiam suam & omne bonum. —— Datum Antwerpie ij Idus Junii. Indict. X. Anno Domini 1252.

Antwerpen 12 Juny 1252. Zie de Byvoegselen.

C I.

Henrico tit. Sancte Sabine presb. Card. Apost. sedis Legato.

Ex parte dil. fil. Egidii nati Werrici de Hodege Civis Leodien. fuit nobis humiliter supplicatum, ut cum ipse cum Ida domicella dicta Lecavallaresca loci ejusdem per verba contraxerit de presenti corporali super hoc nihilominus prestito a partibus juramento, eademque domicella ipsum Eg. quarto gradu consanguinitatis attingat dispensare secum quod hujusmodi confirmare matrimonium valeat misericorditer curaremus. Quia vero sicut intelleximus

leximus de separatione hujus matrimonii multa possent discrimina provenire, idemque civis prout ejus nobis litteris intimasti Cariss. in Christo fil. nostro W. Regi Rom. Illust. devotus esse dicatur, & obsequiosus esse proponat: presentium tibi auctoritate committimus, ut cum eisdem quod impedimento hujusmodi non obst. contractum matrimonium inter ipsos libere confirmare valeant, & in sic contracto licite remanere premissis circumstantiis perpensis attentius per te vel per alium auctoritate nostra dispenses. Dat. Perusii XII. Kal. Julii anno IX.

Perugia 20 Juny 1252. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CII.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus universis Imperii fidelibus hanc literam inspecturis gratiam suam & omne bonum. — Datum apud moguntiam Anno Domini 1252. *Quinto nonas Julii.*

Mayntz. 3 July 1252. Zie de Byvoegſelen.

CIII.

CIII.

Eidem.

Ex parte dil. fil. No. vi. Burchardi de Zigemberch & No. mu. Ælidis fuit propositum coram nobis quod ipsi qui ex una parte in tertio & ex alia in quarto gradu consanguinitatis a communi distant stipite ad sedandas graves inimicitias que inter ipsorum consanguineos exorte fuerant inter se matrimonium contraxerunt. Cum autem ex separatione hujus matrimonii multa possent pericula provenire nobis humiliter supplicarunt, ut providere ipsis super hoc paterna sollicitudine curaremus. De tua itaque circumspectione plenam in Domino fiduciam obtinentes mandamus quatenus si negotio generali ecclesie, ac carissimi in Christo filii nostri W. Regis Romanorum Illustris videris expedire cum eis auctoritate nostra dispenses, ut impedimento non obst. predicto possint in sic contracto matrimonio licite remanere. Datum Perusii IIII. Id. Julii anno decimo.

Perugia 12 July 1252. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CIV.

CIV.

Eidem.

Affectuosas preces pro quodam No. de Hanonia direxisti, ut cum ipso cujus obsequium Ca. in Christo filio n. W. Illustri Romanorum Regi & Roman. eccleſie esse poterit fructuosum, quod quandam nob. mulie. que ipsum quarta linea consanguinitatis attingit sibi matrimonialiter copulare valeat de speciali disp. gratia dignaremur. Quia vero devotos Ap. Sed. gratioso favore per nos condecet confoveri, nos de circumspectione tua plenam in domino fiduciam obtinentes pres. tibi aut. committimus ut super hoc cum Nob. prefato dispenses si negotio eccleſie supradicte, ac prefati Regis id videris expedire. Datum Perusii XV. Kal. Aug. Anno X.

Perugia 18 July 1252. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CV.

Wilhelmus, Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis ſacri Imperii fidelibus præſentem paginam inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum in Caſtris in Lorkenhauſen, XII. Kal. Auguſti. Indict. X. anno Domini 1252.

Leger voor Lorckenhanſen 21 July 1252. Zie de Byvoegſelen.

CVI.

Univerſis preſentem literam inſpecturis Florentinus de Holland, frater Domini Willekini Regis Romani Illuſtris ſalutem & omne bonum. —— Datum apud Middelburg per conſilium meorum fidelium Domini Hugonis de Cralinge, Anno Domini 1252, & aliorum fidelium meorum, feria ſecunda poſt Aſſumptionem beate Marie.

Middelburg 17 Aug. 1252. Zie de Byvoegſelen.

CVII.

CVII.

Henr. tit. Sancte Sabine presb. Card. Apost. sed. Legato.

Ex parte dil. fil. Johannis de Hoxhem militis fuit nobis humiliter supplicatum, ut cum ipse olim cum Heluidi muliere Leodien. Dioces. per verba de presenti matrim. contraxisset, ac postmodum inter eos carnali copula subsecuta, sit compertum quod dictus miles Helvidi eiusdem mulieris filiam quam de alio viro susceperat ante contractam hujusmodi matrimonium inter eos de sacro fonte levarit, quod in matrimonio sic contracto per quod inter ipsum & dicte mulieris consanguineos pacis federa reformata dicuntur impedimento hujusmodi non obst. licite remanere valeat de nostra eis permissione liceret. Gerentes itaque de circumspectione tua fiduciam in domino plenorem obtentu Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Roman. Illustris, ac multorum nobilium per suas nobis super hoc literas supplicantium, pres. tibi auctoritate committimus quatenus eiusdem militi & mulieri super ipso matrimonio & prole descendente, ab ipsis dummodo sine gravi scandalo fieri valeat & negotio predicti Regis expediat provideas dispensando, prout secundum

Deum utriuſque ſaluti videris expedire. Datum Peruſii II. *Kal. Septembris Anno decimo.*

Perugia 31 Aug. 1252. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CVIII.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Univerſis ſacri Imperii fidelibus preſentem paginam inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum in Caſtris ante Cubam II. *Kal. Sept. Indictione decima Anno Domino* 1252.

Leger voor Caub. 31 Aug. 1252. Zie de Byvoegſelen.

CIX.

Innocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei. Dilecto filio. H. tit. ſancte Sabin. presbitero Car-

Cardinali apoſtolice ſedis Legato Salutem & apoſtolicam benedictionem. Significauerunt nobis dilecte in chriſto filie . . Abbatiſſa & Conuentus Monaſterij beate Marie in Rinsburgh ordinis ſancti Benedicti Traiectenſis dioc. quod Orationes quedam in earum Monaſterio & libris habentur decantari ſolite ab antiquo preter beati Benedicti ordinem & officium que obſeruant que quidem proper ſui prolixitatem tedium generant & impedimentnm ingerunt in diuinis, ſed eas uerentur propter conſcientiam pretermittere abſque ſedis apoſtolice licentia ſpeciali. ſuper quo prouideri ſibi a nobis humiliter petierunt. De tua igitur circumſpectione plenam in domino fiduciam obtinentes. discretioni tue per apoſtolica ſcripta mandamus. quatenus ſuper hoc eisdem prouideas prout ſecundum deum ipſarum animarum ſaluti uideris expedire. dummodo non derogetur propter hoc ipſius ordinis inſtitutis. Datum Peruſij ij. Kal. Octobris Pontificatus noſtrj anno Decimo.

Perugia 30 Sept. 1252. III. 236.

Dit Stuk berust in de Rynsburgsche Archieven.

C X.

Henrico tit. Sancte Sabine presb. Cardinali.

Exhibita nobis dil. fil. No. ui. Comitis Harçimanni de Grueningen petitio contin. quod dissensionis auctor talem inter ipsum & no. ui. Comitem de Veringen Constantien. dioc. dissensionis materiam seminavit quod ex ea non solum bonorum ipsorum sequebatur destructio sed vicinorum locorum incolis ac universis exinde transeuntibus multa corporum & rerum pericula imminebant. Unde ad sedandam hujus dissensionis materiam & inter eos pacta federa reformanda, idem Comes de Grueningen Nob. mulier. Hedewigim natam dicti Comitis de Veringen iuravit ducere in uxorem ac etiam desponsavit. Verum quia prefatus Comes de Grueningen ipsam mulierem quarta linea consanguinitatis contingit, nos ipse prius duxit ad consumationem hujus matrimonii procedendum quam super hoc recursus ad sedem apostolicam haberetur, nobis humiliter supplicans ut cum ad reformationem pacis inter ipsos Comites & multorum periculum evitandum nihil adeo sicut consumatio ejusdem matrimonii operetur salubre remedium apponere curaremus, Attendentes

igitur

igitur quod urgens neceſſitas & evidens utilitas diſpenſationem expoſcit. mandamus quatenus conſideratis diligenter circumſtantiis univ. ſi utilitati & negotio Car. in Chriſto filii noſtri W. Regis Ro. Ill. videris expedire dictis Comiti de Grueningen ac mulieri auctoritate noſtra per te vel per alium diſpenſando concedas ut impedimento hujusmodi non obſt. poſſint ſi velint ad conſumationem matrimonii predicti procedere ac inſimul licite remanere. Dat. Peruſii VI. *Non. Octobris anno* X.

Perugia 2 Octob. 1252. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CXI.

Ego Symon miles dictus de harlem notum facio vniuerſis preſentia viſuris quod contuli dilecto meo iacobo de hilchebroc opidano in harlem minorem decimam meam in harlem inwonde & in partibus attendentibus ibidem proue-

nien-

nientem ſub nomine feodali poſſidendam & libere recipiendam tali tamen conditione adiecta ſi dictum iacobum mori contigerit quod dicta decima ad ſeniorem filium ſuum legitimum feodaliter deuoluatur Inſuper de filio ad filium ipſius iacobi & de filia ad filiam prenominato nomine eandem decimam iudico devoluendam Ne autem talis donatio mea ab aliquo ſucceſſorum meorum infringi valeat preſens ſcriptum ſigillo meo prefato jacobo etiam tradidi confirmatum datum anno domini m. cc. quinquageſimo ſecundo in vigilia apoſtolorum Symonis & iude.

Den 27 Oct. 1252. III. 426, 430. IV. 190.

Dit Stuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

CXII.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus Univerſis ſacri Imperii fidelibus præſens ſcriptum inſpecturis grattam ſuam & omn

omne bonum. —— *Dat. Moguntie Quinto Kal. Decembr. Indict. undecima. Anno Domini* 1252.

Mayntz 27 Nov. 1252. Zie de Byvoegſelen.

CXIII.

Wilhelmo Regi Romanor. Illuſt.

Dignum est ſententias que ſolempniter regio promulgatur oraculo ut illibate permaneant Apoſtolice firmitatis patrocinio con carere. Tua ſiquidem Ca. fili Nobis exhibita narratio continebat, quod tu in generali Curia nuper apud frankfort de antiqua Imperii conſuetudine celebrata per diffinitivam ſententiam de communi conſenſu Principum Imperii eiuſdem tibi fidelium ibidem preſentium promulgatam illos omnes bonis quibuſcumque que ab Imperio tenebant in feudum privare curaſti, qui ſuper hiis inveſtituram infra annum a die quo apud Aquisgranum in Romanorum Regem fuiſti divina favente gratia coronatus a tua celſitudine recepere non curarunt prout in autenticis litteris confectis exinde & Regio ſigillo ſignatis, plenius continetur. Nos itaque tue ſublimitatis precibus inclina-

ti, quod a te super hoc factum est ratum habentes & gratum illud auctoritate Apostolica confirmamus, & pres. scripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere aut ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Perusiii IV. *non. Decembris Anno* X.

Perugia 2 Dec. 1252. Zie de Byvoegsels.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Rousselyk Archief.

CXIV.

Ego Symon de Harlem miles notum facio universis presentes literas inspecturis. Quod Ego dedi dilecto meo Willelmo de pola Opidano de harlem & Machtelde de arena uxori eius in feodum undecim fundos iacentes infra Sca-

bi-

binatum de harlem in quibus manent herman filius bucfleh gode hugo copkijn frater tohannis vaſtraedt. Nycholaus filius baertild gheraerd filius aelbrecht, ziric maersman, ſuper duos manent aleyt filia nyclaus, aleyt dilins allaert Sineric aleyt gaske pacifice poſſidendos & quiete ſub hac forma Si contingeret predictum Willelmum ante predictam Machtildem mori predicta M. mædietatem predictorum fundorum ad vitam ſuam pacifice & quiete poſſidebit Aliam vero medietatem filius vel filia predicti willelmi que ei in hereditate ſuccedet quiete & ſine calumpnia aliqua poſſidebit quamdiu predicta M. vixerit. Sed poſt mortem predicte m. filius qui ſupervixerit vel filia heredes predictorum willelmi & M. ipſo predicto ſimiliter mortuo integraliter predictos fundos in feodum a me uel ab herede meo ſi non ſupervixero ſine aliqua calumpnia poſſidebit in pace quod ſi continget primum heredem predictorum W. & M. mori ſine liberis frater vel ſoror predicti heredis vel eorum filie vel filii quamdiu vnus ſuper vixerit pacifice & ſine calumpnia predictos fundos a me vel ab herede meo in feodum poſſidebit & de predicto feodo nec michi nec heredi meo dabit aliquod releuium nec ipſi predicti W. & M. vel eorum heredes tenebuntur mihi vel heredi meo ſuper hijs in aliquo obligati In cuius Rei teſtimonium preſentes

literas predictis W. & M. ſigilli mei munimine tradidi roboratas actum apud arlem Anno domini m. cc. lij. feria quinta ante natiuitatem domini.

Haerlem 19 Dec. 1252. III 345, 430, 432, 448.

Dit Stuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

CXV.

Henrico tit. Sancte Sabine prtsb. Card. Apoſt. ſedis Legato.

Licet olim ſuper proviſione dil. fil. Everardi Prepoſiti eccleſie ſancti Georgii Colonien. fratris Nob. Viri Arnoldi domini de Diſt. noſtri, & ecclesie Romane devoti de aliquo Epiſcopatu quem ipſe duceret acceptandum quamcito vacaret in Regno Alamanie facienda tibi ſub certa forma direxerimus ſcripta noſtra idem tamen grata ſe opportunitate ad id offerre tardante, nobis que interim revocantibus litteras ſuper Archiepiſcopatibus, Epiſcopatibus, Abbatiis & Prioratibus conferendis a nobis conceſſas & proceſſus auctoritate litterarum ipſa-

ipſarum ſuper his habitos & habendos irritantibus, ita quod hii ad quos pertinet de illis diſponendi libera ſit facultas proventum ſpei de noſtrâ in hac parte concepti gratia non ſuſcepit. Movente igitur nos & efficaciter impellente ad ſpecialiter ſuper hoc aliquid demandandum quod Ca. in Chriſto fil. noſter W. Rex Romanor. Illuſtris apud Lugdun. pro hujuſmodi proviſione viva nos voce rogavit, quodque tu et idem Rex nuper pro ipſo E. inſtante per literas ſupplicaſtis mandamus quatenus revocatione hujuſmodi non obſt. in ejuſd. Everardi proviſione procedas iuxta priorum continentiam litterarum. Dat. Peruſii V. Id. Januar. Anno X.

Perugia 9 Jan. 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CXVI.

Eidem.

Devotionem quam Ven. f. noſter Magdeburgen.

Archiepiſcopus & dil. fil. Nob. vir. Herveſeus Comes de Glichen. Othonien. & . . Advocatus de Gera Nuemburgen. dioc. una cum ſuis circa Rom. gerunt eccleſiam nobis diligenter per suas litteras expreſſiſti. affectuoſe depoſcens quod cum dil. fil. in Chriſto Cecilia relicta cujuſdam nicolai Comitis de Halandia conſanguinea ipſius Archiepiſcopi & Rewmo nato prefati Comitis ut non obſt. quod quarta affinitatis linea ſe tontingunt matrimonialiter copulari valeant, ac etiam quod Nob. Vir. Henricus advocatus de Plewe frater predicti Advocati de Gera & Abcedis nata Nob. Viri Hermanni de Luhtemburg Nuenburgen. dioc. quam idem Henricus pro federe pacis inter ſe ac illius conſanguineos reformando ſibi de facto matrimonialiter copulavit pluribus ex ea filiis procreatis non obſt. quod ipſi quarta conſanguinitatis & tertia Affinitatis linea ſunt conjuncti manere poſſint in matrimonio ſic contracto diſpenſare cum eis de benignitate ſolita dignaremur. Nos itaque digne volentes, quod dictus Archiepiſcopus & iidem Nobiles apud nos pro ſuis meritis inveniſſe gaudeant gratiam benivolentie ſpecialis probate circumſpectioni tue pres. tenore committimus ut cum prefatis perſonis ſuper hujuſmodi matrimoniis auctoritate noſtra diſpenſes ſi negotio eccleſie ac Imperii quod in partibus illis agitur & utilitati Ca. in Chriſto fil. noſtri . .

Ro-

Romanorum Regis Illustris id videris expedire. Datum Perusii XIII. Kal. Februar. Anno X.

Perugia 20 Jan. 1253. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXVII.

Wilhelmus Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus universis sacri Romani Imperii fidelibus presentes litteras inspecturis gratiam suam & omne bonum. ——— Datum Luneborg III. Nonas Februarii. Anno Domini 1253.

Luneburg 3 Febr. 1253. Zie de Byvoegselen.

CXVIII.

Universis Clericis & Laicis Aquen. Leodien. Dioces.

Quia post reditum vestrum ad devotionem ecclesie tam

tam in fide ipſius quam in obſequio Cariſſimi in Chriſto fil. noſtri W. Regis Romanor. Illuſtris intelleximus vos fervere nos perſonas veſtras ob id & eiuſdem Regis obtentu nobis ſuper hiis pro vobis cum inſtantia ſupplicantis honorare volentes dono gratiæ ſpecialis, vobis in devotione ipſorum eccleſie ac Regis perſiſtentiis auctoritate pres. indulgemus, ut extra muros Aquen. vos omnes vel ſinguli non poſſitis per litteras Apoſt. Sedis vel Legatorum eiuſdem ſuper aliquibus negotiis in judicium evocari abſque ſpeciali mandato Sed. ipſius faciente plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indul. hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. Datum Peruſii Kal. Martii Anno X.

Perugia 1 Maart 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXIX.

Henrico Duci Lotharingie & Brabancie.

Cupientes Imperii Romani negotium fine laudabili auctore domino conſumari ferventur appetimus

us

ut omnes eccleſie filii & precipue ipſius Magnates Imperii ad negocii promotionem. ejuſdem viriliter & conſtanter aſſurgant, eoſque libenter ad id nostris monitis & precibus excitamus. Hinc eſt quod Nob. tuam monemus rogamus & hortamur attente, ac per apoſtolica ſcripta mandamus in remiſſ. peccat. injungendo, quatenus predictum negocium iam per Dei gratiam proſpere inchoatum ardenti animo proſequens Ca. in Chriſto fil. n. W. Ill. Rom. Regi contra quoslibet ipſius adverſarios efficaciter & potenter aſſiſtas. Nos enim nec in vita ejuſdem Regis nec etiam poſt ejus obitum ſi eum forte de hoc ſeculo interim vocari contigerit te ac tuos heredes aliosque tibi adherentes aliquatenus in hujus negotio deseremus nec patem etiam quin te ac ipſos in pacem ponamus reformabimus cum adverſariis ſupradictis. Dat. Peruſii V. Id. Martii Anno X.

Perugia 11 Maart 1253. Zie de Bywoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXX.

Fratri Henr. tit. Sancte Sabine presb. Card. Apost. Sed. Legato.

Ex parte dil. fil. nob. Viri Ducis Brabantie fuit nobis humiliter supplicatum ut Nob. vi. Godefride domino de perwez & de Gribergis consanguineo & consiliario suo exponere se ut asserit devotioni Rom. Ecclesie ac Ca. in Christo filii nostri W. Regis Rom. Ill. obsequiis cupienti decimas terrarum que in dominio ipsius Godefridi de novo redigi contigerit ad culturam tertia parte decimarum ipsarum Rectoribus ecclesiarum in quarum consistunt parrochiis vel personaliter in eis deservientibus reservata concedere de speciali Apostolice sedis gratia curaremus. Quocirca discret. tue pres. auctoritate committimus ut super hoc agas vice nostra prout negotio ecclesie, ac utilitati prefati Regis tua providentia viderit expedire. Datum Perusii V. *Id. Martii anno* X.

Perugia 11 Maart 1253. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXXI.

CXXI.

Eidem pro Nob. vi. Duci Brabancie.

Ex parte dil. fil. Nob. vi. Henrici Ducis Brabantie nobis extitit humiliter ſupplicatum, ut cum ipſe in obitu patris ſui gravibus remanſerit debitis obligatus, ac propter hoc Rom. eccleſie, ac Ca. in Chriſto filio noſtro W. Regi Rom. Illuſtri aſſiſtere hactenus nequiverit prout geſſit & gerit in votis eidem in relevatione debitorum hujuſmodi quatenus potentior fiat in ſubſidium Regis eiuſdem, decimas terrarum, quas in ipſius dominio de novo redigi contigerit ad culturam &c. (ut ſupra per totum). Dat. ut ſupra.

Perugia 11 Maart 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXII.

Abbati & Priori d. Middelburch Premonſtraten. Ord. Traject. dioc.

Ex parte dil. fil. nob. vi. Henrici Ducis Bra-

bantie & Lothoringie fuit nobis humiliter ſupplicatum ut cum ipſe quaſdam decimas & res alias quas idem & progenitores ſui hactenus libere ſicut alios ſuos redditus tenuerunt pro anime ſue & anteceſſorum ſuorum ſalute velit eccleſiis quibuſdam conferri & prebendas inſtitui ex eiſdem que ſint Rom. eccleſie cenſuales & ſuper hoc favorem dignaremur apoſtolicum impertiri. Nos igitur ad inſtar fel. rec. Honorii P. P. predeceſſoris noſtri memorati Ducis ſupplicationibus inclinati mandamus quatenus ſi res ita ſe habeat eidem ad perficiendum predictam auctoritatem vice noſtra ſublato appellationis obſtaculo impendatis jure patronatus in eiſdem prebendis ſibi & ſuis heredibus reſervato Contra &c. Datum Peruſii II. *Id. Martii anno* X.

Perugia 13Maart 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXIII.

Omnibus presentia visuris, Cristina humilis Castellana de Leydis, Uxor Th. Castellani ibidem Militis, salutem in Domino sempiternam; noverit vniversitas vestra, quod nos Aream quam Willelmus de Pole opidanus in Harlem a nobis feodaliter possidet, si ipsum Wilhelmum sine legitimo filio suo mori contigerit, senieri filiæ ejusdem Willelmi legitime præfato jam jure contulimus possidendam; Medietatem autem prænominate aree Machteldi vxori prædicti Wilhelmi, quam diu ipsa vixerit in duarium assignauimus optinendam. In cujus rei testimonium presentes literas sigillo dilecti Mariti nostri prelibati Castellani de Leydis, quia sigillo non utimur, dignum duximus roborandas. Datum apud Haerlem Anno Domini m. cc. Quinquagesimo tertio, In Crastino Ascensionis Domini nostri Jesu Christi,

Haerlem 30 Mey 1253. [HI. 383, 431, 451, 452.

Dit Stuk berust op de Hollandsche Leenkamer.

CXXIV.

Epiſcopo Cameracen.

Olim exponente nobis ven. f. noſtro Archiepiſcopo Livonie Eſtonie & Pruſcie quod de proventibus Archiepiſcopatus ſui propter malitiam habitantium in eodem non poterat ſuſtentari, eidem conceſſiſſe dicimus, ut proventus Lubicen. eccleſie paſtoris Regimine deſtitute poſſent pro ſuſtentatione ſua quoad viveret ad manus proprias retinere. Verum quia ſicut a fidedignis accepimus idem Archiepiſcopus nonnullos redditus epiſcopatus Livonie ex quibus ſuſtentari commode poteſt poſtmodum acquiſivit. Nos cupientes eid. Eccleſie ne quod abſit ex nimia vacatione irreparabili incurrat diſpendium de paſtore idoneo provideri & conſiderantes quod per prudentiam & induſtriam Ven. f. n. J. de Diest ord. fratrum Minorum epiſcopi Sambienſis in multis expertam negotiis utpote qui Ca. in Christo fil. noſtro G. Illuſtri Regi Romanorum conſtanter aſſiſtens & contra indevotos & rebelles ipſius predicans verbum Crucis multis ſe periculis expoſuit pro negotio eccleſie generali, ad cujus promotionem indefeſſo ſtudio diutius laboravit, ita ut per ipſius miniſterium nonnulla Caſtra & Ville Regni Alemanie ad mandatum Regis rediere predicti poſſit eadem eccleſia in ſpiritualibus & temporalibus

ralibus salubriter gubernari fraternitati tue prefato Regi nobis super hoc per suas litteras supplicanti per apostolica scripta mandamus quatenus predictam concessionem proventuum Lubicen. ecclesie eidem Archiepiscopo factam revocans, ac eundem Episcopum absolvens auctoritate nostra per te vel alium a vinculo quo tenetur ecclesie Sambien. ipsum eidem ecclesie Lubicen. preficias in Episcopum & pastorem plena sibi spiritualium & temporalium eiusdem ecclesie administratione commissa & concessa ei nihilominus licentia se ad ipsam ecclesiam transferendi, ac facias ei a Capitulo & Clero & populo Civitatis & dioc. Lubicen. obidientiam & reverentiam debitam exhiberi. Contrar. non obst. concessione predicta dummodo ut predictum est redditus acquisierit ex quibus possit commode sustentari, seu si eidem Archiepiscopo vel Capitulo aut Clero & populo supradictis generaliter vel specialiter a sede Apostolica sit indultum quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint, aut quod nulli de episcopatu ipsius ecclesie provideri valeat per litteras apostolicas absque assensu illorum ad quos electio & confirmatio episcopi ipsius ecclesie noscitur pertinere, nisi totus tenor ipsius indulgentie de verbo ad verbum in eisdem litteris sit insertus, vel quavis alia indulgentia sedis eiusdem cuiuscumque tenoris existat per quam non expressam presentibus premissa impediri valeat vel differ-

ri.

ri, seu quod eidem fratri de episcopatu eiusdem ecclesie Sabinen. mandavimus provideri, aut litteris que super revocandis provisionibus de Episcopatibus concessis & concedendis a Nobis à sede Apostolica emanarunt & constitutione de duabus dietis editis in cons. generali. Nos enim episcopatum ipsius ecclesia Lubicen. nostre aut nue donationi reservantes episcopo conferendum fidem decernimus ex nunc irritum & inane si quod de ipso in eiusdem Episcopi prejudicium a quoquam contigerit attemptari. Datum Assisi non. Junii anno X.

Assisen 5 Juny 1258. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXXV.

H. tituli S. Sabine Presbytero Card. Apostolice sedis Legato.

Et si conjunctis copule conjugalis in quarta consanguinitatis vel affinitatis linea sacris sit canonibus

bus interdicta, provide tamen super hiis interdum Romana dispensat Ecclesia maxime cum urgens necessitas, vel evidens utilitas id exposcit. Cum igitur sicut ex parte tua fuit propositum coram nobis Nobiles Viri Henricus Comes de Luceliuntiburg Trevoren. Dioc. in Ecclesie negociis se tibi obsequiosos exhibuerint & devotos, nos intendentes ipsos ob hoc gratia prosequi & favore mandamus quatenus recepta ab eodem Girardo de adherendo Ecclesie, & Carissimo in Christo filio nostro W. Regi Rom. Illustri idonea cautione cum ipso & nob. muliere Mahadi axore sua non obstante quarto consanguinitatis linea, quam sibi ad invicem attinent in contracto matrimonio remanere libere valeatis auctoritate nostra dispenses, prout videris expedire. Datum Assisi Kal. Julii Anno XI.

Assisen 1 July 1253. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXXVI.

Thesaurario Monasterien.

Et si ad provisionem canonicorum &c. (*usque* suffragantur). *Hinc est quod nos dil. fil. Gerardo Canonico Eccleſie S. Petri Traiecten. probitatis ſuæ meritis ſuper quibus laudabile sibi teſtimonium perhibetur, & obtentu Carissimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Rom. Illuſtris ſupplicantis nobis pro eo ſpecialem gratiam facere intendentes, mandamus quatenus eidem Canonico videas auctoritate noſtra per te vel per alium si alias pro eo beneficiando non ſcripſimus in Civitate vel dioceſi Traiecten. de beneficio eccleſiaſtico prebendali, vel alio etiam si curam habeat animarum si vacat ad preſens, vel quam primum ad id obtulerit ſe facultas, faciens ipſum in Eccleſia in qua duxeris providendum si collegiata fuerit in Canonicum recipi atque Fratrem. non obſtan. si habeatur in ea ſtatutum de certo canonicorum numero juramento, vel confirmatione ſedis apoſtolice ſeu quacumque alia firmitate vallatum, aut si in ea direximus ſcripta noſtra, pro aliis quibus &c.* (*usque* generali), *ſeu quod idem Canonicus alias beneficiatus exiſtit, aut si perſonis ejuſdem Eccleſie, vel aliquibus de partibus illis ab eadem ſede indultum exiſtat, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus*

cujus compelli aut interdici, ſuſpendi &c. (*uſque mentionem*). *Contradictores &c. Datum Aſſiſi XVI. Kalen. Sept. Anno XI.*

Aſſiſen 17 Aug. 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXVII.

. . . Decano & . . . Cantori Eccleſie Bruxellen. Cameracen. Dioc.

Sua nobis dilectus filius Godefridus Capellanus Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Rom. Illuſtris Canonicus Eccleſie S. Johannis Leod. petitione monſtravit, quod licet ipſe auctoritate ſedis Apoſtolice jamdiu receptus fuerit in eadem Eccleſia in Canonicum & in Fratrem, prebendam tamen ſibi de jure debitam, que poſtmodum in ea vacavit Eccleſia, Johannes quondam Decanus Sancti Symeonis Treveren, qui ſe gerit pro Canonic. ejuſdem Eccleſie contra juſtitiam occupavit,

& adhuc in ipsius G. non modicum prejudicium detinet occupatam. Ideoque mandamus. quatenus partibus convocatis audiatis causam, & appellatione remota eam infra tres menses post receptionem predictam concordia vel judicio decidatis. Facientes &c. (*usque* observari). *Alioquin causam ipsam instructam vel non instructam remittatis ad apostolice sedis examen, prefigentes partibus terminum peremptorium competentem, quo per se vel procuratores idoneos ad totam causam sufficienter instructos cum omnibus munimentis & rationibus suis nostro se conspectui representent, facture ac recepture, quod ordo dictaverit rationis. Quod autem inde feceritis &c.* (*usque* intimare.) *Testes &c. Datum Assisii* III. *Kalen. Septembr. Anno* XI.

Assisen 30 Aug. 1253. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXXVIII.

CXXVIII.

Electo Leodien. . . . .

Exigentibus devotionis tuis meritis votis tuis libenter annuimus, & petitiones tuas quantum cum Deo possumus favorabiliter exaudimus. Cum igitur sicut ex parte tua fuit propositum coram nobis, tu occasione obsequiorum, quæ hactenus Ecclesiæ Romanæ, ac Carissimo in Christo filio nostro W. Regi Rom. Illustri fideliter impendisse dinosceris gravibus existis debitorum oneribus pregravatus, nos tuis devotis supplicationibus inclinati presentium tibi auctoritate concedimus, ut proventus, & redditus bonorum ecclesiasticorum Civitatis & Dioc. Leodienſii, que usque ad Triennium vacare contigerit, possis per unum annum percipere in solutionem hujusmodi debitorum integre convertendos, reservata de ipsis proventibus & redditibus ad Ecclesiarum ipsarum obsequia congrua portione. Non obstante dictarum Ecclesiarum consuetudine vel statuto juramento, vel confirmatione sedis Apostolice, seu quacumque firmitate alia roborato, seu quavis indulgentia cuicumque persone dignitati vel loco ab eadem sede concessa, per quam non expressam presentibus effectus nostre gratie impediri valeat, seu etiam retardari. Nulli &c. Datum Assisii Kal. Octobr. Anno XI.

Asſiſen 1 Oct. 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXXIX.

Magistro Nicolao Scarfo Canonico Cameracen. scriptori nostro.

Dilectus filius Dominicus de Caleno Clericus Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Illustris nobis exposuit, quod licet olim tibi nostris dederimus litteris in mandatis, ut sibi in Regno Alamannie de aliquo beneficio prebendali, vel alio etiam si curam animarum haberet providere curares, nullum tamen ex ipsis litteris est commodum assecutus. Volentes igitur quod de Clerico ipso gratiose incepimus perducere ad effectum, mandamus quatenus si est ita, non obstante si aliquibus Archiepiscopis ipsius Regni ab apostolica sede indultum existat, quod in eorum Civitatibus, seu diocesibus de beneficiis ecclesiasticis nequeat sine eorum consensu per litteras apostolicas alicui provideri nisi in ipsis litteris de eisdem civitatibus & Dioc. mentio habeatur, & ipsi executores fuerint in eisdem litteris deputati, & quod idem Clericus non est in sacris ordinibus constitutus, ad quos prout asserit paratus existit oportunis temporibus promoveri, ad ejusdem Clerici provisionem procedas de beneficio, quod idem

idem duxit acceptandum juxta litterarum continentiam earundem. Datum Laterani XII. Kalen. Decembr.

Lateraan 20 Nov. 1253. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Briet van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXX.

Epiſcopo Erbipolen.

Dilecti filii . . Decanus . . . Scolaſticus Henricus de Bromdorf & Heidenrious de Zangenbe, ac quidam alii Canonici Halberſtaden. Eccleſie nobis ſignificare curarunt, quod cum Ven. Frater noſter M. condam Halberſtaden. Epiſcopus a dilecto filio noſtro H. tituli S. Sabine presbitero Card. tunc in partibus illis apoſtolice ſedis Legato ceſſionem ex certis cauſis cum inſtantia poſtulaſſet, idem Legatus intel-

felligens cessionem hujusmodi non fore ipsi Ecclesie fructuosam eam penitus non admisit, mandans nichilominus . . . Decano . . . Preposito, & Capitulo ipsius Ecclesie ad cautelam ne ante cessionem ejusdem Episcopi a nobis, vel ab eo rite admissam nullum in Episcopum ipsius Ecclesie eligere attemptarent, quod si secus fieret denunciabat irritum & inane. Verum Ludolfus de Sladein Ecclesie predicte Canonicus iniciens ambitionis oculos ad eamdem, & cogitans per surreptionis astutiam cathedram ascendere pastoralem una cum quibusdam aliis Canonicis ipsius Ecclesie fautoribus suis ad Legatum eumdem duos fraudulentos nuncios per cessionem ipsius Episcopi destinarunt. Et licet idem Legatus cessionem ejus nec tunc etiam admisisset redeuntes, tamen prefati nuncii cessionem hujusmodi ab eodem Legato receptam ipsi Episcopo prout instructi erant mendaciter suggesserunt. Cumque dictus Episcopus nimis credulus mendaciis hujusmodi Nunciorum non receptis ab ipso Legato super hoc aliquibus litteris oneri pontificalis dignitatis cessisset simpliciter, prefatus Ludolfus in publicum suo fraudis veneno producens se de facto in pastorem ipsius Ecclesie vel raptorem potius eligi procuravit. & receptis a Carissimo in Christo filio nostro

W.

W. Rege Rom. Illustri tacita veritate regalibus & amministrationi Episcopatus Halberstaden. se temere ingerens, ac occupans Castra, & alia bona ipsius, demum ordine prepostero & ex malicia commutato a Ven. Fratre nostro G. Maguntin. Archiepiscopo Loci Metropolitan. hujusmodi electionis confirmationem obtinuit nullam ipsi, vel dicto Regi de tam informi processu faciens mentionem; prefatus vero Legatus quia sibi plene constitit de premissis processum electionis hujusmodi, & quicquid esset ob eam, vel ex ea secutum per sententiam diffinitivam denuncians, & denunciari faciens non tenere, dictum Legatum pro eo quod Castra, & bona hujusmodi detinebat contra mandatum Card. ejusdem nichilominus occupata, & quia coram ipso vocat. ab eo legitime comparere contumaciter recusavit excommunicationis vinculo exigente justitia innodavit. Prelatos & Clerum Halberstaden. Civit. & Dioc. ab ipsius obedientia, Barones vero, & Nobiles Ministeriales, Vassallos & alios homines ipsius Ecclesie à juramento fidelitatis si quo eidem Canonico tenerentur absolvens, ipsosque denunciari faciens per Ven. Fratres nostros G. Maguntin. &. . . Magdeburgen. Archiepiscopos, ac . . . Hildesemen. Nuwemburgen. & . . . Merseburgen. Episcopos ad ea penitus non teneri. Collationem quoque dignitatum personatuum

tuum aliorumque beneficiorum, & bonorum ipsius Ecclesie si quam fecit dictus Canonicus cassam & irritam nunciavit, & ipsum tanquam excommunicatum singulis diebus Dominicis & festivis pulsatis Campanis, & accensis candelis per dictos Archiepiscopos & Episcopos mandavit publice nunciari, propter quod dicti Decarus, scolasticus, & alii ejusd. Ecclesie Canonici hec approbari a nobis in hujusmodi excom. municationis sententiam apostolico roborari munimine petierunt. Nos igitur dictam ejusdem Legati diffinitivam sententiam ratam habentes & gratam, ipsamque auctoritate apostolica confirmantes, Fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus dictam excommunicationis sententiam sicut rationabiliter est prolata facias auctoritate nostra usque ad satisfactionem condignam appellatione remota inviolabiliter observari. Contradictores &c. nullis obstantibus litteris veritati & justitie prejudicantibus a sede Apostolica impetratis vel etiam impetrandis. Nolumus tamen quod prefato W. Regi Roman. Illustri per hujusmodi litteras aliquod prejudicium generetur. Datum Laterani III *Kalen. Decembr. Anno* XI.

Lateraan 29 Nov. 1253. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXXXI

CXXXI.

Episcopo Sabien. de Ord. Fratrum Minorum.

Sinceritas devotorum Ecclesie tunc potissime in augmentum deducitur cum benignitas Apostolice Sedis in complendis eorum desideriis prompta & propitia reperitur. Sane dilecta in Christo filia Mulier Nobilis M. relicta quondam C. Comitis Palatini de Tunigen sicut nobis exposuit post mortem ipsius Comitis matrimonium cum dilecto filio Nob. viro R. Domino de Durne Ecclesie Romane devoto contraxit, ignari tamen, quod idem Nobilis prefatum Comitem quarta consanguinitatis linea contigisset. Quare pro parte ipsorum nobilium humiliter petebatur a nobis ut providere super hoc de benignitate sedis Apostolice curaremus. Nos itaque de tua circumspectione confisi, tibi qui Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris familiaris esse diceris, presentium tenore committimus quatenus consideratis diligenter circumstantiis universis, si negocio Ecclesie, ac utilitati dicti Regis id videris expedire, cum prefatis nobilibus auctoritate nostra dispenses, ut in matrimonio sic contracto non obstante impedimento hujusmodi libere valeant per-

manere. Datum Laterani IV. *Idus Decembris Anno* XI.

Lateraan 11 Dec. 1253. Zie de By-voegſelen.

Deeze brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXXII.

Vniuerſis tam preſentibus quam futuris hec preſentia viſuris ſeu audituris. Heynricus dominus de Voirne & Zelandie caſtellanus ſalutem in eo qui est ſalus omnis . . Noſcant uniuerſi ac ſinguli, quod nos totam terram de heenvlite omni dominio officio & bannis ſuperioribus & inferioribus iure hereditario domino hugoni dilecto fratri nostro ſicut a dilecto patre noſtro bone memorie quondam domino de Voirne domino theoderico receperat erogamus poſſidendam preterea triginta mar-

marcas de pensione in Walacria in feodum commutimus habendas prefato domino hugoni & in quolibet anno ibidem recipiendas. In huius rei testimonium hoc presens scriptum domino hugoni erogamus sigilli. nostri appensione roboratum. Datum in Westvoirne. anno Domini m. cc. liij in crastino circumcisionis domini.

Westvoorn 2 January 1254.

Dit Stuk berust op de Hollandsche Leenkamer. (a)

CXXXIII.

Episcopo Argentinen.

Licet conjugalis contractus copule in quarto consanguinitatis & affinitatis gradu a sacris sit cano-

(a) Men vindt het vertaald in de *Beschryving van den Briel. p.* 2., uit welke wy het steeds hebben aangehaald.

consanguineis interdictus, consuevit tamen sedes apostolica cum benemeritis in gradu hujusmodi cum id suadet necessitas vel utilitas dispensare. Lecta quidem nobis ex parte dilecti filii Nobilis Viri Walteri de Eschibach Constantien. Dioc., petitione continebat, quod cum olim inter suos et nob. Mulieris Kunigunde uxoris sue, nate nobilis Viri..... Comitis de Sulza consanguineos essent inimicitie capitales ut malis innumeris, que de fonte hujusmodi odii procedebant finalis terminus poneretur, idem W. & K. matrimonium ad invicem quamvis quarta se consanguinitatis linea contingerent contraxerunt, & procrearunt filios in hujusmodi matrimonio permanentes. Cum igitur Carissimus in Christo filius noster W. Rex Rom. Illustris, & tu, ac Ven. Frater noster.... Constantien. Episcopus & dil. filius.... Abbas S. Galli per suas asseruerint litteras, quod prefatus Walterus Romane Eccleſie ſiit devotus, & possit ac velit Eccleſie general. & Imperii negotio existere fructuosus, mandamus quatenus ad petitionem Regis ejusdem, quod prefati Walterus & mulier, in sic contracto matrimonio licite permanere, ac eorum proles in bonis suis eisdem legitime succedere valeant, impedimento consanguinitatis hujusmodi non obstante, cum ipsis auctoritate nostra dispenses, prout secundum Deum ani-

ma-

marum eorumdem ſaluti ac predicto negocio videris expedire. Datum Laterani nonis Januar. Anno XI.

Lateraan 5 Jan. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXXIV.

Scolastico Nove Eccleſie extra muros Huxarien. Padenburgen. Dioc.

Meritis laudabilis converſationis & vite dilect. fil. Joannes Cononicus Lubicen. Clericus dilecti filii Nob. Viri. . . Ducis de Bruneswic ſororii Carisſimi in Christo filii goſtri W. Regis Romanorum Illustris iuvari dinoscitur, ut a nobis benigni favoris gratia foveatur. Hinc eſt quod nos in eo dictum Ducem et Ven. Fratres noſtros . . Archiepiscopum Livonie & Pruscie, ac . . . Episcopum Roskilden., nec non Comites Holtſane Ec-

Eccleſie Romane devotos, qui pro ipſo apoſtolicam gratiam per effectuoſas litteras implorarunt honorare volentes, mandamus quatenus eidem Canonico in aliqua Eccleſiarum Bremen. provincie, Cathedralium, vel aliarum prout duxerit acceptandum. de perſonatu, vel dignitate, etiam curam animarum habente, ad cujuscumque collationem pertineat, ſi vacat ad preſens, vel quam primum ad id ſe facultas obtulerit, auctoritate noſtra provideas, aut per alium facias provideri. Non obſtan. ſi pro aliis in Eccleſia, in qua ſibi proviſum fuerit direxerimus ſcripta noſtra, quibus &c. (*usque* generari), *vel ſi de mandato Legatorum ſedis apoſtolice aliqui ſunt ibi recepti, quibus eum in aſſecutione hujusmodi perſonatus & dignitas preferri volumus, ſicut de jure fuerit preferendum, ſeu quod idem alias beneficiatus exiſtat, aut quod alias ſcripſimus pro eodem, ſive aliqua indulgentia quibuscumque perſonis, locis vel dignitatibus de partibus illis comunite, vel diviſim, ſub quacumque forma, vel expreſſione verborum ab apoſtolica ſede conceſſa, quod ſuspendi, vel interdici, aut excommunicari, ſeu ad receptionem alicujus compelli non poſſint &c.* (*usque* mentio habeatur), *aut conſtitutione de duabus dietis edita in concilio generali, ita quod ultra tertiam vel quartam. &c. Contradictores &c. Nos enim nichilominus irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſu-*

super premissis fuerit attemptatum. Datum Laterani V Kal. Februarii Anno XI.

Lateraan 28 Jan. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXXV.

Archiepiscopo Magdeburgen.

Ad faciendam tibi gratiam ſpecialem, de devotionis conſtantia, quam ad nos & Romanam Eccleſiam habere dinoſceris, & Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Romanor. Illuſtris precamina nos inducunt. Cum igitur ſicut ex tua & ipſius parte fuit propoſitum coram nobis dum ad ipſum ab eo vocatus pro recipiendis de manu ejus juxta morem regalibus & Imperii agendis accederes capius & ſpoliatus in via magna priùs quam evaderes ſubire te oportuerit onera expenſarum, nos

ejusdem Regis & tuis supplicationibus inclinati presentium tibi auctoritate concedimus, ut proventus et redditus primianni beneficiorum vacantium, vel quæ usque ad completum triennium vacare contigerit in tua Civitate vel dioc. convertere per te vel alium valeas in solutionem hujusmodi debitorum. Contradictores &c. Non obstan. si aliquibus de partibus illis quod excommunicari, suspendi, vel interdici, aut conveniri extra certa loca non valeant a sede apostolica sit indultum. Datum Laterani VIII *Idus Februarii Anno* XI.

Lateraan 6 Feb. 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXXXVI.

Episcopo Sambien.

Ad promotionem negocii Ecclesie ac Roman. Imperii cunctis inhiantes affectibus iugi erga eam

eam sollicitudine vigilamus, & ut possit auctore Domino laudabiliter provenire, totius diligentie studium adhibemus, impendendo ad hoc quam possumus operam, & aliorum opem nichilominus postulando. Hinc est quod nos de Fraternitate tua plenam in Domino fiduciam obtinentes, presentium tibi auctoritate concedimus, ut per Regnum Alamannie possis Christi fidelibus proponere verbum Crucis, & omnibus, qui pro ecclesie vel karissimi in Christo filii nostri W. Roman. Regis Illustris auxilio vel subsidio contra C. natum quondam Fr. Rom. Imperatoris, suosque fautores ipsius Crucis signum assumpserint, illam peccatorum veniam, & idem privilegium, eamque immunitatem tribuere, que Crucesignatis pro terre sancte succursu consuevit sedes Apostolica elargiri, eosque sub protectione sedis ejusdem suscipere, ac ipsis conservatores juxta formam predicte sedis solitam deputare; personis insuper ecclesiasticis, que contra predictos C. & fautores ipsius crucis fuerint caractere insignite, tribuere licentiam obligandi usque ad triennium redditus & proventus suos ecclesiasticos juxta indulgentiam Crucesignatorum pro terre subventione prefate non obstante consuetudine qualibet, vel statuto quacumque firmitate vallatis, nec non convocare plebanos, Rectores & Clericos Ecclesiarum ejusdem Regni cum suis plebibus pro memorato negotio

quotiens videris expedire, ipsosque si necesse fuerit ut ad tuam convocationem accedant per censuram ecclesiasticam privilegiis, quibuslibet & indulgentiis apostolicis nequaquam obstantibus cohercere, ac ut copiosior ad audiendum verbum prefatum populi confluat multitudo, omnibus vere penitentibus & confessis qui ad hujusmodi tuam predicationem accesserint XX vel XL. dies de injunctis sibi penitentiis misericorditer relaxamus. Datum Laterani XIIII. Kal. Martii Anno XI.

Lateraan 16 Febr. 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXXXVII.

Episcopo Sambien. & dil. fil. Predicatoribus verbi Crucis in Regno Alamanie.

Cum sacris sit canonibus interdictum ne hii qui accedentes ad torneamenta causa congregandi, & vires suas temere ostentandi occiduntur ibidem, tradantur ecclesiastice sepulture non intendimus

eli-

aliquibus aperire viam eundi ad torneamenta hujusmodi, sed ea omnimode deteſtamur. Verum ſi quos quod aſpernamur ad ipſam ire contigerit talibus, qui aliquod ſubſidium iuxta facultates proprias ſecundum veſtre diſcretionis prudentiam Carissimo in chriſto fil. noſtro W. Regi Rom. Illuſtri in communi cauſa contra Conradum natum Fr. condam Rom. Imperatoris & fautores ejuſdem proſequenda preſtiterint vel qui in ejusdem Regis ſubſidium contra predictum C. & fautores eosdem pro ſe, vel ſuis predeceſſoribus aſſumpſerint ſignum Crucis, volentes in hac parte ob favorem ipſius Regis & negocii generalis, quod eidem pro Chriſtiani populi pace proſequitur remedio ſpecialis gratie providere vobis preſentium auctoritate concedimus, quod ſi quos eorum ibi mori contigerit ipſis vel hiis pro quibus heredes talium, aut conſanguinei & amici hujuſmodi ſubſidium preſtiterint dummodo in ipſis omnibus apparuerint ſigna penitentie manifeſta, poſſitis per vos vel alios ad hoc idoneos auctoritate noſtra concedere, quod tradantur eccleſiaſtice ſepulture, Preſentibus poſt triennium &c. Dat. Laterani XIII *Kalen. Martii Anno* XI.

Lateraan 17 Febr. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXXVIII.

Episcopo Sambien.

Ad hoc Deus in apostolica sede constituit plenitudinem ecclesiastice potestatis ut Romanus Pontifex, qui clavis in Beato Petro potestatis & discretionis accepit nunc rigorem exerceus, nunc mansuetudinem anteponat, prudenter attendens non solum personas, sed causas etiam cum quibus, etiam & ex quibus dispensare disponit, quia non est reputandum personis deferri, cum pro loco & tempore non privati sed publici comodi gratia quicquam aliquibus sine juris injuria indulgetur. Hinc est quod nos promotionem generalis negocii Fr., quo iamdiu in Regno Alamannie per Romanam Ecclesiam dinoscitur laboratum, & profectum Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris totis desideriis affectantes ipsius Regis supplicationibus inclinati dispensandi cum V. personis Regni ejusdem, qui in ipsius Regis subsidium assumpserit signum Crucis pro quibus id a te petierit Rex prefatus, quod eorum quilibet attinentem sibi mulierem in quarto gradu consanguinitatis vel affinitatis sibi valeat matrimonialiter copulare impedimento hujusmodi non obstante, prout id rationabilis causa suaserit, Fraternitati tue liberam concedimus auc-

scritate presentium facultatem. Datum Laterani VIII Kalen. Martii Anno XI.

Lateraan 22 Febr. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXXXIX.

Epiſcopo Trajecten.

Perſonam tuam, quam circa negotium univerſalis Eccleſie prompta eſſe intelleximus, & apoſtolice ſedis devotam proſequi favorabiliter intendentes percipiendi per unum annum proventus eccleſiaſticorum beneficiorum, dignitatum & perſonatuum, que in Civitate ac Dioc. tua uſque ad Triennium vacare contigerit, eosque in ſumptus, quos pro ſervitio Romane Eccleſie ac Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Rom. Illuſtris te ſubire contigerit insigne convertendi,

nec

nec non & contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendi. Non obstan. si aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod absque speciali mandato sedis ipsius excommunicari, aut interdici nequeant vel suspendi liberam tibi auctoritate presentium concedimus facultatem. Proviso tamen quod interim hujusmodi beneficia, dignitates, & personatus debitis non fraudentur obsequiis, & a. cu. in eis quibus ipsa imminet nullatenus negligat. Datum ut supra.

Lateraan 22 Febr. 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXL.

Episcopo Sambien.

Attenta sedis Apostolice circumspectio congrue temporum vices pensans &c. (*usque* agat). *Hinc est quod vos attendentes fidei puritatem, quam*

Nob.

Nob. viri Dilecti filii Conradus de Thengen & Olricus de Snabelburch Conſtantien. dioc. ad nos, & Romanam habent Eccleſiam, nec non & grata devota obſequia, que Cariſſimo in Chriſto filio noſtro W. Rom. Regi Illuſtri in promotione negocii generalis Eccleſie ac Rom. Imperii inceſſanter hactenus impendiſſe dicuntur, ac volentes ipſis ex hoc in eorum petitionibus exiſtere favorabiles, & benigni, ejuſdem Regis, & Ven. Fratrum noſtrorum . . Argentinen. & Conſtantien. Epiſcoporum ſupplicationibus inclinati Fraternitati tue per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus cum dil fil. nob. viro Henrico nato predicti C. & nob. muliere Odelhilda filia prefati Olrici, ut poſſint ad invicem matrimonialiter copulari, non obſtan. quod quarta conſanguinitatis linea ſe contingunt auctoritate noſtra diſpenſes. Datum Laterani V Kal. Martii Anno XI.

Lateraan 25 Febr. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXLI.

Petro S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Cum Ven. Frater noster . . . Archiepiscopus Pruscie, cui episcopatum Lubicen. pro sui sustentationem jamdudum commendavimus in loco ydoneo ubi & residere, ac de proventibus archiepiscopalibus commode sustentari potest erexerit sicut accepimus sedem suam, nos volentes de ipso Episcopatu Ven. Fratri nostro F. de Dist. Ordinis Fratrum Minorum Episcopo Sambien. pro quo ad instantiam Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris alias scripsimus providere, prout in litteris inde confectis dicitur plenius contineri, mandamus quatenus huiusmodi commendationem, seu concessionem factam ipsi Archiepiscopo revocans eumdem Episcopum absolvens a vinculo quo tenetur Ecclesie Sambien. preficias ipsum auctoritate nostra Lubicen. Ecclesie in Episcopum & Pastorem, plena sibi spiritualium & temporalium ejusdem Ecclesie administratione commissa & concessa, ei nichilominus licentia se ad ipsam Ecclesiam transferendi, ac facias ei per te vel alium a Capitulo & Clero Civitatis, & Dioc. Lubicen. obedientiam

&

& reverentiam debitam exhiberi. Contradictores &c. Non obstante si aliquibus de partibus illis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, aut convenire extra certa loca non valeant a sede Apostolica sit indultum, & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. Datum Laterani IIII. Nonas Martii Anno XI.

Lateraan 4 Maart 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Briet van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CXLII.

In nomine sancte & individue trinitatis Amen Ego Johannes de Leda miles notum facio vniuersis presentia visuris quod frederico de zuvender genero meo contuli in feodo bona in cabbau iacentia centum videlicet jugera & amplius cum omni decima censu & judicio. Item contuli eidem f. in feodo quinque jugera in ghero iacen-

tia cum censu decima & judicio. Item contuli ei vnum mansum in bonrepas iacentem in feodo Item contuli dicto f. in feodo dimidium mansum de illis nouem viertel que ego teneo in feodo a Comite hollandie Sciendum vero est quod de omnibus istis bonis predictis non dabitur in acquisitione plus quam vnum heregewade post mortem vero dicti frederici pueri ipsius cuiuscumque sexus quos videl. ex lysa filia mea antedicta bona iure feodali obtinebunt Si vero prefatum fredericum sine liberis decedere contigerit proximi heredes sui siue masculini siue feminini sexus fuerint dicta bona recto iure feodali a me vel a meis heredibus obtinebunt Nec ab omnibus bonis predictis jn acquisitione plus dabunt quam vnum hergewade Istud autem durabit de herede in heredem imperpetuum. Testes autem qui huic facto interfuerunt sunt hi johannes dominus de arkele dominus wilhelmus de strenen dominus harbernus de monte frater domini johannis de arkel milites hugo dictus bouttere & johannes filij mei jn testimonium autem huius facti & munimen perpetuum Ego johannes de lede miles presens scriptum meo sigillo domini jo. de arkele domini w. de strenen & domini herberni de monte militum sigill. feci communiri Datum

&

& actum anno domini milleſimo Ducenteſimo quinquageſimo tercio in die Beat. ghertrudis virginis.

Den 17 Maart 1254. III. 426, 431, 432, 441, 451, 459. IV. 121, 190.

Dit Stuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

CXLIII.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis preſentes litteras inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum —— Datum Noviomagi ſexto Cal. Aprilis Indictione XII.

Nymegen 27 Maart 1254. Zie de Byvoegſelen.

CXLIV.

I. Episcopo Lubicen.

Cum ante quam te de Sambien. ad Lubicen. Ecclesiam transtulerimus quædam tuæ sollicitudini super predicanda cruce in subsidium Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris, & quibusdam aliis negociis commiserimus expedienda volumus, & per apostolica tibi scripta mandamus, quatenus ea prout tibi tunc commissa fuerunt exequaris fideliter & prudenter. Contradictores &c. non obstan. si aliquibus de partibus illis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non valeant a sede apostolica sit indultum. Datum Laterani Nonis Aprilis Anno XI.

Lateraan 5 April 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXLV.

CXLV.

. . . Cantori Cameracen.

Cum digni sint gratia quorum sunt merita gratiosa merito eis ad gratificandum inducimur, ipsosque favoris prosequimur speciali. Volentes igitur dil. fil. Magistrum Petrum de Hostresel Clericum probitatis sue meritis de quibus laudabile nobis testimonium perhibetur a pluribus, & obtentu Cariss. in Christo filii nostri W. Regis Romanor. Illustris, pro ipso nobis humiliter supplicantis prosequi gratiose, mandamus quatenus eundem Magistrum in aliqua Ecclesiarum Civitate vel Dioc. Leodien. quam maluerit recipi facias per te vel per alium auctoritate nostra in Canonicum & in Fratrem sibi de prebenda, si qua in eadem Ecclesia vacat ad presens, vel quam primum ad id se facultas obtulerit provisurus. Non obstante statuto de certo Canonicor. numero juramento uel alia firmitate vallato, aut si specialiter scripsimus ibidem pra aliis quibus per hoc nolumus prejudicium generari, vel si de mandato Legatorum sedis apostolice, vel proprio motu Capituli ejusdem Ecclesie aliqui sint ibidem recepti, quibus ipsum magistrum volumus in dissecutione prebende, sicut de jure fuerit anteferri,

vel

vel ſi non ſit expreſſum in litteris noſtris nomen alicujus Eccleſie vel perſone, ſeu indulgentie ſedis apoſtolice quibuſcumque perſonis vel locis communiter vel diviſim ſub quacumque verborum expreſſione conceſſa, quod excommunicari, ſuspendi, vel interdici, quodque ad receptionem, vel proviſionem alicujus compelli non poſſint per litteras apoſtolicas &c. (*uſque* mentionem), *ſive quelibet alia per quam preſentibus totaliter non inſertam hujuſmodi gratia impediri valeat vel differri, aut quod dilecto filio . . . Electo Leodien. dicitur eſſe conceſſum a nobis, quod in ſua Civitate vel Dioceſi nequeat alicui de beneficio eccleſiaſtico proviſeri per litteras apoſtolicas in quibus idem datus non fuerit executor, aut quod idem Magiſter alias beneficiatus exiſtit, vel quod revocaſſe dicimur in aliquibus locis ejusdem Civit. & Dioc. gratias auctoritate ſedis apoſtolice factas & faciendas per litteras impetratas vel etiam impetrandas. Contradictores &c. nos enim decernimus irritum & inane ſi ſecus a quoquam in ipſius Magiſtri prejudicium fuerit attemptatum. Datum Laterani non. Aprilis anno* XI.

Lateraan 5 Apr. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CXLVI.

CXLVI.

. . . Abbati & Priori Monasterii Hastigenien. Cameracen. Dioc.

Dilectum filium Renerum de Thenis Clericum volentes obtentu Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris nobis pro ipso attentius per suas litteras supplicantis prosequi gratiose, mandamus quatenus ipsum nullum sicut asserit ecclesiasticum beneficium obtinentem in aliqua Ecclesiarum Leodien. dioc. auctoritate nostra per vos, vel per alios recipi faciatis in Canonicum & in fratrem, de prebenda sibi si vacat ad presens, vel quam primum ad id se facultas obtulerit provisuri. Non obstan. Si Ecclesia, in qua ei provideritis statutum habeat de certo Canonicorum numero juramento &c. (usque roboratum), *aut si direximus in eadem Ecclesia scripta nostra pro aliis, quibus per hoc nolumus prejudicium generari, vel si aliqui Legatorum sedis ejusdem auctoritate vel proprio motu Capituli in eadem Ecclesia sunt recepti, quibus eum in assecutione prebende sicut de jure fuerit volumus anteferri, aut si personis ejusdem Ecclesie, vel aliis quibuscumque ab eadem sede indultum existat, quod excommunicari, suspendi, vel in-*

terdici, seu ad receptionem vel provisionem cujusquam compelli non possint per litteras apostolicas &c. (*usque* mentionem), *seu qualibet indulgentia dicte sedis per quam in presentibus &c.* (*usque* differri.) *Contradictores &c. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, si quid super hoc in eluſionem mandati nostri, & ipsius R. dispendium contigerit attemptari. Datum Laterani* VIII. *Idus Aprilis Anno* XI.

Lateraan 6 April 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CXLVII.

Nobili Viro Albrico de Romano nostro & Ecclesie Romane devoto.

Recte considerationis examine libra presidentis appenditur dum cunctorum merita sic juxta exa-

mi-

minatione penſantur, ut obprobii pena exicioſorum colla premat, & fidelium obſequiis digna reſpondeat retributio premiorum. Sicut enim in obſequentium remuneratione pluries ad merita virtutum erigimur, ſic & in pravorum penis ceteris delinquendi audatiam prohibemus. Sane tue nobilitatis aſſertio continebat, quod nos olim Ezelinum de Romano, quod de fide catholica male ſentiret habentes certa ratione ſuſpectum, ipſumque qui pluries citatus legitime, ut cum poteret propter hoc perſonaliter coram nobis venire contempſit, tamquam hereticum reputantes, ac decernentes ipſum promulgatis adverſus hereticos ſanctionibus ſubiacere, ipſius bona tibi adjudicavimus univerſa, & Cariſſimus in Chriſto filius noſter . . Rex Romanor. Illuſtris propter premiſſa, & quod idem E. ſibi obſtinata rebellare perfidia preſumebat, diligenter attendens, ipſum caſtris, Villis, terris, poſſeſſionibus, juriſdictionibus, Vaſſallis, Mancipiis & eorum pecuniis ac univerſis bonis ſuis regali auctoritate privavit omnino, ipſumque in amminiſſione eorum eadem auctoritate damnavit, tibi hec adjudicans univerſa, & ad te cum omni plenitudine juris pertinere decernens Nos quoque quod per Regem ipſum ſuper hoc factum extitit ratum habentes & gratum, id auctoritate apoſtolica duximus confirmandum. Cum

igitur nuper prefatum E. sicut manifestum hereticum sententialiter duxerimus iudicandum ipsum excommunicatum, & anathematizatum eum damnatis hereticis deputando, ascriptis illis damnationis stipendia recepturum, nos devotionis tue precibus inclinati predictos ipsius Regis processus ac nostros robur obtinere decernentes perpetue firmitatis tibi denuo dictas ipsius E. Villas & omnia supradicta ex habundantis cautele studio conferimus, & adjudicamus, ac alias collata & adjudicata auctoritate apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus, intrandi & apprehendendi corporalem possessionem omnium predictorum per te vel alios auctoritate propria contrariis constitutionibus canonicis vel civilibus nequaquam obstantibus plenam tibi concedentes ac liberam facultatem. Tenorem autem litterarum ipsarum presentibus ad cautelam duximus inserendum. Innocentius Episcopus servus servorum Dei, Dilecto filio Nobili Viro Albrico de Romano salutem &c. Justis petentium &c. (usque compleri). Cum igitur sicut petitio tua nobis exhibita continebat Carissimus in Christo filius noster W. Rex Roman. illustris attendens perfidiam & obstinatam rebellionem Ezelini fratris tui, qui contra ipsum rebellare presumit, contempta excommunicationis sententia lata in ipsum E. a sede apo-

apoſtolica F. quondam Imperatori contra Eccleſiam dampnabiliter adherendo, quodque nos prefatum E. ſuis culpis exigentibus tanquam hereticum reputantes decrevimus latis adverſus hereticos ſanctionibus ſubiacere, ipſum Caſtris, Villis, terris, poſſeſſionibus, juriſdictionibus, Vaſſallis, Mancipiis et eorum peculiis, ac univerſis bonis ſuis omnino privaverit, ac tibi & tuis heredibus adjudicaverit omnia ſupradicta, & ad te pertinere decreverit cum omni plenitudine rationis, prout in litteris dicti Regis confectis exinde plenius continetur, nos tuis ſupplicationibus inclinati, quod ab eodem Rege ſuper hiis factum eſt ratum habentes & gratum, id auctoritate apoſtolica confirmamus &c. (*uſque* communimus.) *Tenorem litterarum ipſarum preſentibus de verbo ad verbum inſeri faciendo, qui talis eſt. Willelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus &c. Nulli ergo &c. Datum Lugduni* V *Kalend. Decembr. Anno* VIII. *Nulli ergo &c. Datum Aſſiſii* VIII. *Idus Maji Anno* XI.

Asſiſen 6 Mey 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CXLVIII.

Henrico Hildesemen. Episcopo.

Pro defensione jurium Imperii & Hildesemen. Ecclesie te oportuit, prout asseris magna subire onera debitorum. Nos itaque propter hoc & obtenta Carissimi in Christo filii nostri Willelmi Regis Romani. Illustris pro te apostolicam gratiam implorantis, volentes tibi gratiam facere specialem, percipiendi omnes redditus et proventus primi anni omnium beneficiorum ecclesiasticorum, que in Hildesemen. Civitate ac Dioc. usque ad Triennium vacare contigerit, convertendos in solutione hujusmodi debitorum nec non contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendi, Fraternitati tue liberam concedimus auctoritate presentium facultatem. Non obstan. si est aliquibus ab apostolica sede indultum, quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, que de indulto hujusmodi plenam & expressam, ac de verbo ad verbum non fecerint mentionem. Proviso quod interim beneficia ipsa debitis obsequiis non fraudentur. Datum Assisii II *Idus Maji Anno* XI.

Asisen 14 Mey 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CXLIX.

CXLIX.

Decano & Scolastico Ecclesie S. Johannis Osnaburgen.

Dilectum fil. Nobilem Virum Comitem de Binthem consanguineum Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. illustris in persona dil. fil. Radolphi presbiteri Capellani ejusdem Nobilis nullum adhuc ecclesiasticum beneficium prout asserit obtinentes, quantum cum Deo possumus honorare volentes, mandamus quatenus eumdem presbiterum in Ecclesia Aldensolen. Trajecten. dioc. per vos, vel per alios auctoritate nostra recipi faciatis in Canonicum & in fratrem, de prebenda sibi si vacat ad presens ibidem, vel quamprimum ad id se facultas obtulerit provisuri. Non obstan. certo ipsius Ecclesie Canonicorum numero, juramento confirmatione sedis apostolice, aut alia quacumque firmitate vallato, seu si pro aliis scripta nostra direximus in eadem quibus &c. (usque generari), aut si personis ejusdem Ecclesie a sede sit indultum eadem, quod ad receptionem, vel provisionem alicujus compelli, quodque interdici, suspendi, aut excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes &c. (usque mentionem), sive quavis alia indulgentia sedis ejus-

ejusdem de qua, vel de cujus toto tenore oporteat in nostris litteris mentionem fieri, & per quam effectus presentium impediri valeat, vel differri. Contradictores &c. Datum Assisii XVI Kalen. Junii. Anno XI.

Assisen 17 Mey 1254. Zie de Byvoegselen.

Decree brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CI.

Archiepiscopo Rigen.

Dignum est quod Clerici, qui assumuntur in sortem Domini ad ipsius hereditatis participium admittantur, ut illius sustententur stipendiis, cujus militie sunt ascripti. Volentes igitur dil. filium Godefridum Clericum propter hoc, & obtentu dil. filii nobilis viri Adulfi de Blankenhain Ecclesie Romane devoti, qui nobis, & Carissimo

in

in Christo filio nostro W. Regi Roman. Illustri obsequiosus dicitur contra ipsius Regis, & Ecclesie inimicos prosequi gratiose, mandamus quatenus eidem Clerico, cui etiam ad hujusmodi gratiam obtinendam sue probitatis merita suffragari dicuntur in aliqua Ecclesiarum tue provincie de aliquo ecclesiastico beneficio prebendali, vel alio ad cujuscumque collationem, vel presentationem pertinent, quod idem duxerit acceptandum, etiam si curam habeat animarum, & consuevit Clericis secularibus assignari, vacatque ad presens, vel quam primum ad id obtulerit se facultas, auctoritate nostra per te provideas vel per alium provideri procures, faciens ex nunc ipsum in Ecclesia in qua sibi provideri elegerit si cathedralis vel alias Collegiata fuerit in Canonicum recipi & in fratrem. non obstante si Ecclesia ipsa statutum habeat de certo Canonicorum numero juramento confirmatione sedis apostolice, vel alio quocumque mo. ro. aut si direximus in Ecclesia eadem scripta nostra pro aliis, quibus per hoc nolumus prejudicium generari, vel si persone illius Ecclesie Legatorum dicte sedis auctoritate vel motu proprio aliquos in Canonicos receperunt, quibus eum in assecutione hujusmodi beneficii sicut de jure fuerit volumus anteferri, aut si Capitulo illius Ecclesie, vel cuilibet persone dignitati, loco, vel

collegio ab eadem ſede indultum exiſtat, quod ad receptionem, vel proviſionem cujusquam compelli excommunicari, ſuſpendi, vel interdici non poſſint per litteras apoſtolicas &c. (*uſque* mentionem) *ſeu quavis indulgentia dicte ſedis per quam in preſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus gratie hujusmodi valeat impediri, ſeu etiam retardari, ſeu quod non eſt in ſacris conſtitutus ordinibus, & defectum patitur in etate, cum ad eoſdem ordines ſit promoveri paratus, ut aſſerit tempore competenti & legitime proximus ſit etati. Contradictores &c. Nos enim decernimus irritum & inane ſi quid ſuper hoc contra mandatum noſtrum & proviſionem tuam a quoquam in ipſius Clerici prejudicium contigerit temere attemptari. Datum Aſiſii V. Kalen. Junii Anno* XI.

Aſiſen 28 Mey 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLI.

CLI.

Episcopo Lubicen.

Cum summus Pontifex collatis sibi in persona Beati Petri &c. (*usque* utilitas persuadet). *Hinc est quod nos obtentu Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Rom. Illustris dil. fil. Nob. viri Gaufridi Domini de Periwes ejusdem Regis consanguinei devotis supplicationibus inclinati presentium tibi auctoritate committimus, quatenus cum ipso G. quod cum aliqua muliere etiam si eum quarta lienea, consanguinitatis attingat licite matrimonium contrahere valeat si Rex prefatus petierit dispensare procures. Datum Assisii* IIII. *Kal. Junii Anno* XI.

Assisen 29 Mey 1254. Zie de By-voegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CLII.

Scolastico Ecclesie Lessen. Leodien. Dioc.

Sua nobis dilectus filius Martinus Clericus Nobilis Viri A. Comitis de Los petitione monstrarit, quod cum nos olim obtentu Carissimi in Christo filii nostri W. Regis Romanor. Illustris, & ejusdem Comitis super conferenda si Ecclesia de Warnans Leodien. dioc. decano S. Servacii in Trajecto sub certa forma nostras litteras misissemus eod. Decano committere prout ex ipsarum litterarum tenore poterat . . . . Cantori Leodien. super hoc totaliter vices suas, dictus Cantor detinens ipsum negotium diutius in suspenso in eo procedere non curavit, anno & amplius jam elapso in ipsius Martini prejudicium & gravamen. Quare nobis humiliter supplicavit, ut providere super hoc paterna sollicitudine curaremus. Idcoque mandamus quatenus si est ita eundem Cantorem monere procures, ut in negotio ipso previa ratione procedat juxta priorum continentiam litterarum. Alioquin per te vel per alium in eodem procedas negotio juxta litterarum con-

continentiam earumdem. Datum Aſiſii II. Kalen. Junii Anno XI.

Aſiſen 31 Mey 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLIII.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex & ſemper Auguſtus univerſis ac ſingulis præſencia inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum —— Datum in Caſtris apud Scrippi XIII. Kl. Julii Indictione XII.

Leger by Scrippi 19 Juny 1254. Zie de Byvoegſelen.

CLIV.

Domino de Caleno Clerico Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Roman. Illuſtris.

Cum ſicut exhibita nobis tua petitio continebat

lat dil. filio Magistro Nicolao dicto Scarso Canonico Cameracen. scriptori nostro super provisione tua in Regno Alamannie sub certa forma semel & iterum obtentu ipsius Regis direxerimus scripta nostra, & te nullum adhuc de hujusmodi gratia modum assecuto, nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Prepositi, Capitula & alii Ecclesiarum prelati ipsius Regni diversas indulgentias, & litteras tam a nobis, quam ab apostolica sede Legatis, per quas eadem impediri & differri valeret provisio impetrasse dicantur, provideri tibi super hoc de benignitate sedis apostolice supplicasti. Nos igitur tuis supplicationibus inclinati, presentium tibi auctoritate concedimus, ut indulgentie & littere supradicte cujuscumque tenoris existant, etiam si de ipsis & toto tenore earum de verbo ad verbum, ac de nominibus, & dignitatibus illorum, ac numero receptorum in Ecclesiis eorum in nostris litteris expressam fieri oporteat mentionem, nullum tibi quominus provisionem libere assequaris eamdem juxta priorum litterarum ipsarum continentiam prejudicium valeant generare. Nulli &c. Datum Anagnie II. Nonas Julii Anno XII.

Anagni 6 Jul. 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CLV.

CLV.

Archiepiſcopo Maguntin.

In manibus dil. fil. . . Electi Spiren. quedam prout accepimus noſtre littere inter alia continentes, quod nonnulli Prelati & Capitula Alamannie, prout ab antiquo conſuetum eſt primicias precam Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Illuſtris Regis Rom. exaudientes promiſerunt ſe quibuſdam Clericis in beneficiis eccleſiaſticis proviſuros, propter quod nos ejusdem ſupplicationibus inclinati ſibi conceſſimus, quod ſinguli Clerici, quibus per hujuſmodi precum primitias provideri promiſſum eſt, aut etiam promittetur in aſſecutione proviſionum omnibus aliis, pro quibus nos, ſeu Legati noſtri ſcripſimus ſine ipſorum prejudicio quo ad alia preferantur, ita tamen quod ſint prelationes hujuſmodi ſingulares, nec per hoc illis, qui iam ſunt aſſecuti beneficia derogetur. Tua itaque Fraternitas propter conceſſionem iſtam petivit a nobis, quod in caſu iſto ſit de beneficiis curam animarum habentibus faciendum. Verum licet non recclamus nos predictas litteras conceſſiſſe, tamen ipſos ad beneficia cum cura nolentes extendi, tibi ac prelatis & Capitulis Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum tue Civitatis & Dioc. preſentium

auctori-

auctoritate concedimus, quod non obstantibus eisdem litteris hujusmodi beneficia cum cura vacantia, vel etiam vacatura que ad collationem nostram pertinent libere personis ydoneis conferatis, dummodo illis, qui super provisione sua nostras seu Legatorum nostrorum litteras impetrarunt, nullum propter hoc prejudicium generetur... Datum Anagnie XI. *Kalend. Augusti Anno* XII.

Anagni 22 July 1254. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausselyk Archief.

CLVI.

Abbati Monasterii Lietten. Ordinis Benedicti Cameracen. Dioc.

Devotionis qua Romana Ecclesia venerari, & obsequialis promptitudinis qua Carissimo in Chris-

to filio noſtro W. Regi Rom. Illuſtri ſicut accepimus te reddere acceptum diceris grata merita intercedunt, ut contra concuſſionum moleſtias, que interdum non ex caritate procedunt favore apoſtolico muniaris. Hinc eſt quod nos tibi auctoritate preſentium indulgemus, ut nullus ordinarius in te abſque manifeſta & rationabili cauſa excommunicationis, ſuſpenſionis vel interdicti ſententiam valeat promulgare, ſine ſpeciali mandato ſedis apoſtolice totum de verbo ad verbum tenorem hujuſmodi indulgentie continente. Nos enim ſententias & proceſſus quolibet & quicquid aliud contra preſentis indulti continentiam ſeu mentem per quemcumque ordinarium, vel delegatum, ſeu ſubdelegatum, aut executorem contigit attemptari vires decernimus non habere. Nulli &c. Preſentibus poſt decennium &c. Datum Anagnie VIII. *Kal. Auguſti Anno* XII.

Anagni 25 July 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLVII.

Nobili Viro Albrico de Roman.

Animi tui ſatagunt enervare virtutem, & devotionis in te violare conſtantia, qui tibi ſuggerunt, vel in populo publicant nos cum Ezelino de Romano reconciliationis habere tractatum, per quam honori derogaretur catholice fidei Eccleſie honeſtati & profectibus devotorum. Adverte igitur fili aſtutias hominum ad fidelium ſubvertionem exercentium modos ſuos, & agnoſce nos cum homine illo vel cum alio pro eo hujuſmodi non habere tractatum, nec dante domino habituros, & confide non dubius, quod ſi umquam ille, quod vix credimus per condignam humilitatis penitentiam ſtuduerit aliquam miſericordiam promereri, numquam ad hoc per noſtram clementiam, ſeu aliquod ſue calliditatis vel ſimulationis ingenium pervenire valebit, ut aliquatenus ea que tibi per nos vel Cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Guillelmum Regem Rom. Illuſtrem conceſſa ſunt, vel in tuum commodum conſtituta & per ſedem Apoſtolicam confirmata mutentur, que omnia preſentium auctoritate decernimus nullis contrariis conceſſionibus vel conſtitutionibus, ſeu remiſſioni-

bus

bus obſtantibus perpetuo robore incommutabiliter valitura ſuper quo has litteras in noſtre conſtitutionis et pollicitationis indicium tibi duximus concedenda. Datum Anagnie Idib. Auguſti Anno XII.

Anagni 13 Aug. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Dceze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLVIII.

Uenerabilj in christo Patri. dei gratia Archiepiſcopo Coloniens. Petrus miſeratione diuin. ſancti Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis apoſtolice ſedis Legatus ſalutem in domino. Ex parte dilectorum in chriſto fratrum domus ſancte Marie Traiectens ordinis ſancte Marie Theotonicorum, fuit propoſitum coram nobis. quod venerabilis Pater . . Epiſcopus tunc electus, & Prepoſitus Traiectens, Eccleſiam ſancti Nicolaj de Traiecto ſpectantem ad eos tunc uocantem, eis & ordini eorum ſub annuo cenſu ſex. libr. Traiec-

tens, eidem Prepoſito & alijs qui protempore fuerint annis ſingulis perſoluendo, pia & prouida liberalitate cum omnibus ſuis pertinentijs perpetuo conceſſerunt. edificandi iuxta ipſam eccleſiam prout expedire uiderint, concedentes eis nichilominus liberam facultatem. ſaluis alijs juribus que Idem Prepoſitus de dicta Eccleſia percipere conſueuit! ſicut in eorum litteris inde confectis, dicitur plenius contineri. Nos autem eorum ſupplicationibus inclinati, & defectum ſi quis extitit in hujuſmodi conceſſione ſupplentes, ipſamque prout proinde, ac ſine juris alienj preiudicio facta eſt ratam & gratam habentes, eam auctoritate litterarum noſtrarum duximus confirmandam. Quare Paternitate ueſtre preſentium auctoritate mandamus. quatenus. ipſos ſuper premiſſis contra confirmationis noſtre tenorem non permittatis ab aliquibus indebite moleſtari. Molèſtatores huiuſmodi, per cenſuram eccleſiaſticam compeſcendo. Datum Antwerpie xiij. Kal. Septemb. anno domini m. cc. liij.

Antwerpen 20 Aug. 1254. III

156, 219.

Dit Stuk berust in de Archieven van het D. Huis te Utrecht.

CLIX.

CLIX.

Wilhelmus Dei gra. Romanor. Rex semper Augustus. Vniuersis præsentes has inspecturis gratiam suam & omne bonum Tenore præsentium simpliciter & publice protestamur quod omnes ministeriales nostros ad præsens infra Villam de Wimnen manentes quos in concambium nostrorum ministerialium quos olim infra villam Egmundensem habuimus ab Abbate & Monasterio recipimus Egmondensi cum omni posteritate sua manumittimus & damus perpetue libertati. Ita tamen quod si aliquis uel aliqui dictorum hominum uel ab eis descendentium ullo umquam tempore uel per coniugium uel alio modo in nostri vel alterius cuiuscumque ministerialitatis uel seruitutis relapsi fuerint reciduum. De omnibus allodiis eorum & prædiis infra dictam villam de Wimnem Jacentibus nobis tanquam si essent liberi in omnibus & per omnia seruient. Statuimus etiam quod nullus ministerialium extra dictam villam Wimmem manentium predium infra eandem villam poterit comparare nisi nobis de dicto predio tanquam si esset liberi hominis seruiat. si quis uero contra hanc manumissionem & statutum nostrum ausu temerario venire praesumpserit grauem celsitudinis nostrae offensam se nouerit incursurum.

In quorum omnium teſtimonium & euidentiam pleniorem preſentes literas ex inde conſcribi & ſigillo maieſtatis noſtre iuſſimus communiri. Datum apud monaſterium Egmondenſe ij Kal. Novembris Indictione Tertiadecima Anno domini Milleſimo cc. l. quarto.

Egmond 31 Oct. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Dit Stuk berust op de Leenkamer van den Huize van Waſſenaer.

CLX.

Petrus miſeratione diuina ſancti Georgij ad velum aureum Diaconus Cardinalis apoſtolice ſedis legatus Dilectis in Chriſto . . . Abbatiſſe Martertere Sereniſſimi Principis domini W. Regis Romanorum Illuſtris & Conuentui Mon. de Rinsneborg, ordinis ſancti benedicti. Traiectens dioc. Salutem in domino. Expedit interdum Religioſas per-

perſonas que multis ieiunijs & vigilijs affliguntur alicuius conſalationis ſpiritu Recreari. ut feruentius diuinum obſequium reſumentes, illud continuent animo puriori. Hoc itaque digna conſideratione penſantes, preſentium vobis auctoritate concedimus ut ſi neceſſitas exigitur & dioceſano noſtro expedire uidebitur a feſto ſancte Crucis. uſque ad feſtum omnium ſanctorum. & a Natiuitate domini uſque ad Purificationem bis in die corporali cibo refici ualeatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Paginam noſtre conceſſionis infringere uel ei auſu temerario contraire Siquis autem hoc attemptare preſumpſerit indignationem omnipotentis dei & beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datun Leodij xvj. Kal. Decembr. Anno domini M. cc. liiij.

Luik 16 Nov. 1254. III 237.

Dit Stuk berust onder de Rynsburgſche Archieven.

CLXI.

CLXI.

Henricus dei gratia traiectens. episcopus. Omnibus presentia visuris notum facimus. quod theodericus dictus volkard ciuis traiectensis in nostra & prelatorum. ac ministerialium nostrorum personaliter constitutus presentia. theoderico dicto eggard canonico sancti iohannis presentium conseruatori proprietatem omnium rerum suarum tam mobilium quam immobilium infra muros ciuitatis trajectens. iacentium retento sibi tantummodo vsufructu liberaliter in elemosinam resignauit. ordinationem ipsarum prout expedire videbitur eidem fideliter & integraliter committendo. In cuius rei testimonium presens scriptum eidem TH. eggard. porreximus. nostro & H. abbatis sancti pauli. E. prepositi tylensis. & w. sancti saluatoris decani. Giselberti de Sulen. stephani, de wich. & gerardi de vltra vecht militum sigillis firmiter roboratum Datum & actum traiecti. Anno domini m. cc. l. quarto. Mense nouembri.

Utrecht. Novemb. 1254. III 197.

Dit Stuk is getrokken uit het roode Boek van de Kerk van St. Jan te Utrecht.

CLXII.

CLXII.

Nobili Viro Albrico de Romano.

Fidei tue constantia, qua sedis apostolice inter ceteros Italie proceres benivolentiam meruisti in auribus nostris publice pro te clamat laudabilibus operum tuorum testimoniis, quibus hactenus claruit, non patientibus in oblivionem apud nos tui nominis venire memoriam, qui felicis recordationis Innoc. P. P. predecessoris nostri sicut in apostolatus ministerio sic & in caritatis officio, licet alias immeriti succedentes in prosequendo condigne gratie premiis merita devotorum ipsius proponimus equare virtutem, & propositum adimplere. Nos enim latere non possunt j adhuc multiplices & pressure, quas tu, & Tervisina Civitas tue commissa regimini propter Deum cum Ecclesia ab ipsius adversariis longo tempore usque ad amissionem honorum, & usque ad vite discrimina pertulistis. Stat assidue ante oculos nostros, quod tu malitiam fraterne impietatis abhorrens hostem, ei te constituere locato nature federe decrevisti, quem Deo & ipsius

ſponſe catholice videlicet Eccleſie fecit operum ſuorum perverſitas inimicum. Certus ergo fili quod merita tua apud nos habentur libro illabilis memorie commendata. Age conſtanter, nec in laborum tuorum perſeverantia fatigeris, ſciens quod ad relevandum ſtatum tuum & Civitatis predicte aliorumque Marchie Terviſin. fidelium intendimus in brevi favente Domino intendere ſtudioſe, ut ſaniori conſilio cogatur acquieſcere pertinacia malignorum & devotorum perſiſtentia oportuno preſidio convaleſcat. Nos autem cum Ezilino de Roman. quem tanquam hereticum olim juſtum Eccleſie judicium reprobavit, nullum reconciliationis intendimus movere tractatum, per quem ſtatus catholice fidei & publice ſalutis utilitas lederetur. Quod ſi aliquando forſan poſſibile fuerit, cum condigne penitentie remedio aliquam veniam promereri, nullum ex hoc volumus conceſſionibus a Cariſſimo in Chriſto filio noſtro W. Rege Rom. Illuſtre de bonis ejuſdem E. tibi factis, & per ſedem apoſtolicam confirmatis prejudicium generari, quin potius eas, quas ratas & gratas habentes, auctoritate apoſtolica confirmamus &c. (uſque communimus), non obſtante reconciliatione qualibet ſi qua ab Eccleſia eum obtinere contigerit perpetuo robore valituras. Nulli

ergo

ergo &c. Datum Neapoli XI. Kal. Januarii Anno Primo.

Napels 22 Dec. 1254. Zie de Byvoegſelen.

Deeze brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CLXIII.

Ego Symon miles dictus de harlem Notum facio vniuerſis preſentem literam inſpecturis quod dilecto meo & fideli iacobo dicto de hilſebroeke ciui in Harlem contuli decimam meam de rauensdorp quam dominus ghysbertus dictus ſcute & filij ſui a parentibus meis & a me in feodum tenuerunt libere poſſidendam tali conditione interpoſita cum dictum iacobum viam vniuerſæ carnis ingredi contigerit quod dicta decima ad ſeniorem filium vel filiam ſuam ſemper libere deuoluetur In cuius rei teſtimonium &

munimen presentem litteram prefato iacobo Sigilli munimine consuli roboratam datum harlem anno domini m. cc. quinquagesimo quarto, feria tercia ante circumcisionem domini.

Haerlem 29 Dec. 1254. III. 433, 448.

Dit Stuk berust op de Hollandsche Leenkamer.

CLXIV.

. . . Episcopo Pergamen. & . . . Priori provinciali Fratrum Predicatorum in Lombardia.

Exhibita nobis : . Potestatis & Communis Pergamen. petitio continebat, quod fel. record. J. P. P. predecessor noster, nec non quidam apostolice sedis legati, eorumque delegati in

eos

eos ſpecialiter pro eo, quod ipſi Poteſtas & Commune condam Fr. olim Imperat. & C. nate ejus ipſorumque officialibus, & ſequacibus contra Eccleſiam adheſerunt, excommunicationis, & in Civitatem & Dioc. Pergamen. interdicti ſententias promulgarunt, & incurrerunt iidem ſententias hujuſmodi in predictos, & eorum ſequaces generaliter promulgatas, quas ad cor reverſi petierunt humiliter ſedem apoſtolicam relaxari. Quamvis igitur exceſſus hujuſmodi eo eſſet puniendus ſeverius quo diutius in hujuſmodi ſententiis preſtiterunt, nos tamen exemplum imitantes ipſius cujus miſerationes ſuper omnia opera ſunt ejuſdem, ac volentes manſuetudine temperare rigorem, relaxandi juxta formam Eccleſie circa excommunicatos & interdictos ipſos preſtito juramento de parendo mandatis ejuſdem, hujuſmodi excommunicationis & interdicti ſententias diſcretioni veſtre de qua plenam fiduciam obtinemus liberam auctoritate preſentium concedimus poteſtatem. Iniuncto eis precipue a vobis in virtute preſtiti juramenti, quod perſecutoribus Eccleſie non adherebunt, nec preſtabunt auxilium vel favorem de cetero contra eam, & quod Cariſſimo in Chriſto filio noſtro W. Regi Rom. Illuſtri ſicut dil. fil. Cives Med.

debite fidelitatis exhibeant juramenta. Datum Neapoli II. Nonas Januarii Anno Primo.

Napels 4 Jan. 1255. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Innocentius IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXV.

P. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. apoſtolice ſedis Legato.

Significavit nobis Cariſſimus in Chriſto filius noſter W. Rex Romanorum Illuſtris, quod licet ad ſupplicationem ipſius, fe. re. J. P. P. predeceſſor noſter tibi dederit ſuis litteris in mandatis, ut dil. fil. Arnoldo & Henrico Can. Leodien. natis nob. viri . . Comitis de Los ejuſdem Regis conſanguinei de beneficiis eccleſiaſticis, prout

prout nobilitatem deceret ipſorum in Regno Alamannie per te, vel per alium provideres. Contradictores &c. Quia tamen idem predeceſſor, re adhuc integra, rebus eſt humanis exemptus, dicti Canonici, nullum ſunt de hujuſmodi gratia comodum aſſecuti. Volentes igitur dicti Regis obtentu eis gratiam continuare predictam, mandamus quatenus ſi res ita ſe habet ad proviſionem eorumdem Canonicorum per te vel per alium auctoritate noſtra procedas juxta ipſius Predeceſſoris continentiam litterarum. Datum Neapoli VI. *Kal. Martii Anno Primo.*

Napels 24 Febr. 1255. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Paüsſelyk Archiev.

CLXVI.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Univerſis ſacri Imperii fidelibus hanc

hanc paginam inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum Spiræ V. Kal. martii Anno Dom. 1255.

Spiers 25 Febr. 1255. Zie de Byvoegſelen.

CLXVII.

Wilhelmus Dei gratia Rom. Rex ſemper Aug. Univerſis preſentes Literas inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Meritis ſacre religionis inducimur, ut perſonas religioſas & loca favoris benigni gratia jugiter proſequentes earum paci atque tranquillitati, ne jurgiorum percutiantur procellis, in poſterum conſulamus. Hinc eſt quod nos Monaſterium Wernevillerienſe Abbatem & Conventum & perſonas ibidem Domino famulantes cum omnibus bonis ſuis, que nunc habent, & in poſterum dante Domino poterint adipiſci, ſub noſtram & ſacri Imp. protectionem recipimus ſpecialem. Precipue bona noſtra feodalia, videlicet in Udenheim ſita, cum omni-

nibus juribus & attinentiis ſuis, que a nobis vexillorum ſollempnitate ſolent concedi, que etiam a viro nobili Gerhardo Comite de Dietſche manuque communicata Agnetis uxoris ipſius noſtra voluntate compararunt, & nos ea prefato Monaſterio Wernevillerienſi miſericoräiter propter Deum juxta magnificentiam principalem libere contulimus, ac regali largitate univerſis noſtris in Oppenheim, Weſalia & Luirea offi c aibus conſtitutis tenore preſencium firmiter injungentes, quatenus easdem perſonas in omnibus juribus, libertatibus, & conſuetudinibus ubique in Imperio, que eis fuerunt hactenus obſervata, manuteneantur & defendantur, nec permittatur, indebite moleſtari. Si quis autem eos contra protectionis noſtre tenorem impedire audeat, vel preſumat, gravem noſtre celſitudinis offenſam ſe noverit incurſurum. In cujus rei teſtimonium preſens ſcriptum exinde ſcribi & ſigillo noſtre Majeſtatis juſſimus communiri. Datum Hagenauge VI. Idus Marcii, Indict. XIII. Anno Dn. M. CC. quinquageſimo quinto.

Hagenau 10 Maart 1255. III. 374, 396, Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief is my door den Hr. LAMEY uit het *Chartularium Wernerivilarienſe MSt.* medegedeeld,

CLXVIII.

Wilhelmus dei gratia Romanorum Rex semper Augustus Vniuersis Sacri Imperij fidelibus presentem paginam inspecturis gratiam suam & omne bonum. Nouerit tum presens etas quam successura posteritas, quod nos de prouidentia consilii nostri locum & fundum memorie apud Frankefort quod Lindehe dicitur in ea quantitate & estimatione quantum competit laboribus sex aratrorum in ea parte ubi Nemus reseratum est, Claustro de Throno sancte Marie contulimus propter deum. Volentes ut quicquid ibidem excolere poterunt utilitatis, libere deinceps possideant & quiete. Mandamus igitur auctoritate Regia firmiter precipientes ut nullus sit qui dictum Monasterium & fratres ibidem altissimo famulantes, in predictis bonis audeat molestare seu dampnum eis aut grauamen aliquod irrogare Quodqui facere presumpserit, iram tremendi iudicis, nostreque Celsitudinis grauem indignationem se nouerit incursurum. Preterea id adiciendum duximus & nobis & Imperio in donatione huiusmodi reseruandum. quod si nos uel successores nostri emere uoluerimus predicta bona pro centum marcis possimus libere habere. In

cuius

cuius rei testimonium presentes litteras exinde fieri fecimus & nostro Sigillo munire. Datum Geylenhusen xv. Kal. Aprilis. Indictione XIII. Anno domini Millesimo Ducentesimo Quinquagesimo Quinto.

Gelnhausen 18 Maart 1255. III. 11. IV. 227, en de Byvoegselen.

Het oorspronkelyke berust in het Dillenburgsche Archief.

CLXIX.

Nobili Viro Albrico de Roman. nostro & Ecclesie Romane devoto.

Exigentibus tue devotionis meritis votis tuis libenter annuimus, & in hiis que digne deposcis nos tibi benivolos exhibemus. Petitio siquidem Nobilitatis tue nobis exhibita continebat, quod felicis recordationis J. P. P. predecessor noster

Eczelinum de Romano, quod de fide catholica male ſentiret habens certa ratione ſuſpectum eumque qui pluries citatus legitime ut compareret propter hoc perſonaliter coram ipſo venire contemſit, tanquam hereticum reputans, ac illum promulgatis adverſus hereticos ſanctionibus ſubiacere decernens tibi univerſa bona Eccelini adiudicavit ejuſdem. Cumque Cariſſimus in Chriſto filius noſter W. Rex Romanor. Illuſtris propter premiſſa, & quia idem E. ſibi obſtinata rebellare perfidia preſumebat diligenter attendens, ipſum Caſtris, villis, terris, poſſeſſionibus, jurisdictionibus, Vaſallis, Mancipiis, & eorum peculiis, ac univerſis bonis ſuis regali auctoritate privaſſet omnino, eumque in amiſſione illorum eadem auctoritate dampnaſſet tibi adjudicans univerſa hec, & ad te cum omni plenitudine iuris pertinere decernens, dictus Predeceſſor quod per Regem ipſum ſuper hoc factum extitit per ſuos litteras confirmavit. Proceſſu vero temporis cum idem predeceſſor memoratum E. ſicut manifeſtum Hereticum ſententialiter judicans ipſum excommunicatum & anathematizatum cum dampnatis hereticis deputaſſet adſcripta illis dampnationis ſtipendia recepturum, tandem ad tuas preces predictos proceſſus prefati Regis & ſuos robur obtinere decernens perpetue firmitatis, & tibi denuo ipſius E. Villas & omnia ſupradicta

dicta ex habundantis cautele ſtudio conferens & adjudicans ea tibi alias collata & adjudicata auctoritate apoſtolica confirmavit, intrandi & apprehendendi corporalem poſſeſſionem omnium predictorum per te vel per alios auctoritate propria contrariis conſtitutionibus canonicis vel cuilibet nequaquam obſtantibus tibi concedens plenam & liberam poteſtatem. Nos itaque tue ſinceritatis precibus inclinati ea omnia, que idem predeceſſor, ac etiam Rex prefatus ſuper premiſſis fecerunt, conſtituerunt, decreverunt, & adjudicaverunt rata & firma habentes, ipſa de fratrum noſtrorum conſilio auctoritate apoſtolica confirmamus &c. (*uſque* communimus). *Tenorem autem litterarum ſumptum de Regiſtro dicti predeceſſoris plenius exprimentium ſuos, & ejusdem Regis proceſſus ſuper hiis habitos de verbo ad verbum preſentibus fecimus annotari, qui talis eſt. Innocentius &c. Nulli &c. Datum Neapoli* XIII. *Kal. Aprilis Anno Primo.*

Napels 20 Maart 1255. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXX.

Wilhelmus Dei gracia Romanorum Rex ſemper Auguſtus univerſis ſacri Imperii fidelibus, preſentes literas inſpecturis, graciam ſuam & omne bonum —— Datum Bopardie X. Kal. Aprilis. Ind. XIII. Anno Domini 1255.

Boppard 23 Maart 1255. Zie de Bygevoegſelen.

Een paar anderen van den zelfden dag luiden woordelyk het zelfde, behalven dat het éene heeft: *& ſemper Auguſtus.*

CLXXI.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, Vniuerſis ſacri imperii Romani fidelibus preſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Tociens regie celſitudinis ſceptrum extollitur

altius

altius & eius status a domino, a quo datur omnis potestas, felicius gubernatur, quotiens religiosa loca divino cultui dedicata pia consideratione reguntur & ad ipsorum facultates augendas fauorabilis protectio principis inuenitur. Hinc est, quod nos cupientes religiosos viros . . Abbatem & Conuentum monasterii in Halsprunen Cysterciensis ordinis benigni fauoris prosequi gratia speciali, ac ipsos uti iure ac libertate a diuis Imperatoribus & Regibus Romanis predecessoribus nostris pie concessa, eosdem & eorum Monasterium nec non & eorum bona, que nunc legittime possident & que iustis modis prestante Domino imposterum poterint adipisci, sub nostram & Imperii protectionem recipimus specialem, tenore presentium publice protestantes, quod ipsos vel eorum bona nemini committemus, nec ulterius volumus, quod aliqua secularis persona de ipsis vel eorum bonis se aliquatenus intrommittat, nec ab ipsis contra indulta priuilegiorum suorum presumat exactionem aliquam extorquere. Insuper de ipsorum industria plenam in domino fiduciam obtinentes, ipsis capellam in Altenvurt prope Nuremberg cum suis attinentiis, ut in ea faciant Domino deseruiri, possdendam committimus usque ad nostre beneplacitum voluntatis. Vnde presenti edicto uniuersis & singulis districtius inhibemus, ne quis ipsos contra hanc nostram gratiam

&

& noſtre protectionis & inhibitionis tenorem moleſtare ſeu in aliquo perturbare preſumat. Quod qui facere preſumpſerit, grauem indignationem noſtre celſitudinis ſe nouerit incurſurum. Datum Colonie VI. *Kalend. April. Indict.* XIII. *Anno Domini* M. CC. LV.

Keulen 27 Maart 1255. Zie de Byvoegſelen.

Dit Stuk berust in het Archief Plasſenburg.

CLXXII.

Heynricus dominus de Vorne ac caſtellanus totius Zeelandie vniuerſis preſentes viſuris ſalutem & noſcere veritatem. Nouerint uniuerſi ac ſinguli quod nos heynrico filio arnoldi heynrico filio Wittonis & Wiſſoni filio Hughonis de drencwaers preſentium conſeruatoribus liberam concedimus facultatem & plenam de omni terra quam a nobis tenent jure feodali ſiue ſit recens ſiue ſalſa aggerata vel non aggerata ſecundum utilitatem et voluntatem

luntatem ipſorum quocunque modo diſponendi ipſam aggerandi fodiendi quocunque modo voluerint colendi, teſtimonio preſentium litterarum Actum & datum Zierixee Anno domini m. cc. l. quinto in die philippi & Jacobi Apoſtolorum.

Zierikzee 1 Mey 1255. III 58, 462.

Dit Stuk berust op de Hollandſche Leenkamer.

CLXXIII.

Abbati in Lenin. Ciſtercien. Ordinis Brandeburgen. Dioc. &... Priori Provinciali Fratrum Predicatorum Alamannie.

Ex parte dilector. filiorum Nobil. virorum.. Ducis Saxonie, ac Johannis Marchionis Brandeburgen. fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut eidem Marchioni, & Nob. mulieri . . nate dicti Ducis

contrahendi matrimonium ad invicem & confirmandi contractum, ac in eo licite remanendi, non obſtan. quod iidem tertia conſanguinitatis linea ſunt coniuncti licentiam de benignitate ſedis Apoſtolice largiremur. Licet igitur conjugalem contractum copule inter tales fieri canones diſtrictius interdicant, & raro, vel numquam niſi ex magne utilitatis & neceſſitatis cauſa ſedes ipſa conſueverit impedimentum hujuſmodi per diſpenſationis gratiam ſubmovere, quia tamen plura propter que ſedis ejuſdem clementia poteſt honeſte ad predictam inclinari gratiam, fuerunt propoſita coram nobis preſertim prompta exhibitio utilium & magnorum ſervitiorum ab eiſdem nobilibus in Eccleſie, ac Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Rom. Illuſtris generali negotio impenſorum & odiorum preteritorum fomitis in illis partibus extinctio ſalutaris & cautela qua per hoc futuris malis poſſe dicitur precaveri, nos eiſdem Nobilibus omnem quam cum Deo poſſumus gratiam facere ſuadentibus, eorum meritis intendentes diſcretioni veſtre de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus propoſitis hujuſmodi ſervitiorum & aliarum neceſſitatum utilibus cauſis diligentius inquiſitis, & attente perſpectis eiſdem auctoritate noſtra petitam licentiam concedatis, cum ipſis ſuper impedimento conſanguinitatis hujuſmodi diſpenſando,

prout

prout veſtra circumſpectio ſecundum Deum viderit expedire. Quod ſi non omnes &c. Datum Neapoli nonis Maii Anno Primo.

Napels 7 Mey 1255. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXXIV.

Willelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus vniuerſis ſacri Imperii fidelibus preſentes litteras inſpecturis. gratiam ſuam & omne bonum. Ad utriuſque uite felicitatem prodeſſe nobis nequaquam ambigimus. ſi loca diuino cultui mancipata curauerimus ampliare, et eorum comodo pia intenderimus voluntate. Ea propter dilectorum fidelium nostrorum . . Prepoſiti & Capituli eccleſie Turicenſis benignis ſupplicationibus inclinati. omnia iura libertates & bonas

consuetudines, ipsis a diuis Imperatoribus et Regibus Romanis predecessoribus nostris pie indultas, super eorum possessionibus bonis & prediis que nunc largitione principum donatione fidelium & concessione siue confirmatione predictorum predecessorum nostrorum iuste ac legitime possident, uel in futurum emptione donatione uel concessione quorumcunque iustis modis prestante domino poterunt adipisci. auctoritate Regalis Culminis possidenda libere im perpetuum confirmamus. Tenore presentium Vniuersis & singulis sub interminatione nostre gratie districtius inhibentes, ne quis ipsos contrà hanc nostram confirmationem & tenorem priuilegiorum predictorum predecessorum nostrorum impedire presumat, uel in aliquo molestare. Quod qui facere presumpserit, grauem indignationem Celsitudinis nostre se nouerit incursurum. Datum Egmunde. X. Kal. Octobris Indictione xiij. anno domini m. cc. l. Quinto: —

Egmond 22 Sept. 1255. Zie de Byvoegselen.

Dit Stuk berust in het Archiev de Stichts *van grossen Munster* te Zurich.

CLXXV.

CLXXV.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, Univerſis ſacri Imperii fidelibus preſentes litteras inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum. —— Datum per manum Magiſtri Arnoldi de Hollandia Præpoſiti Wethflarienſis dilecti Protonotarii noſtri apud Tulpedum VII *Kalendas Novembris Indictione* XIIII *Anno Domini* 1255. *Regni vero noſtri anno ſeptimo.*

Zulpich 26 Oct. 1255. Zie de Byvoegſelen.

CLXXVI.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, dilecto Principi ſuo . . . . . Epiſcopo Argent. & Comiti de Waldecke Juſticiario Provinciali, fidelibus ſuis, graciam ſuam & omne bonum: —— Datum in Trajecto minori XV *Kal. Decembr. Anno Domini* 1255.

Trajectum minus 17 Nov. 1255. Zie de Byvoegſelen.

CLXXVII.

CLXXVII.

Electo Spiren.

Exigentibus tue devotionis meritis votis tuis libenter annuimus & petitiones tuas quantum cum Deo poſſumus favorabiliter exaudimus. Cum igitur ſicut lecta nobis tua petitio continebat, ratione Cancellarie, quam in Curia Cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Romanor. illuſtris obtines oporteat te Curie ipſi preeſſe, ac ejus officia prout honori & utilitati ejuſdem Regis expedit ordinare, nos tuis devotis ſupplicationibus inclinati preſentium tibi auctoritate uſque ad feſtum Sancti Michaelis proximo futurum ſuſcipiendi conſecrationis munus de ſpeciali gratia prorogamus. conſtitutione de conſecrandis Epiſcopis nuper a nobis edita non obſtan. Nulli &c. Datum Laterani VI Idus Decembr. anno Primo.

Lateraan 8 Dec. 1255. Zie de Byvoegſelen.

Deeze' Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXXVIII.

CLXXVIII.

Wilhelmus Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus universis Imperii fidelibus gratiam suam & omne bonum. — Datum Colonie Idus Decembris Indiccione XIV *Anno domini* 1255.

Keulen 17 Dec. 1255. Zie de Byvoegselen.

CLXXIX.

. . . Episcopo Brandeburgen.

Ex parte dilecti filii Nobilium Virorum J. Marchionis Brandeburgen. & P. Ducis Polonie fuit nobis humiliter supplicatum, ut cum pro sedendis discordiis, & inimicitiis capitalibus sopiendis, que inter predictos Marchionem & Ducem dudum exorte fuerant velint quod nobilis vir Conradus natus ipsius Marchionis, & dilecta in Christo filia Nobilis Mulier Constantia nata ejusdem Ducis ad invicem matrimonialiter co-

copulentur, dispensare cum eisdem Conrado & Constantia, ut non obstante quod alter alterum quarto consanguinitatis gradu contingit matrimonium contrahere insimul libere valeant de benignitate sedis apostolice curaremus. Ideoque mandamus quatenus si speratur, quod per hujusmodi matrimonium pax & concordia inter prefatos Ducem & Marchionem proveniant, evitentur homicidia & quies, atque tranquillitatis illis partibus procurentur, tibique constiterit quod id Karissimo in Christo filio nostro Willelmo Romanorum Regi Illustri placeat cum predictis Conrado, & Constantia ut matrimonium ad invicem contrahere libere possint impedimento non obstante predicto auctoritate nostra prout secundum Deum videris expedire. Datum Laterani XIIII. *Kal. Januarii anno Primo.*

Lateraan 19 Dec. 1255. Zie de Byvoegselen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausselyk Archiev.

CLXXX.

CLXXX.

Nobili Viro Euſtachio janiori de Rodio, & nobili mulieri Agneti de Oranſagnies uxori ejus Cameracen. dioc.

Petitio veſtra nobis exhibita continebat, quod cum felicis recordationis J. Papa predeceſſor noſter dilecto filio noſtro H. tituli ſancte Sabine Presbitero Cardinali tunc in Regno Alamanie Apoſtolice ſedis Legato ſub certa forma per ſuas litteras commiſiſſet ut cum quodam nobili de hanonia, quod quandam nobilem mulierem quarta linea conſanguinitatis eum attingentem ſibi poſſit copulare matrimonialiter diſpenſaret ſi Eccleſie, & Cariſſimi in Chriſto filii noſtri G. Regis Romanor. Illuſtris videret negotio expedire, idem Card. Fratri Michaeli de ord. Predicatorum Inſulen. commiſit ut ſuper hoc juxta formam hujuſmodi cum eodem nobili diſpenſaret, ſed dicto fratre Michaele in negotio procedere differente, ac eodem Predeceſſore viam univerſe carnis ingreſſo, dictus Cardinalis de ſpeciali mandato noſtro ei viva voce facto predicto fratri Michaeli per ſuas litteras iterato commiſit, ut juxta formam ab eodem Cardinale ſibi traditam procederet in negotio memorato. Porro idem Frater Michael vobiſcum qui eſtis de Hano.

nia, ut non obſtante quod attinetis vobis ad invicem quarto conſanguinitatis gradu poſſetis matrimonialiter copulari, auctoritate conceſſionis hujusmodi diſpenſavit, ſicque pretextu talis diſpenſationis inter vos per verba de preſenti matrimonium contraxiſtis carnali copula ſubſecuta. Verum Ven. frater noſter . . . Cameracenſis Epiſcopus Dioceſanus veſter, vel ejus officialis ad quem prout aſſeritur delatum fuit, quod hujuſmodi matrimonium ſubſiſtere non valebat vos fecit propter hoc ad ſuam preſentiam evocari. Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, ut providere vobis ſuper hoc paterna ſollicitudine curaremus. Volentes igitur ut quod ſuper hoc ab eodem Fratre Michaele pretextu commiſſionis ſibi facte a predicto Cardinale auctoritate noſtra factum eſt robur obtineat firmitatis, proceſſum per predictum Fratrem Michaelem ſuper hoc habitum ratum & gratum habentes, illum auctoritate apoſtolica confirmamus &c. (*uſque* communimus), *vobiſcum nichilominus ad cautelam auctoritate apoſtolica diſpenſantes ut gradu non obſtante predicto, poſſitis in ſic contracto matrimonio licite remanere. Nulli &c. Datum Laterani* V. *Idus Januarii Anno ſecundo.*

Lateraan 9 Jan. 1256. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXXXI.

CLXXXI.

Epiſcopo Cameracen.

Petitio dil. fil. Nobilis Viri Euſtachii junioris de Rodio, & nobilis Mulieris Agnetis de Traſegnies Uxoris ejus tue dioc. nobis exhibita continebat, quod cum fe. re. J. P. P. predeceſſor noſter dilecto filio noſtro H. tituli S. Sabine Preſbitero Cardinali tunc in Regno Alamanie apoſtolice ſedis Legato ſub certa forma per ſuas litteras commiſiſſet, ut cum quodam nobili de Hanonia, quod quamdam nobilem mulierem quarta linea conſanguinitatis eum attingentem ſibi poſſit copulare matrimonialiter diſpenſaret, ſi Eccleſie & cariſſimi in Chriſto filii noſtri W. Regis Rom. Illuſtris videret negotio expedire idem Card. fratri Michaeli Ordinis Fratrum Predicatorum Inſulen. commiſit, ut ſuper hoc juxta formam hujuſmodi cum eodem nobili diſpenſaret, ſed dicto Fratre Michaele in negotio ipſo procedere differente ac eodem Predeceſſore viam univerſe carnis ingreſſo, dictus Cardinalis de ſpeciali mandato noſtro ei viva voce facto predicto fratri Michaeli per ſuas litteras iterato commiſit, ut juxta formam ab eodem Card. ſibi traditam procederet in negotio memorato. Porro idem Frater Michael

cum eiſdem E. & A. qui ſunt de Hanonia, ut non obſtante quod attinent ſibi ad invicem quarto conſanguinitatis gradu poſſent matrimonialiter copulari auctoritate conceſſionis hujuſmodi diſpenſavit ſicque pretextu talis diſpenſationis iidem inter ſe per verba de preſenti matrimonium contraxerunt carnali copula ſubſecuta. Verum tu vel officialis tuus ad quem prout aſſeritur delatum fuit, quod hujuſmodi matrimonium ſubſiſtere non valebat, feciſti eos propter hoc ad tuam perſonam evocari. Quare dicti nobiles nobis humiliter ſupplicarunt, ut providere ipſis ſuper hoc paterna ſollicitudine curaremus. Nos igitur volentes ut quod ſuper hoc ab eodem fratre Michaele pretextu commiſſionis ſibi facte a predicto Cardinali auctoritate noſtra factum eſt robur obtineat firmitatis, proceſſum per predictum fratrem Michaelem ſuper hoc habitum ratum & gratum habentes, illum per noſtras litteras duximus confirmandum nichilominus cum eiſdem nobilibus ad cautelam auctoritate apoſtolica diſpenſantes, ut gradu non obſtante predicto, poſſint in ſic contracto matrimonio licite remanere. Ideoque mandamus quatenus ipſos Nobiles ſuper hoc aliquatenus decetero non moleſtes. Alioquin damus Vener. fratri noſtro . . . Remen. Archiepiſcopo noſtris litteris in mandatis, ut te a moleſtatione hujuſmodi monitione premiſſa auctoritate noſtra ſu-

ſublato appellationis impedimento cognita veritate compeſcat. Datum Laterani XIII Kalen. Februarii Anno ſecundo.

Lateraan 20 Jan. 1256. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXXXII.

Capitulo Hebipolen.

Orta olim inter Ven. fratrem noſtrum Iringum Herbipolen. Epiſcopum & dil. fil. Henricum Electum Spiren. tam ſuper epiſcopatu Herbipolen., quam ſuper dampnis, injuriis, & rebus aliis coram Ven. fratre noſtro . . . Epiſcopo Preneſtrin. partibus a nobis auditore conceſſo materia queſtionis, tandem nos intellecto, quod Herbipolen. Eccleſia occaſione hujuſmodi diſcordie multipliciter in ſpiritualibus & temporalibus laberetur, ac ti-

mentes eam ad exinanitionis extreme profundum diuturnitate litigii devenire, dilectis filiis noſtris H. tituli S. Sabine Presbitero, R. S. Angeli, & P. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. viva voce ſummatim ordinandi, & diſponendi de queſtione hujuſmodi, nec non dampnis, expenſis, injuriis, ac omnibus aliis queſtionem eamdem contingentibus, & que contingere poſſent plenam contulimus poteſtatem, qui viſis auditis, & intellectis, que tam idem Epiſcopus pro ſe, quam magiſter Ditherus procurator ipſius Electi ejus nomine in eorumdem Card. conſtituti preſentia coram eis proponere voluerunt Dei nomine invocato, ordinando, pronunciando, & ſententialiter declarando dicto Epiſcopo eumdem Epiſcopatum Herbipolen. adiudicare curarunt prefato Electo Spiren. *ſuper ipſo Epiſcopatu perpetuum ſilentium imponentes, ac mandantes nichilominus eidem, quod ſibi ſuper eodem epiſcopatu nullam decetero ſecreto vel publice moveat, vel movere faciat queſtionem, quinimmo Civitatem Herbipolen., Caſtra, Villas, ac quicquid per ſe vel alium tenet vel poſſidet, quod ſpectet ad eumdem Epiſcopatum Herbipolen. ipſi Epiſcopo vel Nunciis ſuis abſque difficultate quantum in eo fuerit deliberet & aſſignet ac abſolvat de facto clericos & laicos epiſcopatus ejuſdem ab omni juramento tam fidelitatis quam alio que dictus Electus recepit ab eis, a quibus ipſi Card. eos red-*

di-

diderunt etiam absolutos. Cassarunt preterea Card. predicti, ac cassum & irritum nunciarunt quicquid idem electus tanquam provisus electus seu prelatus Herbipolen. Ecclesie egit obligando, infeudando, locando, donando, vel quocumque modo alienando de quibuscumque bonis episcopatus predicti decernentes hujusmodi obligationes, infeudationes, locationes, seu alienationes quocumque nomine censeantur carere omni robore firmitatis. Cum igitur eumdem Episcopum ad Ecclesiam Herbipolen. cum plenitudine nostre gratie remittamus, Universitatem vestram rogamus & hortamur attente, mandantes quatenus ipsum cum ad vos pervenerit recipientes ylariter & devote, ac sibi tanquam pastori vestro debitam obedientiam & reverentiam impendentes, ejus salubribus mandatis & monitis efficaciter intendatis, ita quod ipse in vobis devotionis filios, & vos in eo patrem invenisse benivolum gaudeatis. Alioquin sententiam, quam ipse rite &c. (*usque* observari). *Datum Laterani* II. *Nonas Februarii Anno secundo.*

In eumdem modum Clero Civitatis & Dioc. Herbipolen.

In eumdem modum Civitati & Dioc. Herbipolen. &c. (*usque* pastori vestro), *debitam obedientiam & honorificentiam impendentes, ejus salubribus mandatis & monitis efficaciter intendatis, ita quod ipse &c.* (*usque* gaudeatis). *Datum &c.*

In

In eumdem modum Vaſſallis & Miniſterialibus Eccleſiæ Herbipolen.

In eumdem modum W. Regi Romanorum Illuſtri (*uſque* remittamus), *ſerenitatem Regiam rogamus, monemus & hortamur attente, quatenus eumdem benigne recipiens ei prout conſuetum eſt regalia conferas & aſſignes, alias ipſum tanquam nobile membrum Imperii favore regio proſequendo, ita quod celſitudinem tuam poſſimus exinde merito commendare. Datum &c.*

In eumdem modum . . . Abbati Fulden. Herbipolen. Dioc. Ordinis S. Benedicti (*uſque* remittamus). *Diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus quatenus eumdem Epiſcopum in poſſeſſionem bonorum Epiſcopatus ipſius induas & tuearis inductum. Contradictores &c. Datum &c.*

Lateraan 4 Feb. 1256. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archiev.

CLXXXIII.

Roberto Epiſcopo Virdunen.

Inter alias ſollicitudines, quibus aſſidue premimur, cogitare nos convenit, quomodo valeamus Eccleſiarum indempnitatibus providere. Sane petiti-

titio tua nobis exhibita continebat, quod cum cl. me. W. Regi Rom. direxerimus ſcripta noſtra; ut regalia Eccleſie Virdunen. tuis Nunciis nomine tuo concederet eodem Rege nature debitum perſolvente, obtinere predicta Regalia nequiviſti. Quare nobis humiliter ſupplicaſti, ut providere tibi & eidem Eccleſie ſuper hoc paterna ſollicitudine curaremus. Nos itaque tuis ſupplicationibus inclinati tibi & eidem Eccleſie providere volentes, Regalia hujuſmodi cum Imperium vacet ad preſens, vice Regia auctoritate preſentium tibi duximus concedenda. Ita tamen, quod pro ipſis futuro Regi Rom. cum per ſedem apoſtolicam ſua fuerit electio confirmata fideliter exhibeas que conſueverunt a tuis predeceſſoribus exhiberi. Datum Laterani V Kalen. Aprilis Anno ſecundo.

Lateraan 28 Maart 1256. Zie de Byvoegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. beruſt in het Pausſelyk Archief.

CLXXXIV.

Everardo Clerico Nobil. Viri . . . Comitis Irſuti Varmacen. Dioc.

Licet ea que de mandato noſtro fiunt plenam in ſe habeant firmitatem, ut tamen intemerata conſiſtant cum noſtro fuerint preſidio communita ea libenter apoſtolico munimine roboramus. Ea propter dilecte in Domino fili ordinationem habitam de ſpeciali mandato noſtro per dilectos filios noſtros H. tituli S. Sabine presbiterum, & P. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. ſuper queſtione, que vertebatur inter te & Venerab. Fratrem noſtrum . . . Epiſcopum Warmacien., prout in eorum litteris inde confectis plenius continetur ratam & firmam habentes ipſam auctoritate apoſtolica confirmamus, & preſentis ſcripti patrocinio communimus, litterarum ipſarum tenorem de verbo ad verbum preſentibus inſeri facientes, qui talis eſt. Miſeratione divina Frater Hugo tituli S. Sabine Presbiter, & Petrus S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. Univerſis preſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino. Inter Ven. Patrem Epiſcopum Warmacien., & Eberardum Clericum Fratrem Nobilis Viri . . Comitis Irſuti ſuper Epiſcopatu Wormacien. ad quem idem E. fuerat electus olim exorta materia queſtionis tandem

me-

mediante cla. me. Domino W. Rege Romanorum in quem fuerat hinc inde tanquam in arbitrum concorditer compromissum hujusmodi questio de communi voluntate partium per certam ordinationem extitit terminata. Postmodum vero Dominus noster Alexander P. P. quartus ordinationem ipsam propter inconvenientiam compromissi non valere decernens decrevit nichilominus litterarum auctoritate suarum, ut de novo ea que habebantur in forma ordinationis ejusdem maxime cum de ipsius Episcopi voluntate processerit, & ad hoc juramenti vinculo se astrinxerit servarentur, predicto autem Episcopo ad sedem apostolicam personaliter accedente, & exponente dicto Domino nostro tenuitatem reddituum Episcopatus ejusdem, ac super moderatione dicte ordinationis gratiam implorante, idem Dominus nobis viva voce commisit ut inter eosdem Episcopos & Eberardum ordinare super hiis, prout viderimus esse pium & conveniens curaremus. Nos igitur statu & conditione partium diligenti consideratione pensatis, & volentes earum quieti consulere, ut sopita discordia inter ipsos quelibet earum ordinatione nostra merito sit contenta precipimus & ordinamus tenore presentium ipsius Episcopi super hiis specialiter intervenientе consensu ut idem Episcopus centum

& quinquaginta libras Wormacien. monete, que nunc habet in usu, vel alterius que tantumdem valeat si ipsa forsitan mutaretur annis singulis apud Vormaciam in terminis infrascriptis. Videlicet medietatem dictarum Centum & Quinquaginta librarum in festo Omnium sanctorum reliquam vero medietatem in Dominica qua cantatur Letare Jerusalem eidem E. quo ad vixerit, vel ejus certo nuntio integre ac sine difficultate persolvat & eis dictus Clericus sit contentus, ita quod si forsan idem Clericus habuerit aliqua ecclesiastica beneficia seu ecclesiasticas dignitates tantum dematur de summa dictarum Centum & quinquaginta librarum, quantum de fructibus ipsorum beneficiorum & dignitatum perceperit annuatim. Statuimus insuper, quod si eundem Episcopum ante obitum ipsius Clerici Episcopatu cedere vel decedere forte contigerit eidem Clerico de bonis ejusdem Episcopatus per successores ipsius Episcopi, qui pro tempore fuerint, vel per alios ad quorum manus ipsius episcopatus redditus pervenerint memorato Clerico quoad vixerit debeat in predictis Centum & quinquaginta libris supradictis loco & terminis provideri. Adicimus quoque quod si Episcopus prefatus in solutione ipsius pecunie terminis & loco predictis deficeret, & requisitus ab eodem E.,

vel

vel ejus Nuntio infra tertium diem poſt hujus-modi requiſitionem non ſatisfecerint integre de predictis ipſo facto ab ingreſſu Eccleſie ſit ſuſpenſus. Precipimus inſuper ut predicti Epiſcopus & E. inter ſe ulterius pacem ſervent, & alter alterum per ſe vel alios non offendant. Ut autem premiſſa robur obtineant firmitatis preſentes litteras ſigillorum noſtrorum munimine fecimus roborari. Actum & Dat. Rome XII. Kal. Junii Anno Domini MCCLVI. *Nulli &c. Datum Anagnie Kal. Julii Anno Secundo.*

Anagni 1 July 1256. Zie de By-voegſelen.

Deeze Brief van Alexander IV. berust in het Pausſelyk Archief.

CLXXXV.

Joannes dei paciencia Abbas monaſterii Sancti Pauli Traiectens. vniverſis hec viſuris ſalutem in domino ſempiternam. Noveritis nos litteras illuſtris Principis domini Florencii bone memorie

quondam Comitis Hollandie non cancellatas non abolitas nec in aliqua parte sui viciatas vero ipsius sigillo sigillatas vidisse et de verbo ad verbum perlegisse in hec verba.

Florencius Comes Hollandie vniuersis presentes literas inspecturis Salutem. *Cum dilecta mater nostra Elizabet quondam Romanorum regina Aleydi domicelle sue dum ipsa contraxit cum Reghenboldo famulo suo ad dotem ipsius dare promiserit nonaginta libr. hollandensium. prout in literis dicte matris nostre super hoc confectis vidimus contentum tenore presentium dicte Aleydi concedimus ut ipsa singulis annis in festo beati Martini hyemalis apud Niencoep de annona nostra ibidem recipiat duos choros siliginis qui honde appellantur quousque ipsi dictam pecuniam duxerimus exibendam. & si forte dicta Aleydis moriatur antequam dictam pecuniam ipsi exibuerimus volumus extunc ut liberi sui dictam siliginem recipiant donec dicta pecunia ipsis integre persoluatur. In cujus rei testimonium presens scriptum sigillo nostro duximus muniendum. datum apud Leyden anno dom.* M. CC. *septuagesimo in die beati mathei Apostoli.*

Item literas venerabilis viri domini officialis Traiectensis dictis literis domini Comitis transfixas quarum tenor talis est.

Officialis Traiectensis vniuersis presentia visuris salutem cum noticia veritatis. Noueritis quod

in

In noſtra preſentia perſonaliter conſtitutus diſcretus vir dominus Heynricus de Reynſborch filius Aleydis preſbiter recognouit coram nobis ſe pure propter dominum contuliſſe religioſis viris Commendatori & fratribus domus Teutonice commorantibus extra muros Traiectens. portionem ſiue partem ipſam ex ſucceſſione materna contingentem virtute litere obligatorie sui hec noſtra preſens cedula eſt tranſſixa. In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum ad peticionem dicti domini Heynrici duximus preſentibus apponendum. datum anno domini M. CCC. *octauo dominica poſt remigii.*

Igitur ad petitionem predictorum Commendatoris & fratrum ſigillum noſtrum huic ſcripto appoſuimus in teſtimonium premiſſorum. datum Anno domini M. CCC. *Octavo ſabbato poſt Victoris.*

Leyden 1270. Zie de Byvoegſelen.

Dit Stuk berust in de Archieven van het D. Huis te Utrecht.

CLXXXVI.

CLXXXVI.

Wj Florens Graue van holl. Orkonden al den ghenen die deſe tieghenwoirdighe letteren ſullen ſien of horen Dat wi onſe dorpe huusdunen en oudendorpe met al dien rechte. en met alle dien dat dair toe behoird alſoe als ſi onſe ſien hebben wi vercoft onſen ghetrouwen heren willaem van egmonde om dertdalf hondert pond penninghe. die hi ons ghelike betaeld heeft te houden van ons en van onſen nacomelinghen te leene alſoe dat die voirſeyde dorpe en goet nae dies ſeluen heren willaems doet. te gherairde ſine erfſone comen ſullen. gheueld uec dat deſe gherard ſturue eer hair will ſyn vader dit voirghenoemde goid, ſo ude comen op dies ſelues gherards outſte ſone. erfſone te houden te leene. en niet te verſteruen alſoe langhe als. des ſelues gherards. wittachtigher kindere enich leuet behouden dien luden. die in den voirghenoemde dorpen wonen horen priuilegien die ſi hebben van ons, ſof van onſen vader ſof van onſen oude uader. en om dat dit gheſtade bliue ſal hebben. wi deſe letteren bezegheld med onſen

ze-